

”Undskyld - var det podcast De sagde?”

- En undersøgelse af læringspotentialer i podcasts fra Danskernes Akademi

Illustrationen er venligst udlån af DR

Masterprojekt ved MIL, AAU 2010

Vejleder: Mie Buhl

Anne-Mette Nortvig, 20080709

Pernille Lomholt, 20083331

INDHOLD

Abstract	5
Indledning	6
Motivation.....	6
Problemformulering.....	7
Teori og Metode	7
Afgrænsning af feltet	9
Andre undersøgelser om podcast	9
Teori	11
Definition af podcast.....	11
Forelæsnings læringspotentialer	11
Læringsmæssige betragtninger og gentagelsens betydning	13
Den dialogiske tekst - Bahktin	15
Uddannelsessystemet og podcast - Luhmann.....	18
Podcasten som forelæsning i massemediesammenhæng	20
Massemedierne og podcast - Luhmann.....	20
Kategorisering af den podcastede forelæsning.....	22
Viden og dannelse	27
Dannelse og demokrati.....	28
Didaktisk design: Den podcastede forelæsning fra Danskernes Akademi.....	29
Læringsforudsætninger	31
Vurdering.....	31
Læreprocessen	32
Mål	32
Indhold	33
Rammefaktorer	35
Lærerrollen	35
Delkonklusion	37
Teoriernes muligheder og begrænsninger.....	39
Empiri.....	41

Metode	41
Kvalitative interviews	41
Interaktionistisk konstruktivisme	43
Undersøgelsens design	43
Interviewets Hvad og Hvorfor	44
Interviewets Hvordan	44
Empirisk grundlag	45
Viden og objektivitet	46
Reliabilitet og validitet	46
Transskribering og meningskondensering	48
Analyse	49
Didaktisk design	49
Rammefaktorer	49
Lærerrollen	49
Tidsperspektivet	51
Rummet	52
Læringsforudsætninger	54
Læreprocessen	54
Public service og dannelsen	55
Gentagelsen og polyfoniens betydning	57
Massemediets betydning	60
Resultater og diskussion	62
Konklusion	65
Besvarelse af problemformulering	65
Uforudsete og nye resultater	66
Diskussion af resultater	67
Perspektivering og handlingsanvisninger	68
Litteraturliste	70
Anvendte hjemmesider:	71
Liste over bilag	72
Résumé de la thèse de maîtrise	73
Bilag 1 Forsknings- og interviewspørgsmål	74

Bilag 2: Transskription af	75
interview med redaktør af Danskernes Akademi på DR2.....	75
Bilag 3: Brev til Responenter.....	94
Bilag 4: Meningskondenserede interviews.....	95

“Ethvert konkret ord (ytring) opdager [...], at den genstand, som det er rettet mod, allerede er, om man så må sige, omtalt, bestridt, vurderet, svøbt ind i en dunkel dis eller snarere i lyset af ord, der allerede er udtalt om den. [...] Således rettet mod sin genstand indgår ordet i denne dialogisk oprørte og anspændte sfære af fremmede ord, vurderinger og accenter.” (Bakhtin 2003, p.66

ABSTRACT

I dette Masterprojekt undersøges, hvordan den podcastede forelæsning fra Danskernes Akademi kan karakteriseres i forhold til lærerroller og hvilke læringspotentialer, der ligger heri. Her peges der på den polyfone tekst, didaktisk design og Niklas Luhmanns perspektiver på massemedier og uddannelsessystemet. Der laves en kvalitativ undersøgelse med dels en redaktør fra DR dels forskere, der har forelæst i Danskernes Akademi for at belyse disses forestillinger om podcast. Analysen munder ud i en konstatering af, at podcast er et nyt værktøj, der ikke endnu har fundet sin plads blandt de undervisere, der optræder i denne undersøgelse.

Opgaven er blevet til gennem et kollaborativt arbejde.

Hovedforfatteren til de respektive afsnit er:

Anne-Mette Nortvig: Siderne 11-15, 21-32, 41-44, 48-54

Pernille Lomholt: Siderne 15-21, 32-37, 44-48, 54-62

Fælles: Siderne 1-11, 37-41, 62-73

Antal anslag: 173.887 svarende til 72,5 sider

INDLEDNING

Podcasting - udsendelse af og abonnement på forskellige lyd- eller videofiler via internettet, vinder frem i mange sammenhænge, og især ses det i relation til undervisning at spille en stadig større rolle helt fra folkeskole- og til universitetsniveau. Man kan pege på fordele som denne mobile form for læring bidrager med i form af fleksibilitet med hensyn til tid og sted og ikke mindst muligheden for gentagelse alt afhængigt af, hvad den lærende har brug for.

Også i forbindelse med massemedier vinder podcasts indpas, og idet mange har smartphones, iPhones, mp3-afspillere osv. og forstår at gøre brug af RSS-feeds, har flere og flere mulighed for at se og høre TV- og radioudsendelser, når, hvornår og så ofte det passer dem. Denne mulighed for at kunne vælge synes at være central for mange mennesker: det at have muligheden for selv at bestemme - ikke fordi den nødvendigvis bruges - vægtes nogen gange højere end fx eksperters garanti for kvalitet.

I Danskernes Akademi på DR2 lægges videooptagelser af forelæsninger ud som podcasts. Det er en meget ny programtype, som blev sendt første gang 11. januar 2010. DR2 er blevet inspireret af bl.a. folkeuniversitetet i forhold til indhold og niveau, BBCs open2.net der er et omfattende site med et væld af muligheder for læring samt Ted.com, som profilerer sig på sine forelæsninger om mange forskellige emner.

Men hvad sker der med podcasten, med forelæsningsen og dens funktion når undervisning og massemedier blandes? Kan der tales om læring eller bliver det ren edutainment eller underholdning. Eller er vi nødt til at se bredere på fænomenet og forslå begrebet almen dannelse for at forstå, hvilke læringspotentialer, der ligger i de podcastede foredrag fra Danskernes Akademi?

MOTIVATION

Motivationen for at undersøge podcasten og dens muligheder som læremiddel udspringer af flere forskellige forhold. Det første tager udgangspunkt i vore egne erfaringer som undervisere, hvor vi oplever en stor interesse fra dels almindelige fuldtids- og såkaldte matrikelstuderende for, at aktuel undervisning eller undervisningselementer optages, så den kan ses eller genses, dels fra netstuderende, der oplever at den virtuelle undervisning kan blive mere levende med varierede læringsforløb med inddragelse af mange virtuelle læremidler, så der ikke kun er tale om "selvstudium" eller "fjernstudium" med enkelte face-to-face-møder.

Et andet forhold, der gør sig gældende som motivation, er vores egne erfaringer som masterstuderende ved MIL (Master i IKT og Læring). Et studium, der er baseret på virtuelle perioder og 4 face-to-face-seminarer i løbet af et år. En del af forberedelsen til dis-

se seminarer består i at se videooptagede forelæsninger eller undervisnings-situationer. Her oplever vi selv fordelene ved som studerende at kunne se disse optagelser uafhængig af tid og rum. Vi kan se optagelserne, når vi er mest friske, vi kan stoppe, når vi har brug for at høre en passage igen eller hente en kop kaffe, og vi kan i princippet hente linket ind i en iPhone eller lign. og bringe optagelsen med os.

Endelig er vi blevet vi meget inspirerede til at undersøge Danskernes Akademi ved at deltage på et LOM-erfa-møde på RUC i oktober 2009 med overskriften: *Om læring og nye medier, Danskernes Akademi, Matterhorn-projektet og præsentationsteknik*. Læring og Medier (LOM) er et forum for udveksling af erfaringer med e-læring og e-baseret samarbejde - med udsyn til internationale tendenser og forskning¹. Dette er et møde, hvor vi får indtryk af videopodcastens muligheder i nye digitale læringsmiljøer, og samtidig bliver vi som nævnt introduceret til Danskernes Akademi, som vi beslutter at undersøge, fordi dette er en programtype, der har undervisningens eller forelæsningsens form, men samtidig udsendes på nationalt TV og dermed begrænses i sendetid, hvor forelæsningerne ses i sammenhæng med dokumentarudsendelser og interviews. Derudover kan forelæsningerne podcastes, hvorfor det dermed er interessant at se på, hvordan denne mulighed for interaktiv tilgang påvirker disse forelæsninger.

PROBLEMFORMULERING

Vi vil derfor i dette projekt undersøge:

Hvordan kan den podcastede forelæsning fra DR's Danskernes Akademi karakteriseres i forhold til lærerrollen, og hvilke læringspotentialer ligger der heri?

TEORI OG METODE

Vi har valgt at begynde med at se på, hvilken betydning det har, at podcasting giver mulighed for gentagelse af forelæsningen, og hvilken rolle den enkelte podcast spiller, når den ses i samspil med andre. Hertil bruger vi Bakhtins teori om den polyfone eller dialogiske tekst, hvor han ser teksten som et udtryk for alle de stemmer, der tilføjes teksten af fx læseren, tiden, forfatteren og teksten selv. Vi vil her argumentere for, at det er muligt at gå i dialog med en tekst, i dette tilfælde en podcastet forelæsning, og lære noget ved at lytte, læse lidt om emnet og måske lytte igen.

Dernæst undersøger vi med udgangspunkt i Niklas Luhmanns teorier om massekommunikationssystemet og uddannelsessystemet, hvordan man kan belyse disse systemer og deres indbyrdes lån samt forstyrrelser og selektioner i analysen af forelæsningerne fra Dan-

---

¹ Læring og Medier udgiver samtidig et webbaseret tidsskrift om anvendelse af it og digitale medier til læring.

skernes Akademi. Vi vil hermed se på, hvordan podcasten kan karakteriseres ud fra dens tilgang, og med Luhmanns begreber vil vi analysere os frem til en rubricering af de podcastede forelæsninger i Danskernes Akademi.

Læringspotentialer i podcast vil vi særligt se på ved hjælp af den samling af forskningsartikler, som stammer fra IMPALA-projektet redigeret af Gilly Salmon og Palitha Edirisingha. Her vil vi særligt inddrage empiri og konklusioner på, hvilke læringspotentialer man mener, der ligger i podcasts brugt i en undervisningssammenhæng. Vi undersøger ikke selv dette område, men inddrager altså bl.a. IMPALA-projektet som afsæt for vores egen undersøgelse af podcasten i en massemediesammenhæng.

At podcasting spiller en rolle i forhold til forelæsningerne fra DR, hænger sammen med den public service-forpligtelse, DR har som statsejet medievirksomhed. Vi vil undersøge, hvilken betydning dette har for synet på de eventuelle læringsmål og på seerne. Vi inddrager derfor synspunkter og analyser fra lektor ved institut for Statskundskab, Jørn Loftager og professor i medievidenskab, Frands Mortensen, for netop at diskutere public service i lyset af demokrati og synet på seeren, mens vi - for at diskutere de podcastede forelæsninger i forhold til almen dannelse og viden - inddrager professor Lars Qvortrups redegørelser for viden i det hyperkomplekse samfund.

Endelig har vi valgt at bruge lektorer i didaktik, Hilde Hiim og Else HIPPES relationsmodel som grundlag for at analysere det didaktiske design i podcast med undervisning generelt og i Danskernes Akademi specielt. Vi har valgt relationsmodellen, fordi den som model kommer hele vejen rundt om planlægningen og gennemførelse samt evaluering, når undervisningen har fundet sted. Vi mener ligeledes, at modellen kan opfange relevante problemstillinger i forhold til forelæsningerne fra Akademiet. Når vi også anvender en didaktisk model til analysen, er det fordi formen i forelæsningerne i Akademiet i udgangspunktet ligner den undervisning, der finder sted på landets universiteter. Som supplement til Hiim og HIPPES model udfolder vi lærerrollen med fokus på netop læreren som rolle eller avatar og benytter os her af sociolog Boje Katzenelsen samt lektor i didaktik Mie Buhl.

I opgavens empiridel udfører vi et kvalitativt eksplorativt interview med en af redaktørerne bag Danskernes Akademi samt 5 kvalitative interviews med forskere, som har forelæst i Danskernes Akademi og dermed er blevet udsendt på DR TV og på podcast, fordi vi her vil afprøve de hypoteser, vi i opgavens teoridel argumenterer for. Vi vil analysere denne empiri interaktionistisk konstruktivistisk og til dette arbejde læne os op ad Steiner Kvale, Margaretha Järvinen og Nanna Mik-Meyer samt deduktivt diskutere vores findings i relation til teoridelen.

AFGRÆNSNING AF FELTET

I analysen af podcasten fra DR har vi fokus på afsender og ikke modtager, fordi den sidste er en meget diffus gruppe, der er svær at få kontakt med på anden vis end ved kvantitativ analyse på baggrund af DR's seertal. Vi undersøger heller ikke podcast af anden undervisning, idet der allerede er lavet undersøgelser, som fokuserer på de studerendes brug af fx. videooptaget undervisning, der kan podcastes (for uddybning se afsnit om andre undersøgelser af podcast nedenfor).

Vi har valgt en kvalitativ metode til analyse af empirien, hvilket betyder, at vi ikke udsiger noget kvantitativt i forhold til underviseres forhold til brug af podcast, men forholder os til de udvalgte forelæsere på Danskernes Akademi. Der er altså ikke tale om en repræsentativ undersøgelse af feltet, idet vi har fokus på et fænomen og ikke på dettes udbredelse eller repræsentative brug.

I analysen af vores interviews går vi ikke nærmere detaljeret ind i indholdet af de konkrete podcasts, hvilket vil sige, at vi ikke laver en decideret medieanalyse, fordi vi som nævnt er interesserede i podcast som fænomen og ikke i de enkelte podcasts faglige indhold. Vi får i løbet af undersøgelsesfasen mulighed for at få indblik i seertal på de forskellige udsendelser af Danskernes Akademi, men vælger dette fra, fordi vi her primært er interesseret i podcasten og de muligheder, der her ligger for læring, og ikke i en egentlig analyse af forelæsningserne i samspil med de dokumentarprogrammer, som DR sætter dem sammen med.

ANDRE UNDERSØGELSER OM PODCAST

Nogle af de aspekter, vi vil undersøge, har andre set på før os, og deres undersøgelser ligger til grund for vores opgave. Vi er altså generelt interesserede i podcastens læringspotentialer, men kun få undersøgelser peger på en direkte målbar kvantitativ effekt af at bruge podcast som teknologi i undervisningen (Simon B. Heilesen, LOM nr. 2, 2009). Enkelte forskere betvivler i det hele taget podcasten som læremiddel, idet der med megen læringsteori kan argumenteres for, at optimal læring kræver aktiv deltagelse af de lærende, mulighed for interaktion, oplevelse og dialog med andre lærende eller med læreren.

Undersøgelser fra Danmark (Fx Pernille Rattleff og Leif Glud Holm, LOM nr. 2, 2009) viser, at underviserne, som skal producere og medvirke i de podcastede forelæsninger, ikke er så begejstrede som de studerende. Der peges her på frygt for at blive gjort overflødig, idet man kunne forestille sig, at lærestalten ville skære ned i underviserstaben, når undervisningen kan podcastes og dermed ikke behøver at blive holdt hvert år i virkeligheden. Samtidig udtrykker nogle undervisere frygt for at blive fanget i faktuelle fejl, som ikke kan rettes, når podcasten er 'i luften'. Endelig er der et juridisk problem i

forhold til, om det er underviseren eller lærestalden, der har rettighederne til den færdige podcast.

Undersøgelsen fra DPU (Rattleff 2009) peger på, at de studerende imidlertid foretrækker forelæsninger uden forstyrrende spørgsmål fra medstuderende. Herved kommer podcasten til at ligne den traditionelle ofte indholdsrelaterede forelæsning², hvor forelæseren har forberedt grundigt, hvad der skal formidles, i hvilken rækkefølge og tempo, helt i modsætning til klasseundervisningen, hvor studerende bryder ind med spørgsmål, og hvor eventuelle forelæsninger eller oplæg fra læreren følges op af fælles diskussioner, øvelser eller andre aktiviteter i forlængelse af oplægget. Samme undersøgelse konkluderer, at når undervisere ofte ser det som en stor ulempe at producere og inddrage podcasts af deres forelæsninger, så hænger det sammen med, at forskere normalt gennemarbejder deres materialer grundigt inden publicering, og at man i en publiceret podcast af undervisning ikke vil have samme mulighed herfor.

Det er derfor væsentligt at diskutere denne modstand fra underviserside i forhold til, om podcasten skal indeholde dialogbaseret undervisning, hvor konteksten, kendskabet til de studerende og den medfølgende indforståethed spiller en afgørende rolle, eller der er tale om en nøje planlagt forelæsning, hvor de studerende ikke spiller anden rolle end som tilhørere. Dette vil vi derfor se nærmere på nedenfor.

Der peges i litteraturen gentagne gange på, at feltet er meget lidt undersøgt med hensyn til evidens for podcastens effekt i en undervisningssammenhæng. Der er dog lavet mange enkeltstående case-undersøgelser især i England, Australien og USA³, som peger på målbare udbytter af anvendelsen af podcasts i undervisningen.

At arbejde med lyd i form af podcasts kan gribes an på mange måder: der kan tages udgangspunkt i, at det er de studerende, der skal producere lyd med omdrejningspunkt i et fag, eller indholdet af podcasten kan være genereret af læreren. De studenterproducerede podcasts bidrager i sagens natur til stor aktivitet blandt de studerende (fx Jenkins & Lonsdale in Salmon, Gilly & Palitha Edirisingha 2009, p.113 ff; Jørgensen, Charlotte Kølle, in Konnerup, Riis et al. 2009, p. 35 ff) og konstruktivistisk læringsteori peger på, at netop den studenteraktiverende undervisning er nødvendigt for et godt læringsudbytte. Vi vil nedenfor særligt se på den podcastede forelæsning og ikke inddrage overvejelser over studenterproducerede podcasts.

---

² Se nedenfor for definition af den indholdsrelaterede og pædagogiske orienterede forelæsning.

³ fx IMPALA-projektet <http://www.le.ac.uk/impala/index.html>

TEORI

DEFINITION AF PODCAST

Podcasting er en forholdsvis ny teknologi, som først rigtig tages i brug i Danmark i midten af 00'erne. Betegnelsen dækker over, at der er tale om digitale lyd- eller videooptagelser, som kan downloades og afspilles på computeren eller en mobil enhed fx iPod eller smartphone. Et yderligere element, som konstituerer podcasts, er, at der kan abonneres på disse ved hjælp af RSS (Real Simple Syndication), så den enkelte optagelse ikke (nødvendigvis) aktivt skal opsøges af brugere, men derimod pushes ud, når abonnementet er en realitet. Derfor er der ved podcasting normalt også tale om en kontinuerlig række af podcasts og ikke bare enkeltstående lyd/videooptagelser.

Gentagelsesaspektet kan derfor betragtes at spille en meget væsentlig rolle, både fordi den enkelte podcast skal ses som et enkelt element i en lang række af podcast, som tilsammen er med til at belyse et større emne, men også i høj grad fordi muligheden for download og (gen)afspilning, hvor og hvornår man ønsker det, er en af podcastens helt store styrker. Til undervisningsbrug ses der ofte fra studenterside store fordele i denne teknologi: når forelæsningen podcastes kan man høre den igen, hvis der er noget, man ikke helt forstår, man kan selv bestemme tempoet, man kan holde pauser i forelæsningen og man kan høre den, når det passer en og derfor få en mere aktiv forholden sig til den podcastede forelæsning (Jf. Mark J.W. Lee and Belinda Tynan in Gilly Salmon and Palitha Edirisingha 2009, p. 100)

Nogen helt præcis definition af podcast er man dog ikke kommet frem til. Begrebet kan omfatte både lyd og lyd sammen med billede (Wikipedia), mens det episodiske kan være indeholdt eller udeladt. Fokuserer man på podcasts som indeholder billeder kan dette kaldes videopodcasts, vodcasts (fx EMU.dk), (og sjældnere) vidcasts. I dette projekt vil vi kalde foredragene med lyd og billede i Danskernes Akademi, som kan downloades, abonneres på og afspilles på en pc eller mobil enhed for podcasts, og vi følger derfor den definition der gives hos Salmon & Edirisingha 2009 (Salmon & Edirisingha 2009 p. 20).

FORELÆSNINGENS LÆRINGSPOTENTIALER

Danskernes Akademi er et samarbejde mellem DR, universiteterne og andre institutioner med tilknyttet forskning og undervisning så som hospitaler, museer eller mere kreative som arkitektskoler og designskoler. Danskernes Akademi forsøger at favne bredt og vil gerne alsidig formidle viden på et højt niveau. Det er foreløbig planen, at Danskernes Akademi skal sende viden direkte til danskerne i tre år fra januar 2010.

Når man bruger podcasts i undervisningen, er der ofte tale om en remediering af det kendte (Jf. Bolter og Grusin, 1999). Det er ikke vanskeligt at forestille sig resultatet af

en remediering af den indholdsrelaterede forelæsning i form af podcast (Jf. Fritze 2004, p. 85 ff). Forelæsningen kan optages uden problemer, idet den kun er bundet af stof som en forelæser formidler. Der er alene brug for et kamera, for at forelæsningen kan remedieres. Det er tydeligt, at det er denne form som Danskernes Akademi har benyttet sig af, både fordi det er let at producere, og folk med det samme kan genkende det som forelæsning og dermed som undervisning, og fordi resultatet af den remedierede indholdsrelaterede forelæsning ville være tæt på det samme, som hvis den ikke var podcastet, men oplevet face-to-face. I en massemediesammenhæng, hvor seerne ikke spiller nogen aktiv rolle i kommunikationen andet end som (aktive) modtagere, er den indholdsrelaterede forelæsning altså meget velegnet⁴. Anderledes forholder det sig med den pædagogisk relaterede forelæsning. Her er der stor grad af interaktion mellem studerende og forelæser, og dette ville ikke umiddelbart være muligt, når disse ikke er til stede samtidig. Hvis den pædagogisk relaterede forelæsning skulle podcastes og dermed remedieres, vil dette for os at se kun være muligt ved at lade podcasten indgå som et element i undervisningen og ikke udgøre hele undervisningen.

Man kan anskue forelæsningen som form på tre niveauer, hvor fokus særligt ligger på, hvordan den studerende inddrages, og hvor det sidste niveau kan betragtes som en remediering af den pædagogisk relaterede forelæsning⁵: Det første niveau kan kaldes forelæsning 1.0. Her er forelæsningen koncentreret om forelæseren, mens tilhørerne sidder stille og lytter eller evt. tager notater, og forelæseren skriver ofte på tavlen.

Andet niveau er det niveau, som mange skoler og universiteter bevæger sig henimod i disse tider: Forelæsning 1.5. Her lægges face-to-face-forelæsningserne efterfølgende ud til download eller podcast, eventuelt delt op i mindre bidder, så det er lettere for den studerende at se eller gense det ønskede uddrag, og det er muligt for de tilstedeværende, på dette niveau 1.5, at interagere med forelæseren i form af "spørgsmål fra salen".

Herfra bevæger man sig videre hen i retning af web 2.0, hvor det er brugeren, der er i centrum, og som selv designer og vælger, hvad der er nødvendigt for vedkommendes egen læring. Forelæsning 2.0 giver nemlig muligheden for at inddrage flere web 2.0-ressourcer og lægger vægt på interaktion mellem de lærende samt mellem de lærende og forelæseren. En 2.0-forelæsning, tænker vi som noget, der indgår i et blended forløb, hvor man aktivt bruger den evt. podcastede forelæsning som udgangspunkt for diskussion face-to-face, eller man tager afsæt heri for herefter at arbejde og inddrage andre ressourcer. Denne form for forelæsning, mener vi, kunne kaldes en remediering af den pædagogisk relaterede forelæsning, fordi fokus holdes på den studerende, som sam-

---

⁴ RUC har fx i 2009 fået indrettet et podcast-lokale, som egner sig glimrende til en enkelt foredragsholder, men hvor det ikke er muligt at få et helt hold studerende ind mhp at optage holdundervisning.

⁵ Niveauerne bygger på den inddeling, der skitseres på: [Wikiversity: Lecture 2.0](#)

tidig betragtes som aktiv og som ydende et væsentligt bidrag til læringen selv. Dette har vi samlet i nedenstående skema, hvor forskellene imellem de tre former for forelæsning er tydelig.

	Forelæsning 1.0	Forelæsning 1.5	Forelæsning 2.0
Centrum for aktivitet	Forelæseren	Forelæseren hovedsagligt	Den studerende
Brug af podcast	Nej	Ja	Ja
Interaktion	Ingen	Mellem forelæseren og den studerende	Mellem den studerende, ressourcerne, forelæseren og de medstuderende
Studenteraktivitet	Lytte	Lytte, stille spørgsmål, dialog	Lytte, vælge, interagere, designe egen læring

Det er altså efter vores mening af meget stor betydning for podcastens læringspotentialer, hvordan den bruges og i hvilken didaktisk designmæssig sammenhæng, den indgår. Dette vil vi se nærmere på i det næste afsnit.

LÆRINGSMÆSSIGE BETRAGTNINGER OG GENTAGELSENS BETYDNING

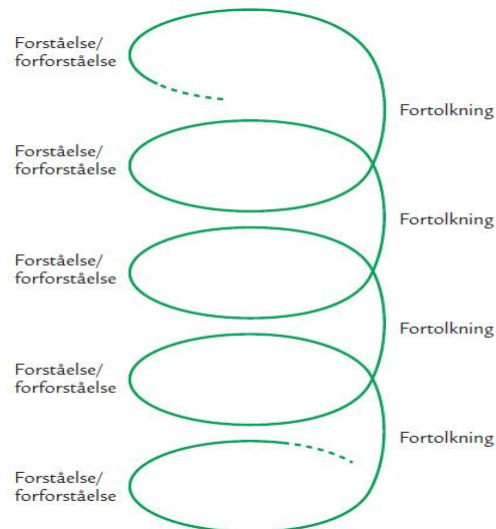
I socialkonstruktivistisk sammenhæng mener man, at viden om verden er noget, der konstrueres sammen med andre, og som man derfor altid allerede selv er medkonstruktør af. Også Heidegger og med ham eksistentialismen talte om det forhold for mennesket, at det altid står midt i verden, når det skal forholde sig til den og forsøge at fortolke den eller lære noget om den. Menneskets væren kalder Heidegger for *in-der-welt-sein*, altså at mennesket står midt i verden og derfor ikke kan betragte den fra en neutral position udefra. Hvis man er enig i dette - hvilket vi er i store træk - så må også læring ses som noget, der sker, mens mennesket står midt i det, der skal læres.

At den lærende altid står lige midt i det stof, der skal læres, medfører også, at den lærendes kontekst kommer til at få en stor betydning for forståelsen af stoffet. Derfor lægger megen didaktik vægt på en opmærksomhed på den lærendes situation⁶, mht, hvad der kan betragtes som kendt stof for den lærende, og hvad der er nyt stof.

⁶ Fx zonen for nærmeste udvikling (Vygotsky) hvor det er nødvendigt at gøre sig nogenlunde klart, hvad den studerende eller eleven ved i forvejen og derfra forsøge at tilføje ny viden; om at møde eleven, der hvor han eller hun er, samt om individuelle læringsstile (Fx Gardner og Dunn & Dunn). I talen om den kategoriale dannelse lægger Klafki fokus på at eleven og stoffet skal mødes og så at sige åbne sig for hinanden, og her kan man pege på muligheden for at se på stoffet som noget, der altså også selv ændrer sig idet den lærende ser på det på den særlige "lærende måde".

Samtidig sker læring ikke i en lineært voksende linje, hvor man helt enkelt bygger ovenpå det, man ved i forvejen. Tværtimod sker læring i en form for kaos, hvor man som lærer aldrig kan vide sig sikker med hensyn til, hvad eleverne får ud af det, man siger, og om de egentlig lærer det intenderede. (Jf Luhmann, 2006)

Dette kan fx illustreres i den hermeneutiske spiral, hvor man ikke ser læring som en lineært fremadskridende proces, men tværtimod en proces, der bevæger sig i cirkler fremad eller opad og i virkeligheden nok mindre smukt fremadskridende end her.

Stoffet bliver altså her set i en sammenhæng med det allerede kendte, og dette har stor indvirkning på, hvordan man forstår det nye.

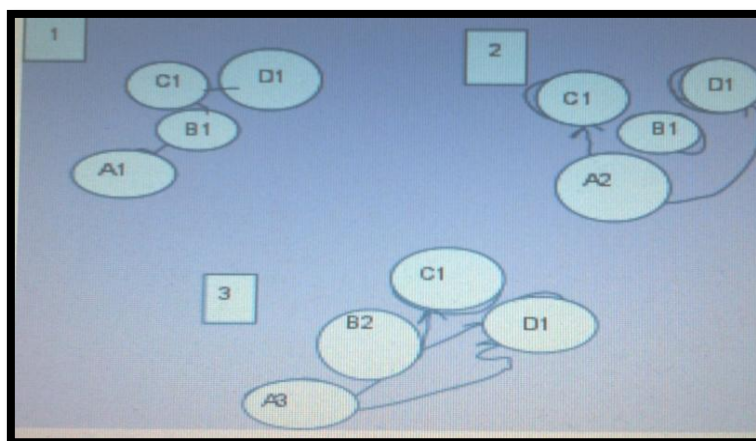
Det, der er interessant i vores sammenhæng er derfor, hvordan podcast som læremiddel kan siges at bidrage til læring. Her kan vi pege på gentagelsen som den helt store styrke. Hertil kommer muligheden for fleksibel læring (Jf Rattleff og Holm, 2009 og Heilesen, 2009) som en fordel og en del af imødegåelsen af kravet om at møde eleven, hvor han eller hun bogstavelig talt er henne i verden, men det at "det nye" stof kan høres i flere omgange betragter vi i undervisningssammenhæng som den helt store fordel.

Det er nemlig ikke det samme, man hører i podcasten, når man hører den flere gange. Når en forelæsning varer over en halv time ved man, at tilhørerens koncentration falder markant, og allerede efter 20 minutter begynder man normalt at tænke på andre ting end det, foredraget handler om. Selvom man selv oplever, at man lytter koncentreret, vil det ved genlytning vise sig, at der var mange ting, man ikke lagde mærke til i første omgang. Derfor vil muligheden for at stoppe, spole tilbage, høre det langsommere eller hurtigere o.s.v. være en mere aktive forholde sig til egen læring, og man kan formode

at dette i sig selv er med til at bidrage til læring af stoffet. (Jf. Mark J.W. Lee & Belinda Tynan in Salmon, Gilly & Palitha Edirisingha 2009, p. 95 ff)

Gentagelse bliver ofte betragtet som noget kedeligt, mens det nye er mere spændende. Men en gentagelse er i virkeligheden umulig, kan man mene⁷, for situationen er aldrig den samme, og derfor får indholdet i gentagelsen ny betydning. Særligt i undervisnings-sammenhæng giver dette en særlig vigtig dimension, idet man derfor ved brug af podcast kan styrke progressionen gennem den hermeneutiske spiral. De enkelte podcasts vil nemlig herved kunne bruges som støtte af den studerendes hukommelse, og ikke mindst vil de komme til at danne en redundansens intertekstualitet, idet den studerende ved at lytte til den samme podcast fx i begyndelsen og igen i slutningen af semesteret vil kunne medhøre sammenhænge i den første podcast, som ikke kunne høres i den, da den blev hørt første gang, netop fordi det efterfølgende stof på det tidspunkt var ukendt. Dette har vi selv forsøgt visualiseret i nedenstående figur:

Figuren viser, hvordan flere lytninger (A1, A2, A3) i podcast-rækken kan medføre, at der ses sammenhænge og medklange som ikke hørtes i første lytning. Egen tegning.

Anskues podcasts som tekst, som den lærerende kan forholde sig dialogisk til, kan man ligeledes se gentagelsen eller samspillet mellem tekster have en stor betydning. Det skal vi drøfte i det følgende.

DEN DIALOGISKE TEKST - BAKHTIN

Med Heraklits tale om "at bade i den samme flod er umuligt" in mente, har vi blandt andre også valgt sprogfilosoffen og litteraturteoretikeren Michail M. Bakhtin(1895-1975) til at belyse podcastens læringspotentialer. Dette valg begrundes med, at et af de vigtigste temaer i Bakhtins teorier om sprog er dialogen eller den polyfone roman, hvilket ud-

⁷ Jf Heraklits tale om, at man aldrig kan bade i den samme flod: vandet er jo nyt, bunden har ændret sig, man er selv ældre anden gang man træder ud i floden osv.

springer af en forestilling om, at der ikke findes en ytring, som ikke knytter an til andre ytringer. Det er altså netop i forbindelse med forestillingen om den polyfone tekst, at vi kan bruge Bakhtins teori til også at belyse fordelene ved gentagelsen.

Bakhtin skelner mellem sætningen og ytringen. Sætningen er *"(...)ligesom ordet en sproglig enhed fra sprogsystemet, mens ytringen er en kommunikationsenhed. (...) Sætningen er grammatisk af natur, dvs. den har grammatiske grænser, den er en grammatisk helhed; og vigtigst af alt; den tilhører ikke nogen. Det gør ytringen. Ytringen har en autor. En sætning bliver først til en ytring, når den træder ind i den sproglige virkelighed, dvs. kommunikationen, og bliver udtryk for den talendes position"* (Andersen 2003, p.108). Umiddelbart synes Bakhtins dialogbegreb at implicere mindst to deltagere, men han opererer også med at kommunikation kan være både kognitiv, social og samtidig have et individuelt aspekt. Som Olga Dyste(2000) henviser til i "Det flerstemmige klasserum", hvor hun citerer Bakhtin:

"Enhver konkret ytring er en social handling. Samtidig med, at ytringen er en individuel størrelse, en fonetisk, artikulatorisk, sansbar størrelse, er en del af en social virkelighed. Den organiserer kommunikation, som er rettet mod gensidig handling, og selv er den en reaktion. Den er altså udeleligt indblandet i kommunikationshændelsen" (Dyste 2000, p. 75)

Ytringen korresponderer ikke alene med sit eget sprog, men talen som individuel kommunikation korresponderer i det, der af Bakhtin kaldes forskelligsprogetheden (Bakhtin 2003, p.60). Forskelligsprogetheden dannes i talesproget og afspejles i det officielle sprog og står dermed i opposition til det litterære og verbale centrum⁸

Forskelligsprogetheden findes også i den type af podcast, som undersøges her. Den verbale scene i podcasten er sat på en måde, hvor indholdet er en forelæsning fra en universitær person, der forelæser over et emne, som vedkommende er ekspert i, men samtidig er tvunget til at formidle på en måde, så modtageren kan forstå indholdet. Derved flytter indholdet i podcasten sig fra den litterære og elitære position, der traditionelt kan være svær at tilgå som lægmand til et sted, hvor det er talesproget, der dominerer. Dette skift giver altså større mulighed for at flere mennesker uden universitetsbaggrund kan deltage i denne kommunikationssituation.

I kommunikationssituationer skabes en spænding mellem ytringer, der konstituerer dialogen. Denne dialog foregår, som det ses i ovenstående citat, ikke kun mellem to parter, men kan også foregå mellem mennesker og tekster, da tekster er ytringer og har dialog med andre tekster og med læseren. Det er her begrebet, om den polyfone eller forskelligstemmige tekst findes (Bakhtin 2003, p.20). Det polyfone ved dialogen består i, at den indeholder mange forskellige synsvinkler samtidig. De parter, der deltager har forskelli-

---

⁸ Rusland omkring 1925.

ge perspektiver på dialogen. I forhold til podcast som læremiddel opfatter vi forelæsningsen dels som en tekst, i og med at modtageren ikke kan kommentere direkte på indholdet, dels en mundtlig kommunikation, idet formen er det talte sprog. Det flerstemmige i podcasten vil gøre sig gældende i forbindelse med muligheden for den deltagendes egne refleksioner over de ytringer, der kommer til udtryk i den optagede forelæsnings: *"(...)i virkeligheden eksisterer der jo et fælles plan som metodologisk retfærdiggør vores sammenstilling: alle disse forskelligsprogede sprog er, uanset hvilket princip der ligger til grund for adskillelsen, specifikke synspunkter på verden, former for verbal anskueliggørelse, særlige genstands-meningsmæssige og værdimæssige horisonter. Sådan forstået kan alle disse sprog sammenstilles og gensidigt supplere hinanden."* (Ibid., p.88-89)

Det vil sige, at når den studerende eller seeren lytter og ser den podcastede forelæsnings, vil de stemmer, der repræsenteres i forelæsningsen⁹, blande sig med modtagerens egne stemmer forstået som: *"Den levende ytring, som er opstået og bevidstgjort i et bestemt historisk øjeblik i et socialt miljø, kan ikke undgå at berøre tusindvis af levende dialogiske tråde, som den social-ideologiske bevidsthed har vævet omkring ytringens givne objekt, den kan ikke undgå at blive aktiv deltager i den sociale dialog."* (Ibid., p 66)

På denne måde forstår Bakhtin den dialogiske dimension i sproget; at sproget kan forholde sig til sig selv og således kan dannes hos mennesket i dets bevidsthed. Når podcasten bruges i undervisnings- og i underholdningssammenhæng, sker det, at modtageren oplever at komme i dialog med forelæsnings - ikke i traditionel undervisningsforstand, hvor der svares på de tanker og refleksioner, som modtageren gør og kommunikerer tilbage til underviseren - men med sig selv og sine egne erfaringer, forforståelser og konnotationer, med andre podcasts og medstuderende. Bakhtins *'sætning'* kan derfor i vores tilfælde ses som *'podcasten som form'*, mens det først er, når den sættes in i en social sammenhæng, at bliver set og hørt af nogen, at den kan betegnes som *'ytring'*, og dermed kan blive læring for modtageren.

Gentagelsen spiller altså, som det blev argumenteret ovenfor, en rolle, når det polyfone i podcasten skal beskrives, fordi modtageren ikke kun har mulighed for at lytte og se udsendelsen mange gange; vedkommende har også mulighed for at spole frem og tilbage over særligt interessante sekvenser, således at det polyfone kommer til udtryk på flere tidspunkter og derved forandres, fordi intet kan fastholdes i den samme betydning, men hele tiden ændres, idet modtageren påvirkes undervejs, og *'sætningen'* bliver til *'ytring'*.

Med dette som baggrund vil vi i det følgende bevæge os ind i den luhmannske forståelse

---

⁹ Hvilket vil være forelæserens ytringer og den institution, som vedkommende repræsenterer og i vores tilfælde den udgivende institution Danmarks Radios stemmer.

af først uddannelsessystemet og dernæst massemediesystemet og med dele af Luhmanns systemteori analysere den podcastede forelæsnings form, som den kommer til udtryk i Danskernes Akademi.

UDDANNELSESSYSTEMET OG PODCAST - LUHMANN

Lars Qvortrup, der er stærkt inspireret af Luhmann¹⁰, karakteriserer det moderne samfund som poly-centreret eller uddifferentieret. Et uddifferentieret samfund består ifølge ham af et sæt af systemer med hver deres logik og dermed med hver deres omverden. Dette forhold producerer en grundlæggende tvivl om, hvordan vi i et hyperkomplekst samfund i virkeligheden forstår hinanden, og hvorvidt vi i det hele taget kan det. Det hyperkomplekse samfund kan karakteriseres således: "*Grundvilkåret er kommunikation, hovedudfordringen er kompleksitet og målet er kompleksitetshåndtering.*" (Qvortrup 2001, p. 25). Dette perspektiv på kommunikation er interessant, når man beskæftiger sig med læring og i dette tilfælde podcastens læringspotentialer - for kan man overhovedet lære noget af andre? Er mennesker blot egendynamiske eller autopoietiske systemer (Luhmann 2006, p.107), man ikke kan uddanne? Nej, mener Luhmann, det kan bevises, at elever, der har modtaget undervisning i et bestemt emne, ved mere og kan mere, end de elever, der ikke har modtaget denne undervisning. Men underviseren kan ikke forsikre sig om, hvad eleverne eller de studerende lærer. Der kan stilles ressourcer eller kompleksitet til rådighed fra det ene system til det andet - fra det ene individ til det andet. Det vil sige, at når individer skal kommunikere med andre individer, kan de ifølge Qvortrup kun forstyrre hinanden med information fra eget system. Hvordan denne forstyrrelse fortolkes af modtageren, kan afsender altså ikke vide noget om (Qvortrup 1998, p. 139).

Kommunikationen mellem underviser og studerende er samtidig selektioner, der, mener Qvortrup, reducerer kompleksitet. Derved kan man argumentere for, at når der i en podcast forelæses over et emne, så reduceres kompleksiteten, og det, der før virkede fuldkommen ukendt og uoverskueligt, bliver mere overskueligt og måske genkendeligt.

Det næste spørgsmål er så, hvordan individer lærer. Luhmann mener ikke, man kan tale om, at elever og lærer kan være i en læreproces sammen, idet undervisningen tilhører kommunikationssystemet: eleven er sit eget psykiske system, og det er her læringen finder sted; med andre ord og med fare for simplificering er undervisning kommunikation og læring en bevidsthedsproces. Samtidig defineres undervisningen som: "*Alle*

---

¹⁰ Luhmann er systemteoretiker, hvilket grundlæggende vil sige, at man opfatter verden som bestående af systemer, der interagerer, men er lukkede, således at det ene system ikke kan indtage og udfylde et andet. Systemer kan kommunikere eller rette irriterende hinandens systemer med kommunikation.

kommunikationer, der bliver aktualiseret med henblik på uddannelse[...]" (Luhmann 2006, p. 81) Undervisning er karakteriseret ved kommunikationens tre usandsynligheder; for det første, at modtager hører, hvad afsender siger, for det andet at modtager forstår, hvad afsender siger og for det tredje at kommunikationen har den effekt, der var tilsigtet (Luhmann 2006). Podcasten kan i følge Qvortrup¹¹ her afhjælpe og måske mindske undervisningskommunikationens usandsynligheder: *"For det første ved at overskride barrierer i tid og rum[...] For det andet ved at gøre forståelse mere sandsynlig f.eks. gennem repetitiv programmeret undervisning[...] for det tredje ved at forøge sandsynligheden af adfærdsændring; man kan f.eks. benytte computermediets overbevisningskraft, jf. undervisningsrelaterede computerspil og edutainment-programmer."* (Lars Qvortrup in Luhmann 2006, p. 25) Disse tre forhold er de samme argumenter, som fremføres i diskussionen om computersupportet undervisning generelt og om podcast i særdeleshed, og da det specielt er ophævelsen af tid og rum samt gentagelsen, der er podcastens styrke i undervisningssammenhæng, kan der altså skabes større sandsynlighed for vellykket kommunikation ved at bruge podcast som støtte til undervisning, mener vi altså at kunne konkludere på baggrund af Qvortrup og Luhmann her.

Yvonne Fritze (Fritze 2004) henviser til Jens Rasmussens forståelse af Luhmanns syn på redundans når hun skriver, at *"En gentagelse af det underviseren allerede har sagt skaber ingen forskel i sig selv. Underviseren må prøve at forklare sig med andre eksempler, analogier, metaforer eller lignende, hvis redundansen og muligheden for forståelse skal øges hos den studerende."* (J. Rasmussen, 1997 p. 162 in Fritze 2004, p.212), Hertil mener vi som nævnt ikke, at den podcast som høres på to forskellige tidspunkter i fx et undervisningssemester vil give den samme mening for den studerende på de to tidspunkter, netop fordi den høres med ekko fra resten af undervisningen. Det samme er aldrig det samme.

Læring sker dog ikke automatisk, selvom undervisningsmidlerne er til stede, så pædagogikken bliver den nødvendige tilgang til aktivt at skabe rammer for dannelse hos den studerende, og den studerende skal aktivt selv tilegne sig dannelse. Alle systemer arbejder nemlig ifølge Luhmann ud fra koder: *"Koden [...] er nok til at bestemme, hvilke operationer der hører til systemet, og hvilke - kodet eller slet ikke kodet - der forløber i systemets omverden."* (Luhmann 2002, p. 28) Koden for uddannelse er pædagogik eller rettere didaktik. *"Uddannelsessystemet reagerer med begrebet dannelse på tabet af eksterne, samfundsmæssige, rolleformede holdepunkter for, hvad mennesket er eller skal være."* (Luhmann 2006, p. 205)

Dannelse er uddannelsessystemets kontingensformel, der er det hyperkomplekse samfunds grundlæggende karaktertræk: *"Kontingens betyder bogstaveligtalt, at noget er muligt, med også kunne være anderledes [...]* Vi er hele tiden tvunget til at vælge mel-

---

¹¹ Lars Qvortrup forholder sig dog til e-læring og digitale medier generelt

lem flere forskellige muligheder og kunne derfor have valgt anderledes." (Qvortrup in Luhmann 2006, p. 32) Det hyperkomplekse samfunds dannelsesbegreb er samtidig blevet flydende, man kan ikke længere læne sig op ad en kanon for dannelse (Jf også Luhmann 2006, p. 212)¹², man kan ifølge Luhmann sige, at dannelsesbegrebet har tilpasset sig og er blevet reflektivt, og når denne reflektivitet overføres til læringsituationen, så skal studerende også "lære at lære" i stedet for at fokusere på at lære "noget". Derved op når den studerende læringssevne, der sætter vedkommende i stand til livslang læring (Ibid.) Dette er alt sammen med til, at den studerende har mulighed for at træffe valg i det hyperkomplekse samfunds væld af muligheder, idet netop kun kompleksitet kan reducere kompleksitet.

PODCASTEN SOM FORELÆSNING I MASSEMEDIESAMMENHÆNG

Vender vi os nu mod massemediet som system, ser den podcastede forelæsning anderledes ud end i en almindelig undervisningssammenhæng, hvor medieringen af kommunikation sker, mens de kommunikerende er til stede sammen. Vi er altså interesserede i at finde ud af, hvordan man kan karakterisere den forelæsning, der sendes i DR TV, og som kan podcastes med henblik på - som det vil huskes - at kunne sige noget om podcastens læringspotentialer i den sammenhæng.

MASSEMEDIERNE OG PODCAST - LUHMANN

I dette afsnit ser vi på Luhmanns teori om massemedierne¹³, eftersom Danskernes Akademi som programtype tilhører massemedierne som system. At massemedierne er uddifferentierede som systemer, skyldes ifølge Luhmann i første omgang bogtrykket, idet kommunikationen ikke er afhængig af en modtagers tilstedeværelse, og dermed opstår massemedierne her som et selvreproducerende system, der er funderet på koden: information og ikke-information. Information har en positiv værdi, der skaber mulighed for at operere, samtidig er det nødvendigt at kunne forhold sig til en negativ værdi, der i dette forhold må være ikke-information. Der er altså noget, der er information, og noget der ikke er, og på denne måde kan systemet skelne sig selv fra sine omgivelser. (Luhmann 2002, p.28) Massemedierne supplerer verden med støj, initiativer, kommentarer og kritik, verden svarer igen med kommentarer og kritik. Derved øges massemediernes sensibilitet og de tilpasser sig forandringer i den offentlige mening, som de selv har produceret. (Ibid., p.50)

---

¹² Hvilket man paradoksalt alligevel forsøger at gøre i følge den tidligere kulturminister Brian Mikkelsens store kanon.

¹³ I denne sammenhæng vil vi behandle massemedier som elektroniske medier: tv og internettet under et. Luhmann behandler også bøger og aviser i forhold til massemediernes realitet, hvilket vi altså ikke forholder os til her.

Grundlæggende er selve massemediekommunikationssituationen anderledes end i den sammenhæng, hvor afsender og modtager er i samme rum. Der findes typisk ingen interaktion mellem afsender og modtager, fordi teknikken kommer imellem, og derfor bliver mulighederne for kommunikation for begge parter skævt fordelt. Man kan hævde ifølge Luhmann, at en kommunikation kun kommer i stand, når nogen ser, hører og forstår, at en yderligere kommunikation kan tilsluttes (Ibid., p. 12). Man skal altså i princippet kunne svare på den kommunikation, man modtager, og dette forhold må massemedierne leve med underforstået, således at massemedierne har rige muligheder for kommunikation, idet modtager i de fleste tilfælde kun har muligheden for at slukke eller skifte kanal¹⁴. Denne mulighed kan være meget magtfuld i en tid, hvor seertal spiller en stor rolle for institutionernes overlevelse. Det differentierede tilbud som massemedierne har, gør det muligt at referere til "mennesket" uden at skulle gøre rede for et bestemt individ. Man tænker mere mennesket som en social konstruktion ikke biologisk eller bevidsthedsmæssigt. Det er med andre ord standardiseringer, der gør det muligt for deltageren eller seeren selv at bestemme og udvælge meningen med dets deltagelse eller slukke for tv'et eller computeren (Ibid., p.95)

Massemediet som system kommunikerer om sig selv og om det, der iagttages, og Luhmann mener, at der skal skelnes mellem selvreference og fremmedreference, og at denne skelnen sker i systemet selv og ikke i dets omverden (Ibid., p 19ff). Selvreference er systemets reference til eller refleksion over sig selv, hvilket fx vil sige, at journalistens emner har en funktion i kommunikationen, der samtidig repræsenterer temaer i kommunikationssystemets fremmedreference: *"Forskellen temaer/funktion svarer til forskellen fremmedreference/selvreference. Herved vinder iagttageren friheder i tema-valget og især friheder i udeladelsen af informationer. Han behøver ikke at lade sig motivere alene af sandheden og dermed gøre sig afhængig af forskrifter"* (Ibid., p. 23)

Temaer fungerer også som strukturel kobling mellem massemedierne og andre samfundsområder, og medierne behandler disse så elastisk og tilpassede, at man kan nå alle samfundsområder. Videnskaben har på sin side svært ved at tilbyde sine temaer på samme måde og samtidig opretholde sagligheden (Ibid., p.41). Her er det, at videnskaben i kraft af Danskernes Akademi tilbydes en platform, hvor visse temaer kan iklædes nogle af massemediernes former og videnskaben stadig beholde sin saglighed, ved at optræde i "pathos" - i det videnskabelige forelæsningsrum. Det er i denne forbindelse, at spørgsmålet om det, som Luhmann kalder *koden*: sandt eller falsk, spiller en rolle. De to systemer har vidt forskellige tilgange til sandhed. Journalisten forsyner samfundet med sandheder, der er underkastet andre betingelser end de videnskabelige sandheder. Sandheden i massemedierne er ikke et spørgsmål om sandt eller falsk, men om selektioner. Journalistens anseelse afhænger i høj grad af evnen til god research og derigennem

---

¹⁴ Der findes dog en kommentar-funktion på sitet til Danskernes Akademi, således at seere og brugere kan kommentere de enkelte forelæsninger.

udvælgelse eller vinkling af historien (Ibid.), imens forskerens anseelse i højere grad afhænger af at få belyst så meget som muligt om sit tema.

De selektioner som Luhmann trækker frem vækker genkendelse som nyhedskriterier. Program-emner vælges snarere ud fra ud fra journalistiske selektioner end læringsmæssige krav. Men selektionerne udvides eller forstærkes, når andre systemer eller organisationer kommer til med deres selektioner, der opstår altså det, vi opfatter som "lån" mellem de forskellige systemer.

Massemediernes samfundsmæssige funktion er ikke at have samlet en given mængde information, men derimod den hukommelse, der er skabt igennem denne. For samfundet som system betyder det, at man kan trække på bestemte realitetsantagelser uden at skulle begrunde dem i situationen. Der skabes en realitet, men ikke en konsensuspligtig realitet. Den lader illusionen om en kognitivt tilgængelig realitet stå. Intet kognitivt system kan nå omverdenen operativt, det må forholde sig til sine egne iagttagelser ved hjælp af forskellen mellem selvreference og fremmedreference, men et kognitivt system kan ikke give afkald på realitetsantagelser, fordi det i en almindelig hverdag er nødvendigt, at leve i en meningsfuld tilværelse, ikke i en epistemologisk forstand, men fænomenologisk. (Ibid., p. 116)

KATEGORISERING AF DEN PODCASTEDE FORELÆSNING

Luhmann skelner altså mellem tre former, gennem hvilke massemedier kan komme til udtryk: som nyheder/dokumentar¹⁵, som reklame og som underholdning, alle tre inden for koden information/ikke-information.

Nyheder er defineret ud fra antagelsen om, at det interessante er det nye. Gentagelser er uønskede, mens overraskelsesmomenter netop bidrager til informationsværdien. Konflikter, normbrud, kvantiteter og aktualiteter er ligeledes konstituerende for nyheden. (Jf. Ibid., p. 42ff) Sammenholdes dette med den podcastede forelæsning fra Akademiet, er der kun få ting, der umiddelbart peger på at forelæsningen skulle kunne ses som nyhed. Eneste sammenfald mellem de af Luhmann opregnede faktorer, som også gælder for den podcastede forelæsning, er, hvis dette indeholder nyheder i sig selv. Den podcastede forelæsning kan nemlig selv fungere som medie for nyheder, hvis der offentliggøres nye opdagelser, statistik kan indgå som element i forelæsningen, normbrud, konflikt og aktualitet i forhold til anden gammel-kendt viden kan forekomme i podcasten. DR lægger også selv vægt på, at det skal være ny forskning, der podcastes. Den podcastede forelæsning kan altså selv formidle nyheder, men kan den ikke selv få prædiketet nyhed.

---

¹⁵ Vi oversætter features som dokumentar jf Buhl 2005.

Anderledes forholder det sig med kategorien underholdning. Her sammenligner Luhmann (Ibid., p. 69 ff) underholdning med spil, hvor det handler om at respektere forskellige regler, som, hvis de bliver brudt, ødelægger spillet eller illusionen. For at forså hvad underholdning eller spil går ud på, må man anerkende, at det foregår i en anden tid, end den reelle tid. *"Ligesom ved spillet kan underholdningen forudsætte, at tilskueren - på en anden måde end det sker i hans eget liv - kan iagttage begyndelse og slutning, fordi han allerede har oplevet i forvejen og også oplever bagefter. Han udskiller næsten automatisk underholdningens tid fra den tid, der angår ham selv. Men underholdningen selv er på ingen måde irreal (i betydningen: ikke forhåndenværende)."* (Ibid., p. 70)

Underholdning formidlet af massemedierne kræver ikke social interaktion men netop information, for at seerne kan leve sig ind i fiktionens univers. *"Læseren/tilskueren må sættes i en situation, hvor han meget hurtigt danner en erindring, der er tilpasset og formet efter fortællingen; og det kan han kun, når han i billederne eller i teksterne bliver forsynet med detaljer, som er tilstrækkeligt bekendte for ham."* (Ibid., p.71) skriver Luhmann og citerer Diderot, der allerede i 1700-tallet skrev: *"Sachez que c'est à cette multitude de petites choses que tient l'illusion"*. (Ibid.)

Ser vi på Akademiet ud fra denne teori, kan der argumenteres for, at den podcastede forelæsning er massemedieret underholdning: forelæseren går rundt på en lille scene, hvorpå der står en pult, mens der i baggrunden hænger et lærred, hvorpå forelæserens powerpoint projiceres. Flere gange panorerer kameraet hen over en tilhørers hoved for at vise, at der er tale om en undervisning af nogen¹⁶. Disse *petites choses* indikerer, at der er tale om en undervisningssituation, og det er dette univers, seeren hurtigt skal acceptere for at forstå, hvad det er, der foregår på skærmen, så han eller hun ser, at der skal læres noget og ikke bare underholdes.

Den podcastede forelæsning i Danskernes Akademi kan sammenlignes med fortælleplanet i klassisk filmanalyse (Jf. fx Peter Harms Larsen 2003 eller Pilegaard Larsen 2009). I dette perspektiv ser man på artefakter, kameraføring, klipning, musik osv altså måden, hvorpå filmen fortælles, for herudfra at kunne tolke temaer og betydning i filmen. I film er der nemlig meget ofte en sammenhæng mellem handlings- og fortælleplanerne, sådan forstået at fx klipningen understøtter handlingen; at der fx klippes tættere, når man ønsker at understrege, at spændingen stiger. Denne sammenhæng ses ikke (tydeligt) i de podcastede forelæsninger, som vi har undersøgt. Her er alene fortælleplanets artefakter, kameraføring osv. med til at sætte scenen og pege på, at vi har at gøre med en forelæsning i et auditorium, og den er fuldstændig magen til i de andre forelæsninger. Derfor er der altså derfor ikke tale om ren underholdning eller filmet drama, men derimod om at Danskernes Akademi benytter sig af underholdningens og fiktionens virke-

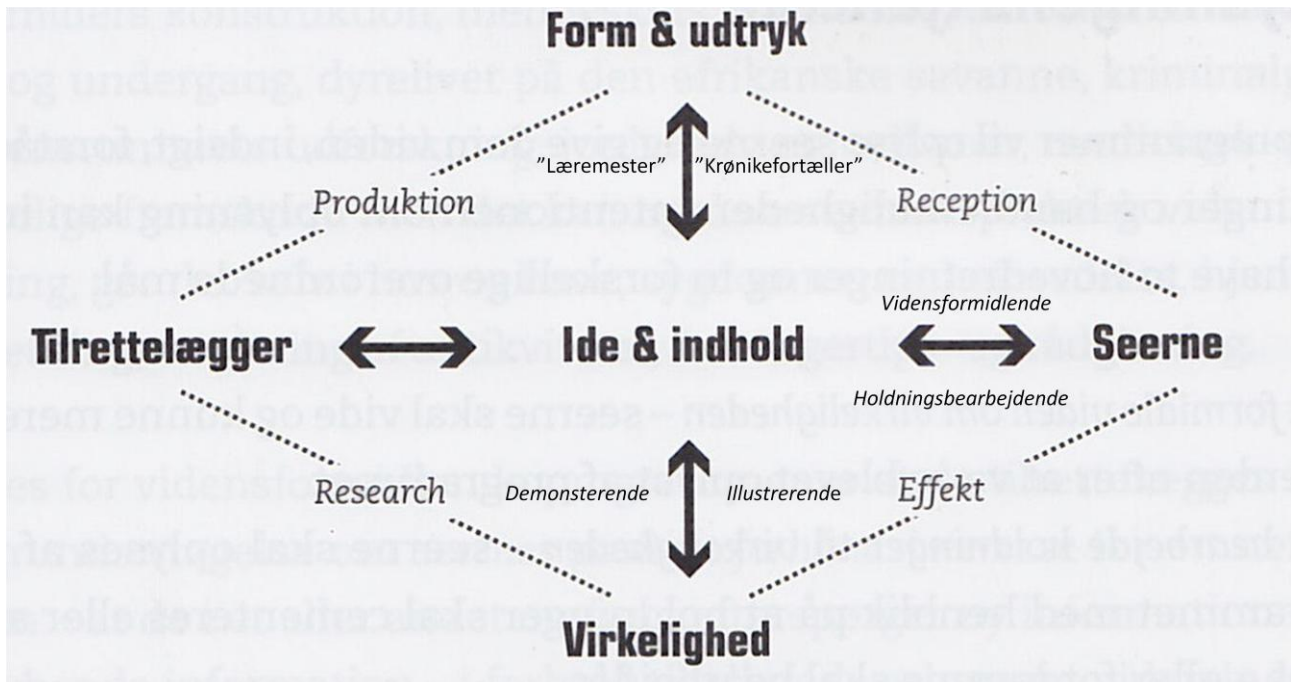
---

¹⁶ Fra en af vore interviewede ved vi, at denne person faktisk var den eneste tilhører.

midler til at få seerne til at forstå, hvilken genre der er tale om nemlig undervisningens og den videnskabelige forelæsnings genre, og derfor spiller den måde forelæserne taler og gebærder sig også en meget stor rolle. Som vi skal se nedenfor, peger flere af vores respondenter også på at medietræning kunne være en nødvendighed, netop fordi undervisningen kan tendere "skuespilkunst" eller målrettet kommunikation. Erving Goffman skriver (1959) om de rollespil, som alle mennesker deltager i i forskellige sociale sammenhænge, og at dette er nødvendigt for at kommunikationen skal lykkes og for at de indtryk, man gør på samtalepartneren nogenlunde kan kontrolleres. Det samme ser vi altså gøre sig gældende i Akademiet men i meget større og - ikke mindst - meget mere bevidst målestok. Det Goffman peger på er nemlig, at de rollespil vi deltager i i hverdagen normalt er ubevidste, mens rollespillet i vores sammenhæng i DR's Danskernes Akademi bliver både udtalt og reflekteret hos forelæserne på samme måde som det sker i teateropsætninger og film.

Peter Harms Larsen (2003) belyser med begreberne fra filmanalysen eller dramaturgien det, han kalder faktagenrers historiefortælling. Han pointerer, at for at dramaturgien virker i faktaprogrammer skal publikum have tillid til at afsender arbejder i sandhedens tjeneste altså for at oplyse modtager. Dette er vigtigt, fordi faktaprogrammer fungerer ud fra det, han kalder en faktakontrakt, der bygger på tre niveauer af bearbejdning; for det første, at det er virkeligheden, der selv har stået som hovedtilrettelægger for "hvad vi ser og hører" på. For det andet, hvor det fra tilrettelæggeren (i dette tilfælde DR2 og forelæserne) side præsenteres "hvordan vi ser og hører" altså det betydnings- og meningsskabende niveau. Endelig stadig fra tilrettelæggerens side: "Hvordan skal tolke og forstå meningen med det vi ser og hører" (Larsen 2003, p. 14) I tilfældet med Danskernes Akademi er denne del af kontrakten meget svag, idet der ikke fx speakes eller laves voice-over ind over forelæsningerne for at fortælle seerne, hvad de skal mene. Her skal modtageren selv danne sine forestillinger om meningen med indholdet. I stedet kan der argumenteres for at kontrakten er meget stærk på de to andre niveauer, idet forskerne tager udgangspunkt i virkelige problemstillinger, som de arbejder med til daglig og at DR og forskerne som tilrettelæggere har stor troværdighed i kraft af dels at være den landsdækkende public service medieinstitution dels forskerne i kraft af deres ekspertstatus.

I produktionen af podcasten eller rettere optagelsen af en forelæsning, der podcastes, har Harms Larsen anskueliggjort processen ved hjælp af nedenstående figur for at illustere, hvilke forhold der skal tages hensyn til:

De Levende Billderes Dramaturgi, Peter Harms Larsen (2003), p. 185 ff

Vi kan bruge figuren til yderligere at præcisere, hvilken form for faktaudsendelse podcasten fra Danskernes Akademi kan karakteriseres som. Ved første øjekast kan de podcastede foredrag karakteriseres som det, Harms Larsen kalder et *vidensformidlende* program, hvor formålet er, at seerne skal vide og kunne mere om verden. Ved nærmere betragtning og når modtageren har set flere podcastede forelæsninger, så kan man måske opnå en *holdningsbearbejdende* effekt. Måden der kommunikeres på i de *vidensformidlende* programmer, har karakter af undervisningsudsendelser og bygger på den grundantagelse, at modtageren på forhånd er positivt interesseret i den form for almen-dannende viden, der formidles i Danskernes Akademi. Man skal altså ikke ud og vække modtagerens interesse, inden der downloades. Den relative positive interesse, som modtageren formodes at besidde, betyder, som også DR og forskerne er klar over i deres overvejelser omkring målgrupper, at de har en svag seermodstand. Seeren eller brugeren skal ikke, på trods af at indholdet har samtidig smal seerappel, overbevises for at se forelæsningen. Endelig findes kan der i bearbejdningen af virkeligheden optræde forskellige fortællerroller, der er bestemmende for, hvilke former og udtryk, der kan spilles på og hvilken overordnet synsvinkel podcasten får. I de *illustrerende* programmer optræder fortælleren ofte som *"krønikefortæller"* og i de *demonstrerende* som *"læremester"*. I Danskernes Akademi kan begge roller ses, fordi forelæseren, der har overtaget fortællerrollen fra den oprindelige afsender DR, alt afhængig af indhold både "[...] har en stor kompetence og autoritet til at lære praktisk viden fra sig ved at vise hvordan man gør" og er en "[...] formidler der anskuer almenviden som godt stof for gode historier og som med troværdighed, overblik og indlevelse i historierne kan føre seerene igennem et gennemillustreret oplysende fortælleforløb" (Larsen 2003, p. 191)

Tidsaspektet, som Luhmann peger på (2002, p.70) i underholdning som massemediers fremtrædelsesform, gør sig ligeledes gældende i podcasten. Forelæsningsen udspiller sig uden for seerens reale tid, men hænger også sammen med denne, naturligvis fordi den foregår i dennes reale tid, men også fordi den handler om noget, der nødvendigvis har en relation til den reale tid. På den måde benytter den podcastede forelæsning sig af underholdningens udtryk, mens dens indhold kan tendere nyheder og dermed bliver podcasten en form for faktion¹⁷ af underholdning, undervisning eller forelæsning.

I den podcastede forelæsning som kommunikationsform finder vi derimod ikke meget, der peger på, at reklame skulle være den bærende kategori. Der er altså ikke tale om, at der i selve foredraget skal reklameres for nogen produkter eller andet kommercielt. Derimod kan man tale om, at Akademiet giver de enkelte universiteter lejlighed til at gøre reklame for sig selv som institution alene ved at komme på TV og ligge tilgængelige på nettet som podcasts, men også den enkelte forelæser kan se forelæsningsen som en mulig reklame for deres forskningsområde. Flere af vores interviewpersoner bekræfter dette, og tilkendegiver at de har tilrettelagt deres forelæsning, så den præsenterer fakultetet på en positiv måde.

I massemediernes system (Ibid. p.83) er det almindeligt, at de enkelte programområder låner selektioner fra hinanden og fx lader reklamer fremstå som dokumentarer eller nyheder. I vores tilfælde mener vi dog, at det er vanskeligt at afgøre (modsat Luhmann p.84) hvilket programområde, den podcastede forelæsning hører til i, idet vi ikke ser den som "ren" underholdning og heller ikke som "ren" nyhed eller dokumentarudsendelse eller reklame, men derimod at alle elementerne indgår, fordi der samtidig lånes selektioner eller indhold fra undervisningssystemet.

Ser vi fortsat på podcasten som forelæsning i massemediesystemet, kan vi spørge, om seerne eller brugerne kan lære noget heraf. Det kan de, ville Luhmann mene, hvis de vælger at forstå podcastens kommunikation som undervisning. Individierne har mulighed for gennem deres hukommelse at konstruere gentagelse, hvilket medfører, at de fortsat har en åbenhed over for det aktuelle. (ibid. 54 f) Det er også i kraft af denne hukommelse, at det er muligt at lære noget i det hele taget. *"Gennem markering af det gammelkendte forhindres den glemsel, som i sig selv kan forventes (og som næsten fungerer fuldstændigt) i springene fra operation til operation, og den ved bestemte anledninger aktiverede re-imprægnering bindes samtidig til læringsforløb. [...] Det kan også erfares som "nyt", for så vidt som det blot bliver trukket frem til den løbende konsistensefterprøvning i kommunikationen."* (Ibid., p. 55) Hukommelse og gentagelse spiller altså som ovenfor nævnt en stor rolle i læringen, og kan vise sig som ny ved at blive bragt ind i forskellige situationer ved fx at spille sammen med anden kommunikation.

---

¹⁷ "Faktion dækker alle de medieprodukter, hvor blandingen mellem fakta og fiktion er interessant, problematisk eller begge dele." (Larsen 1995 p. 6)

VIDEN OG DANNELSE

I forlængelse af Luhmanns begreb om livslang læring, har vi valgt at se på læring i et lidt andet perspektiv end planlagte undervisningsforløb i en decideret undervisnings-sammenhæng med bestemte mål, der forgår i et klasserum. Her vil vi bruge begrebet kompetencer fremfor curriculum-bestemte mål. I en definition af begrebet kompetencer bruger vi derfor Lars Qvortrups inddeling af viden.

Viden kan inddeles i 4 former (Qvortrup 2001, p. 107). Den er nemlig forskellig, alt efter hvilken form og indhold den har. Den første kaldes den *faktuelle* viden, idet denne viden omhandler kvalifikationer af faktisk art, altså at man på dette niveau gennem undervisning opnår viden *om* noget. Denne form for viden er selve indholdet i forelæsningerne i Danskernes Akademi fx i en forelæsning om boligens betydning for begrebet hjem. Andenordens viden har *kompetencer* som resultat. Her bliver man ikke alene klogere på et område, man lærer også at bruge denne viden samt at forholde sig til, at man har den. Man får på dette niveau viden om, at man har viden om noget, fordi man *kan* noget. Seeren eller brugeren kan anvende sin viden fra forelæsningsen til at udsige noget om sin egen bolig. Tredjeordens videns resultat benævnes *kreativitet* og her tages afsættet i de to lavere vidensformer for at producere noget¹⁸. Seeren bruger sin viden om boligen og hjemmet til at anskue samme fænomener i andre utraditionelle sammenhænge. Endelig opererer Qvortrup med 4. ordensviden, hvor færdighedsformen er *almen dannelse* idet den forudsætter de 3 foregående niveauer. På dette niveau kan brugeren af podcasten om boligens betydning udsige noget om boligen i fx en generel kulturel og samfundsmæssig sammenhæng.

For at kunne navigere i det ovenfor omtalte hyperkomplekse samfund (Qvortrup, 1998) og lære at skaffe sig viden her, kræves det af individerne, at de bl.a. behersker nogle centrale kompetencer. Disse benævner Qvortrup refleksionskompetence, relationskompetence og meningskompetence. (Qvortrup 2001, p. 114)

Den første kompetence, refleksionskompetencen, består i at iagttage sig selv. Fordi samfundet ikke længere alene kan beskrives ud fra ét synspunkt, men altid ud fra mange, er det altså nødvendigt, at mennesket forstår, at det ikke er det eneste centrum i verden, men at det ser verden ud fra en enkelt position og at denne position kunne være anderledes. Ved beherskelse af denne kompetence er man nemlig i stand til at forholde sig til kriterierne for ens egen iagttagelse, kommunikation og handling. (Ibid.)

Den anden kompetence, som Qvortrup opererer med, er relationskompetencen. Her menes kompetencen til at sætte sig i den andens sted og se verden fra en anden position. Når man opfatter samfundet som polycentrisk, og alting derfor altid kan ses ud fra uendeligt mange positioner, er det nødvendigt ikke alene at være opmærksom på, hvordan

---

¹⁸ Man altså både ved noget, ved at man ved det og kan bruge det, samt ved, at man ved, at man ved dette og kan forholde sig til det og endelig kombinere det på nye måder.

man selv ser på verden, men også at kunne sætte sig ind i, hvordan den ser ud, når man ser den fra et andet udgangspunkt, altså sætter sig i en fremmeds sted.

Den sidste kompetence, er meningskompetencen. Hermed forstås kompetencen til at iagttage de værdier, meningshorisonter, som et givent samfund normalt er blindt overfor, fordi disse normalt ikke kan ses samlet komme til udtryk nogen steder. Kompetencen består altså i at kunne afkode et fælles værdigrundlag og at vide, at også dette kunne være anderledes.

Qvortrups kompetencebegreber i tre niveauer er nødvendige for at kunne skaffe sig viden, hvilket også er en forudsætning for at få viden på det alment dannende niveau, som vi mener, rækken af podcasts i Danskernes Akademi er. Man skal, - hvis vi fortsat anvender eksemplet fra før med boligens betydning - være i stand til i første omgang at bruge refleksionskompetencen til at forholde sig til sit eget forhold til bolig samtidig med, at man er bevidst om andres forhold til bolig. Man skal ved at bruge relationskompetencen sætte sig i den andens sted - og endelig i kraft af meningskompetencen kan man forholde sig til boligen i det mere generelle perspektiv og som et billede på hvordan man tænker i en dansk kultur om bolig og hjem.

DANNELSE OG DEMOKRATI

Dette perspektiv på viden og kompetencer lukker altså op for at se på læring som livslang og almen dannende og ikke kun opfatte læring som en proces bundet til forelæsningsalen eller klasserummet. Samtidig giver Qvortrups begreber også mulighed for at bidrage til belysningen af public service-begrebet og -forpligtelsen. Public service kan betyde både, at det er en service produceret af det offentlige på linje med anden serviceproduktion i den offentlige sektor (Loftager 2007, p. 234), men det kan også henvise til en forståelse af public service, hvor det handler om offentlighedens tjeneste, og "[...]det er ved at tjene offentligheden, at demokratiet understøttes" (Ibid).

Forestillingen om demokratiet kan komme til udtryk på flere forskellige måder (jf Loftager in Carstensen, Svith og Mouritsen, 2007) og det kan ligeledes diskuteres, hvordan DR som public service-institution kan bidrage hertil. På den ene side kan demokratiet ses ud fra en markedssynsvinkel, sådan at forstå at demokratiet skal afspejle "synspunkternes marked": jo flere, der mener det samme, jo bedre skal deres synspunkter være repræsenterede. En public service forpligtelse i denne forståelse af demokratiet, kunne man forestille sig, ville resultere i programmer, som flertallet efterspørger og mener er godt TV.

En anden vinkel at lægge på demokratiet kan ses ud fra en Habermas'sk fællesskabstænkning. Her handler demokrati om, at man i fællesskab diskuterer og lærer hinanden og hinandens synspunkter at kende. Herudfra ses mennesket som identitet og del af forskellige (multi-)kulturelle fællesskaber, hvorfor public serviceforpligtelser ville skulle

bidrage til et fokus på dette med henblik på at styrke fællesskab og i det helt store perspektiv til verdensfred (ibid). Dette syn på demokratiet ligger tæt på Qvortrups opfattelse af relationskompetencen, fordi mennesker ved deltagelse i fællesskaber er nødt til at kunne sætte sig den fremmedes sted, hvis der skal kunne handles respektfuldt deltagerne i mellem.

Endelig kan vinklen lægges, så mennesket betragtes mere som borger end som forbruger eller deltager. Borgeren er i højere grad en, der har brug for oplysning for at kunne deltage og mene noget i demokratiet, hvorfor der lægges vægt på argumentet og de kvalificerede bidrag i diskussionen frem for fokus på antallet af meningsfæller eller identitetsmæssige forhold. Derfor ligger vægten for en public service institution i denne forståelse af demokratiet i at bidrage til viden om kultur og samfundet generelt. *"Danske public service-medier udfylder en vigtig rolle som skaber og formidler af dansk kunst og kultur, ligesom disse medier er uundværlige for den demokratiske debat"*, hedder det i public service-kontrakten mellem DR og kulturministeren. Vi ser her en parallel til den fjerdeordensviden, som Qvortrup benævner den almene dannelse. Selvom Luhmann altså med rette problematiserer idéen om én fælles almen dannelse, fastholdes denne også i dag hos DR, ikke som en fælles borgerlig dannelse, men nærmere en i demokratiets for tegn en mangefacetteret, polycentrisk betragtning af verden.

Danskernes Akademi indgår for os at se som et tydeligt element i den public serviceforpligtelse, som tv-stationen har. Seernes betragtes nemlig i Akademiet ikke som forbrugere, men som borgere, der skal oplyses om samfundet og dermed om forskningen ikke som ren nyhedsformidling, som ofte sker i korte indslag og heller ikke som ren underholdning, hvor form og hurtige pointer dominerer, men nærmere oplysning som dannelse også i demokratisk øjemed, hvilket også redaktøren fra DR udtaler i vores interview: *"Men det er i hvert fald under alle omstændigheder med til at give et indtryk, et hjørne af virkeligheden belyst på forskellige måder: fra en videnskabelig side eller fra en mere journalistisk side og som en helhedsvurdering skulle det gerne give et indtryk af hvad det er for en verden vi lever i."* (RR, s. 11)

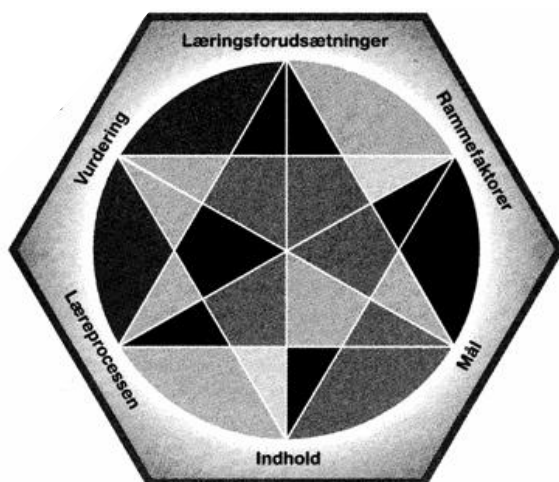
Ud fra dette perspektiv kan borgeren få viden, forholde sig til denne viden og se at verden ser forskellig ud alt afhængigt af fra, hvilket punkt i verden den betragtes og samtidigt, at det kunne ses på andre måder og dermed være anderledes.

Med denne tanke om almen dannelse og public service in mente, vil vi atter flytte fokus tilbage i forelæsningsen og rette blikket mod det didaktiske design, hvori podcast indgår som en integreret del.

Da forelæsningerne fra Danskernes Akademi umiddelbart ligner en forelæsning eller undervisning og der til undervisning hører didaktiske overvejelser, har vi har valgt en grundmodel til at analysere forholdene omkring den mulige læring hos modtageren. Vi har valgt at bruge Hilde Hiim og Else Hippe (2007) relationsmodel, fordi denne model bygger på en bred definition af didaktik, der ikke kun har selve undervisningen som objekt, men også medtænker forhold omkring undervisning. (Hiim & Hippe 2007, p.72) Hiim og Hippe didaktiske definition lyder som følger: *"Praktisk-teoretisk planlægning, gennemførelse, vurdering og kritisk analyse af undervisning og læring."* (Ibid., p. 14). Et af de afgørende forhold er, at der lægges vægt på praksis og de faktorer, der relaterer sig hertil så som psykiske og sociale forhold.

Der er altså ikke blot tale om didaktik som teoretiske overvejelser omkring undervisning, men også undervisningens praktiske gennemførelse medtages i begrebsdefinitionen. Hiim og Hippe fremhæver didaktikkens analytiske dimension som en kontinuerlig og systematisk dialog mellem disse to aspekter. Vi bruger relationsmodellen til at analysere podcast i Akademiet, fordi der ikke kun knytter sig teoretiske overvejelser, men i høj grad også praktiske forhold, der optager vore respondenter meget.

I forlængelse af det helhedsorienterede didaktik syn, opstår den didaktiske relationsmodel. Denne model viser de aspekter, forfatterne finder, det er vigtigt at fokusere på, hvis læreren skal være i stand til at rumme kompleksiteten i undervisnings- og læringsituationen som en helhed.

Relationsmodellen fra Hilde Hiim og Else Hippe (2007)

Alle elementerne i modellen påvirker altså hinanden indbyrdes. Man er som underviser nødt til at tænke alle faktorer ind i en sammenhæng med de andre kategorier. Endelig har Hiim og Hippe i deres gennemgang af den didaktiske relationsmodel fokus på oplevelse, forståelse og handling. Dette, synes vi, ligger fint i tråd med podcasten som læ-

remiddel, da et vigtigt element i denne er oplevelsen af muligheden for, at kunne se optagelsen gentagne gange på varierende fysiske lokaliteter.

Hiim og Hippe peger i deres relationsmodel (2007) på, at der mange forhold, der skal tilgodeses i planlægningen af undervisning, hvis der skal være tale om, at der kan komme læring ud af, hvilket gennemgås i det følgende, samtidig diskuterer vi, hvordan forelæsninger fra Danskernes Akademi kan tænkes ind i relationsmodellen, da formen og indholdet, som nævnt tidligere, ligner en indholdsrelateret forelæsning og dermed undervisning.

LÆRINGSFORUDSÆTNINGER

Læringsforudsætninger i relationsmodellen peger i retning af de forudsætninger de lærende eller målgruppen forventes at have, og som man i planlægningen af undervisningen skal have for øje.

"Målgruppen for Danskernes Akademi er alle unge og voksne danskere blandt de ca. 400.000, der ser TV om eftermiddagen, samt netbrugere især i de yngre målgrupper, fx gymnasieelever og studerende, for hvem hjemmesiden kan få betydning som kilde til ny viden." (DR's informationsmateriale om Danskernes Akademi)

Det ses af ovenstående, at DR har mange forskellige grupper af modtagere i sigte, når de skal fastsætte en målgruppe, men for mange forskere vil denne gruppe alligevel opfattes som diffus, fordi gruppen, som udgøres af seerne, ikke er mulig at komme i kontakt med, hvorved man som underviser kan få en fornemmelse af de reelle læringsforudsætninger hos modtager, når der er tale om massemedierede podcasts. Det eneste, der vil kunne formodes om læringsforudsætningerne, er, at seerne er interesserede i emnet indledningsvist (Jf Harms Larsen for programtypens svage seermodstand). Hvad de måtte vide om emnet på forhånd vides ikke, ligesom der heller ikke vil kunne refereres til tidligere undervisning eller erfaringer.

VURDERING

Vurdering som det andet element i relationsmodellen henviser til den efterbehandling, man som underviser har dels med de lærende dels med sig selv. Evaluering kan komme på tale i forhold til både stoffet, undervisningsmetode og lærer/studerendes deltagelse. Vurdering i forhold til Danskernes Akademi kan kun komme på tale i forhold til seertal, idet seerne som nævnt er ukendte. I public service forpligtelser er der ikke krav om høje seertal (jf. Mortensen 2008, p. 21), men derimod et højere mål, som hedder at public service udsendelserne skal være i samfundets interesse. Høje seertal i Akademiet er altså ikke et mål i sig selv, men de kan derimod bruges som fingerpeg om, hvordan seerne vurderer programmet. DR har derfor også til hensigt at "medietræne" forelæserne mhp

at fastholde seerne og få budskabet bedre igennem broadcastmediet. Den forståelse af vurdering af læreprocessen, som Hiim og Hippe har, vil der derfor ikke kunne blive tale om, når forelæseren på intet tidspunkt kommer i direkte kontakt med målgruppen¹⁹.

LÆREPROCESSEN

Læreprocessen hos Hiim og Hippe er stærkt knyttet til læring hos den lærende, hvilket betyder, at forholdet mellem undervisning og læring centralt, derfor er man som underviser nødt til at forholde sig til disse to begreber som komplementære processer. Læring kan foregå uden undervisning, mens undervisning uden læring er meningsløs (Hiim 2007, p. 241)²⁰. Undervisning må tage udgangspunkt i en forståelse af, hvad læring er. Vi opfatter som nævnt grundlæggende læring i en konstruktivistisk forståelsesramme, og derfor vil podcasten ikke kunne stå alene som læremiddel, men som et supplement eller en støtte til klasserumsundervisning eller andre face-to-face-møder.

I forhold til podcast i Danskernes Akademi er det som nævnt svært at evaluere om der finder læring sted, men bruges podcast af undervisning i en undervisningssammenhæng til at supplere denne, vil det være muligt for den studerende, at gense forelæsningen og derved aktivt bruge den i en læreproces, hvor der bruge flere forskellige læremidler som bøger, virtuelle læringsplatforme/værktøjer og opslagsværker.

MÅL

Mål med undervisning i almen didaktisk forstand kunne være de af undervisningsministeriets fastsatte landsdækkende mål for undervisning fx folkeskolens fællesmål, men ligesom med læringsforudsætninger og evaluering er det også meget vanskeligt at skulle pege på noget overordnet mål for den enkelte podcastede forelæsning i Akademiet. Især fordi forelæseren ikke kender noget til målgruppen, vil han eller hun ikke kunne tage udgangspunkt i det allerede kendte stof og arbejde sig videre herfra. Målet vil altså ikke kunne sættes i forhold til den, der skal lære noget, men må i højere grad sættes i forhold til stoffet og forskeres egne tanker herom. Vi skal nedenfor se, at vores respondenter gør sig tanker om en forestillet målgruppe, men at de ikke opstiller mål for denne, de indtænker nærmere målene, som det at skulle præsentere deres forskning på en overbevisende og interessant måde.

---

¹⁹ Der findes som nævnt en mulighed for på Danskernes Akademis hjemmeside at kommentere den enkelte forelæsning, men da det er et meget lille fåtal, der benytter sig af denne mulighed, vil vi ikke lade det indgå som relevant element i relationsmodellens vurderingsforståelse.

²⁰ Jf Bakhtins tale om 'sætning' og 'ytring'

INDHOLD

I en undervisningssituation på fx universitetet er indholdet som regel bestemt af de af institutionen beskrevne mål for det aktuelle fag. Men når forelæseren i Danskernes Akademi skal afgøre hvilket emne, der skal fungere som indhold i forelæsningsen, kan han eller hun kun afgøre dette ud fra, hvad der er mest centralt i hans eller hendes fag, hvad vedkommende er mest optaget af, eller hvad vedkommende formoder er mest interessant for seerne at få noget at vide om. Kigger man ned over senderækken af podcasts i Danskernes Akademi er det tydeligt, at mange elementer gør sig gældende her, og at det er både populære emner og mange meget fagspecifikke områder, der bliver forelæst og lagt ud til podcasting efterfølgende:

FORELÆSNINGER - og mange flere er på vej

- » Ballettens historie
- » Behandling af forhøjet kolesterol - hvem og hvornår?
- » Blæsten går frisk
- » Cowboynationen: Westernmyter i amerikansk historie og kultur
- » Dannelse, uddannelse og Grundtvig
- » Dansk hygge
- » Danskernes forhold til deres hjem
- » Den magiske kugle
- » Den russiske arv
- » Den russiske revolution
- » Det kan frugt og grønt gøre for dig
- » Det tavse klasseværelse
- » Det unge medielandskab
- » Digital Grundtvig
- » Digital ungdomskultur - sociale netværk (1:2)
- » Dokumentarismen og danskernes hverdag (1:3)
- » Dokumentarismen og danskernes hverdag (2:3)
- » Dokumentarismen og danskernes hverdag (3:3)
- » EU's udvidelse 1
- » Familievirksomheder (1:3)
- » Folkeoplysning og globalisering
- » Folkestyre, folkeoplysning og folkehøjskole
- » Generationsskiftet i danske virksomheder (2:3)
- » Gift i miljøet er gift for vores hjerner
- » Hvor påvirkelig er aldring?
- » Hvorfor handler lande med hinanden?
- » I Honeckers seng
- » Jordan brænder
- » Kan tro flytte bjerge - og omvendt?
- » [Kolesteroltallet - hvad kan jeg bruge det til?](#)
- » Kystkvaliteter
- » København-Paris på en balle halm
- » Mad og energi fra planter til kloden
- » Matriklen - det, man ikke kan se
- » Matriklens idehistorie
- » På mejetærsker i Kaukasus
- » På motorvej til helvede
- » Regn, slud og sne
- » Rundt om uendeligheden
- » Skyer og nedbør
- » Sociale netværkssider (2:2)
- » Som vinden blæser
- » Stalin til hverdag
- » Sushi, science og sundhed
- » Sådan bliver skyerne til
- » To nye tyske stemmer
- » Turismepolitik
- » Twillingstudier i Danmark i 50 år
- » Ultralyd og anæstesi
- » Velfærdsstaten - vi gør status

Leder du efter Danskernes Akademi? Eller fået en rigtig god idé til et emne, som Danskernes Akademi kan tage sig af?

Send dit forslag til os på [www.danskernesakademi.dk](#) så ser vi på, hvordan vi kan gøre det til virkelighed!

MEST SETE

- » Rundt om uddannelse
- » Dannelse, uddannelse og Grundtvig
- » Åbningen af Danskernes Akademi
- » Den russiske revolution
- » Hvor påvirkelig er aldring?

SENESTE 5 FORELÆSNINGER

- » Cowboynationen: Westernmyt historie og kultur
- » På motorvej til helvede
- » Som vinden blæser
- » Den magiske kugle
- » Ultralyd og anæstesi

Plan over forelæsningserne, februar 2010

Dette kan ses som et tegn på, at målgruppen er vekslende, og at seerne sandsynligvis ikke ser alle udsendelserne. Dette er ellers et væsentligt element i podcasten som ide: at det er noget man abonnerer på og skal følge med i løbende, sådan at podcastene tilsammen bidrager til almen dannelse via public service og dybere kendskab til samfundet og verden som sådan.

Indholdet i forelæsningserne kan også belyses med Aristoteles forståelse af den gode tale, denne inddeles i tre niveauer, hvor ethos-delen beskæftiger sig med at vise talerens personlige karakter som tillidsvækkende og overbevisende, pathos-delen koncentrerer sig om den følelsesmæssige påvirkning af tilhørerne, mens logos forstås som de argumenter, der udfra logik og der med overbevisningskraft udfolder selve argumenterne i talen.

Det er let at se, at langt det dominerende indhold i forelæsningserne er logos-delen. Den personlige karakter spiller naturligvis også en stor rolle, og flere af forelæserne kommer lettere igennem med deres budskab, fordi deres personlige fremtræden "virker bedre". Dette understreger redaktøren i vores eksplorative interview, hvor han fremhæver meteorologen Jesper Theilgaard: *"Det [forelæsningsen] må gerne være så levende som muligt. Et af vores allerbedste eksempler er jo vores egen Jesper Theilgaard, som alle kender, som vi har fået til at lave en række forelæsninger og vejret, fordi vi lige skulle afprøve nogle forskellige ting. Og det er jo klart den her mand, han har jo prøvet det her så mange gange før, han rejser rundt med foredrag over hele landet hele tiden, plus han optræder i fjernsynet hele tiden. Han ved, hvordan det her skal gøres og han gør det jo perfekt. Han bevæger sig rundt, han har små anekdoter i sin fortælling osv. Det hele forløber jo bare, så man tænker, ej hvor er det bare..."* (RR, p. 8)

At det ikke kan måles på seerne, gør sig gældende for pathos-delen: i hvert fald vil det ikke være muligt at vurdere, hvorvidt det faktisk lykkes at påvirke seerne følelsesmæssigt. Derfor må forelæsningsens succes ligge i opbygningen alene og ikke i samspillet med tilhørere på nogen måde. Alligevel opfører mange af forelæserne sig, som om der var virkelige tilhørere til stede. Man kan høre nogle af dem tiltale seerne "I kan se", "som vi ser" osv. Forelæseren taler altså til et tænkt publikum og på den måde kommer seerne alligevel til at spille en rolle, ikke som virkelige personer, men som forestillede personer. Dette kan kaldes den dialogiske monolog (Fritze 2004, fx p. 104) hvor forelæseren altså forestiller sig, hvordan de tilhørere som vedkommende ikke kan se, ville agere, hvis de var til stede. Forelæseren kan derfor indlægge retoriske spørgsmål eller henvende sig til seerne og på den måde gøre den massemedierede forelæsnings mere levende og "dialogisk". Fritze (ibid. p. 161) peger endvidere på, at lærere, der laver podcasts til deres egne studerende i højere grad end ved almindeligt tilstedeværelse anvender de personlige pronomener i 1. og 2. person. Heroverfor kan vi se, at dette langt fra gør sig gældende i alle forelæsningserne i Akademiet, og dette mener vi kan begrundes med, at målgruppen som nævnt er ukendt for forelæseren, og at vedkommende derfor i større grad fokuserer sin opmærksomhed på stoffet end på modtagerne.

Dette er betingelserne i massemediernes kommunikation: *[det er] "afgørende, at der ikke kan finde nogen interaktion sted mellem sendere og modtagere, der er til stede sammen. Interaktion udelukkes gennem den mellemkommende tekniske indretning, og dette har vidtrækkende konsekvenser, som definerer begrebet massemedier"* skriver Luhmann (2002, p.10) og peger her på at medierne både skaber en forbindelse mellem

afsender og modtager, men samtidig også en afstand, der ikke kan overskrides umiddelbart.

RAMMEFAKTORER

Når Hiim og Hippe taler om rammefaktorer handler det om, hvilke ting, der spiller ind på undervisningen fx hvor mange stole, der er i lokalet, om der er en tavle til rådighed, om der er koldt eller varmt osv fordi disse forhold ligeledes spiller ind på, hvordan undervisningen modtages i klassen. I DR's studier er forelæsningsen derfor også betinget af rammefaktorerne, som her bl.a. som nævnt består i, at der er opstillet et lærred bag ved pulten, som peger på at det vil være nødvendigt med noget visuelt i foredraget, og dette vil normalt være en PowerPoint-præsentation. Scenen, som forelæseren skal gå rundt på er ikke stor, hvilket indskrænker bevægelsesfriheden betragteligt, ligesom hurtige bevægelser vil virke forstyrrende i billedet. I det hele taget er den meget dominerende rammefaktor netop kameraerne, som hele forelæsningsen kommer til at orientere sig imod og tale til som seerens øje (jf. Fritze 2004, p. 96), og det er tydeligt at der er meget stor forskel mellem forelæserne på, hvor meget de er sig dette 'øje' bevidst. Nogle af dem henvender sig direkte til kameraet, mens andre helt undgår at kigge ind i det, men nærmere ser på de tilskuere, der befinder sig i selve studiet. Gentagelsesmuligheden er også en meget væsentlig faktor at inddrage i rammerne. Denne er nemlig i høj grad med til at få forelæseren til at tænke i at undgå fejl og forglemmelser, både fordi han eller hun måske først kan se disse, når podcasten udsendes, hvor det så er for sent at rette dem, men også fordi kolleger og andre vil kunne se fejlene og måske hænge forskeren op på disse, hvilket flere af vores interviewpersoner også peger på.

Vi vil derfor se på lærerrollen, selvom denne ikke er et selvstændigt element i Hiim og HIPPES relationsmodel, men betragtes som en del af rammefaktorerne. Vi mener dog, det er et centralt element at få belyst grundigere og inddrager derfor i det nedenstående afsnit andre teoretikere end Hiim og Hippe.

LÆRERROLLEN

Lærerrollen var i det industrialiserede samfund overskuelig og forholdsvis enkel. Læreren var ansat til at undervise i nogle bestemte fag, havde et skema og nogle centralt fastlagte læreplaner, og ofte undervistes der efter lærebøger, der modsvarede disse planer. Skemaet for undervisningen betød, at der var klasser eller hold, der skulle undervises og det var disse rammer, som definerede lærerens undervisningsrum. Arbejdet som lærer bestod i de fleste tilfælde af én funktion med tilknyttede opgaver- nemlig den at undervise.

I det hyperkomplekse samfund findes flere forskellige roller en lærer kan tage, fordi der

ikke længere kun er éen funktion forbundet med lærerrollen. Læreren eller underviseren varetager i højere grad funktioner som administrator, inspirator, vejleder, rollemodel og koordinator i forhold til både undervisning og ledelse. I vores perspektiv fokuserer vi dog kun på funktioner og roller i forhold til undervisning.

Man kan betragte lærerrollen som en bestemt type af handlinger som indehaveren af rollen udfører i bestemte situationer (Jf. Goffman som tidligere nævnt). Det er endvidere muligt for læreren at forvalte sin position som underviser forskelligt inden for mere eller mindre fastlagte rammer. På denne måde bliver lærerrollen situationsbestemt og kan have relationer til specifikke funktioner og kompetencer. Roller er i sociologiske forstand det sæt af normer og forventninger der rettes mod og foreskriver en bestemt adfærd. Personer kan udføre forskellige roller afhængig af de forskellige praktiske sammenhænge personerne indgår i, men samtidig har personer som regel én dominerende rolle, og det er den rolle, personerne identificerer sig med og identificeres ved af andre (jf fx Goffman 1959). Roller kan yderligere opfattes, af blandt andre sociologen Boje Katzenelson (1994), inspireret af Erwin Goffman, som en række iscenesættelser eller iscenesatte dramaturgiske situationer, som gennemspilles. Lærerrollen kan, ifølge Katzenelson, netop ses som udførelsen af et skuespil, fordi: *"Når aktøren gennemspiller en rolle på scenen, bestemmes hans udførelse af manuskriptet, instruktørens vejledninger, de andre skuespilleres bestridelse af deres roller, teatrets faciliteter, publikums reaktioner samt naturligtvis også af hans egen og den samlede stabs talenter. Nok tolker aktøren sin rolle, men udførelsen er i så vid udstrækning styret af ydre faktorer, at der altid er store ligheder mellem forskellige skuespilleres fremstilling af det samme parti (Biddle&Thomas 1966:4). Ellers ville vi jo ikke kunne genkende stykket"* (Katzenelson 1994, p. 147)

Katzenelson opfatter altså udførelsen af en rolle som en form for interaktion, der ikke kun er situationsbestemt, men også omverdensafhængig, således at de roller, der udføres, kan forstås af de andre aktører. Samtidig opfattes rollerne også som en del af personens identitet, idet der er tale om identifikation og ikke i så høj grad refleksion over den rolle personen indtager.

Mie Buhl (2005) forholder sig anderledes til rollebegrebet end sociologerne, idet hun anvender begrebet avatar²¹ i sin artikel. Her skelnes mellem roller i sociologisk forstand, hvor der er tale om en underliggende identitet hos personen og avatarer forstået som en position den enkelte kan tage på sig og forholde sig refleksivt til. Avataren er ikke en del af en ændring af en personlighed eller identitet, men snarere en refleksiv tilgang til og tilpasning til forskellige kommunikationssituationer, hvorfor der med avatarbegrebet kan

---

²¹ "Avatarbegrebet udspringer af indisk religion for en forvandlingsgud og er kendt inden for moderne medieforskning som et begreb for midlertidige roller, som deltagerer påtager sig i cyberspace. Avatarbegrebet anvendes således dels om en social manifestationsform, dels om en udviklingsfase i et religiøst reinkarnationssystem" (Buhl 2005, p. 202)

sættes spørgsmålstegn ved hævdelser af en personlighedskerne eller oprindelig identitet i det hele taget. Personen kan, som Buhl forklarer, vise forskellige performative attituder, her forstår vi, at en underviser eller forelæser kan tage fx *avataren forelæser i almindelig undervisning* og *forelæser i landsdækkende TV*, hvor der performs på forskellige måder. Hos vores interviewpersoner er denne reflektive tilgang til performance i TV tydelig, hvilket for os at se må hænge sammen med muligheden for i virkeligheden at se sig selv som underviser. Dette er meget tiltalende for nogle, mens det er mere ubehageligt for andre, men alle har de gjort sig flere overvejelser over, hvordan de ser ud som forelæsere, når det filmes, end de sandsynligvis ville gøre i en almindelig undervisningssituation.

I forlængelse af Katzenelsons teater-metafor for individets ageren med hinanden, er det tydeligt, at der overlades meget lidt til den enkelte forelæser, der deltager i Danskernes Akademi. Kameraernes placering, belysning, tiden, scenen osv er sat på forhånd fra DR's side og der er ikke noget "rigtigt" publikum at spejle forelæsningsen i. Det eneste didaktiske element, som forelæseren derfor har magt over, er det han eller hun vil sige, og hvordan det skal siges, og derfor bliver den indre forestilling om, hvordan forelæseren tager sig ud meget vigtig. Spejlingen kan nemlig ikke komme fra publikum eller studerende, men kun idet at forelæseren på en og samme tid er forelæser-avatar indefra og seer-avatar som betragter af denne udefra med bevidsthed om, at denne forestilling af, hvordan vedkommende i virkeligheden tager sig ud, i allerhøjeste grad bliver konfronteret med virkeligheden efterfølgende, når forelæsningsen kan ses i TV eller podcastes.

DELKONKLUSION

I nedenstående skema har vi forsøgt at samle op på disse ovenfor omtalte læringsmæssige forskelligheder afhængigt af system og sammenhæng, og vi vil nedenfor som delkonklusion pege på de vigtigste elementer heri.

	Forelæsningen, pædagogisk relateret	Podcasten i undervisnings-sammenhæng	Podcasten i DR	Nyhedsformidling ²²
Afsenderrolle	Lærer, samtale-partner	Lærer, forelæser	Forelæser	Oplæser
Modtagerrolle	Studerende	Studerende	Seer	Seer
Afsender	kendt	kendt	Ukendt	Ukendt
Modtagere	kendte	kendte	ukendte	Ukendt
Afsenders kropssprog	Tydelig	medieret	medieret	Medieret
Modtagers kropssprog	Tydeligt	utydeligt	Usynligt	Usynligt
Mulighed for intertekstuelle referencer	ja	ja	nej	Nej (måske)
Tidsaspekt	Synkron	asynkron	Asynkron	Synkron
Interaktion	Med lærer og med-studerende	Med mediet Med lærer og medstuderende senere	Med mediet	Med mediet
Opfølgning	mulig	mulig	Ikke mulig	Ikke mulig
Sag	fag	fag	fag	Nyheder
Redundans-mulighed	nej	ja	ja	Nej
Lokativt aspekt	samme	forskellig	forskellig	Forskellig
Målgruppe	kendt	kendt	ukendt	Ukendt
Dialog	ja	Ja f2f senere	Nej	Nej

Det ses altså, at der er flere forhold, som er afgørende for, hvordan man betragter podcastens læringspotentialer i en massemediesammenhæng. Vi har i skemaet valgt at sætte den pædagogisk relaterede forelæsning op på den ene fløj, fordi interaktionen mellem lærer og studerende her er højest, mens den anden side er sat som nyhedsformidling i TV-sammenhæng, idet interaktionsmuligheden her er lavest. Samtidig mener vi, at

²² Vi tænker her på nyheder, der udsendes på TV og tager ikke i dette skema hensyn til at der på DR er mulighed for at streamer nyhedsudsendelserne igen.

disse og podcasten i undervisningssammenhæng og i massemediesammenhæng kan sammenlignes, fordi de alle har én person i centrum for og som afsender af den kommunikation, der har til hensigt at undervise eller informere.

Ser vi på afsenderens og modtagernes forhold til hinanden, er det tydeligt, at der kan skelnes mellem undervisningssammenhængen, hvor de to parter kender hinanden og massemediesammenhængen, hvor de (normalt) er ukendte og usynlige for hinanden. Dette spiller en meget stor didaktisk rolle, da det, som vi så ovenfor, ikke er muligt i DR-forelæsningsen at indtænke læringsforudsætninger hos seerne/brugerne og derfor heller ikke kan komme med direkte intertekstuelle referencer eller opfølgning, og dermed kan forelæseren ikke sørge for en læringsmæssig faglig progression.

Endelig kan vi på baggrund af skemaet pege på podcastens styrker i undervisningssammenhæng. Her er underviseren og de studerende normalt kendte for hinanden og mødes flere gange, hvorfor der kan tages hensyn til læringsforudsætninger, progression og opfølgning af den enkelte podcast. Når vi peger på, at modtagerens kropssprog er utydeligt, men ikke usynligt i undervisningspodcasten, hænger dette sammen med, at læreren i podcasten til forskel fra Akademiets podcast kan forestille sig, hvordan hans eller hendes studerende ser ud og måske vil reagere på podcastens indhold. Samtidig vil reaktionen på podcasten være mulig at se i virkeligheden, idet, vi mener, podcasten bør indgå i en blended forløb, hvor studerende og lærer mødes eller på anden måde kommunikerer om indholdet af podcasten.

Vi ser altså i undervisningspodcasten de samme fordele med gentagelse og aktiv forholden sig til forelæsningsen som i Akademiets brug af denne, men samtidig bibeholdes muligheden for selvstændigt didaktisk design i alle faser, fordi det podcastede foredrag kun indgår som element i den samlede undervisning og ikke indeholder al undervisningen.

TEORIERNES MULIGHEDER OG BEGRÆNSNINGER

Med Bakhtins tanker om forelæsningsen som en tekst, pegede vi altså på det nødvendige i, at den podcastede forelæsnings ses som en del af et dialogisk kontekstuel samspil med modtageren, andre podcasts og undervisning som gentagelse og dermed samtidig som element i en hermeneutisk spiralisk progression. For yderligere at udvide området i en analyse af podcastens betydning i læringsammenhæng, inddrog vi Goffmans og senere Katzenelsons perspektiver på de roller og den performance, der gøres brug af af læreren, for at kommunikationen fungerer, når afsender og modtager ikke kan se hinanden. Når vi belyste den sammenhæng som kommunikationen indgår i, inddrog vi dele af Luhmanns systemteori.

Luhmanns systemteori skabte i vores sammenhæng mulighed for at se på uddannelsessy-

stemet og massemediesystemet og deres "lån" af hinandens koder ved brugen af podcastet forelæsning. Luhmann beskæftiger sig dog ikke med podcast som del af massemediesystemet, så her tænkte vi selv videre på hans teori og inddrog derfor også Qvortrups tanker om dels e-læring dels det hyperkomplekse samfund. Desuden inddrog vi Qvortrups kompetenceniveauer, som vi sammen med Luhmanns dannelsesbegreb brugte til at argumentere for læring som kompetencer, og videre argumenterede vi for, at podcasten i Danskernes Akademi set med Hiim og Hippe forståelse af læring og didaktik mere går i retning af at understøtte et dannelsesbegreb frem for et uddannelsesbegreb.

Hiim og Hippe gav os desuden lejlighed til at overskue de didaktiske overvejelser i forbindelse med design af en podcastet forelæsning. Som det oftest er med overblik og skemaer findes en fare for forsimpning eller begrænsede perspektiver på nogle dele af det undersøgte felt. Fordi relationsmodellen indeholder et begrænset perspektiv på fx lærerrollen, der i vores sammenhæng er interessant, - idet vi undersøger den videooptagede og podcastede forelæsning, der i høj grad bæres af forelæseren, - udvidede vi derfor det lærerrollebegreb, der i traditionel sociologisk forstand i højere grad er knyttet til personens identitet, til det begreb Buhl præsenterer som avatar, hvor personen refleksivt forholder sig til sine roller som en form for påklædning frem for en del af sin identitet.

EMPIRI

Da vi er særligt interesserede i at undersøge podcastens læringspotentialer i en massemediesammenhæng i forhold til didaktisk design, inddrager vi nu de mennesker, der reelt er implicerede i planlægningen og udførelsen af den enkelte forelæsning i Danskeres Akademi. Vi ønsker her at få afprøvet de konklusioner, vi er nået frem til ovenfor og finde frem til afsendernes forståelse af Akademiet samt disses tanker vedrørende didaktisk design af den podcastede forelæsning. I dette hovedafsnit vil vi derfor bevæge os ind i empirien og sammenholde denne med den netop præsenterede teori.

METODE

Men inden vi kan gå til analysen af vores interviews, vil vi diskutere vores tilgang til empirien, samt hvilke konsekvenser vores valg har for analysen og fortolkningen af denne. Vi vil hovedsagligt inddrage Steiner Kvale for at diskutere adgangen til viden, som andre mennesker ligger inde med og se på, hvordan viden egentlig kan forstås i det kvalitative interview; med Mats Alversson vil vi drøfte det forhold, at vi som undervisere interviewere undervisere med de indforståetheder men også fordele, der kan ligge her, og endelig vil vi med Margaretha Järvinen og Nanna Mik-Meyer diskutere den interaktionistiske tilgang til det kvalitative interview. Og med dette som teoretisk metodisk baggrund vil vi bagefter gå til analysen af vores empiri. Dette afsnit er temmelig langt: Vores interviews viser sig nemlig at give et helt andet resultat end forventet, hvorfor vi ser det nødvendigt grundigere at diskutere baggrunden for kvalitative interviews med hensyn til vidensproduktion, validitet og design.

KVALITATIVE INTERVIEWS

Vi har valgt det kvalitative interview som dataindsamlingsmetode til at få belyst vores problemstilling, dette begrundes med formålet med det kvalitative interview, der ifølge Steiner Kvale er: *"[...] at forstå temaer i den oplevede dagligverden ud fra interviewpersonernes egne perspektiver."* (Kvale 2008, p. 41)

Disse perspektiver samles i et fokus, der ligger på afsenderen af den podcastede forelæsning og i den sammenhæng dels underviseren, der videooptages dels institutionen, der broadcaster forelæserne - DR/Undervisning. Det ville være interessant, men en umulig opgave at undersøge modtagerens oplevelse af podcasten, idet det er vanskeligt at finde frem til modtagere, der ikke er kendt af os i forvejen og dermed ikke valide deltagere, fordi DR ikke har tal og oplysninger på, hvor mange og hvem, der henter podcasts fra Danskernes Akademi.

Den viden, der produceres i et sådant kvalitativt interview, kan imidlertid diskuteres og er blevet det gennem tiden. I en naturalistisk eller klassisk forståelse af, hvad viden er, ser man empiriske data som noget objektivt, som det er en forskers fornemste pligt ikke at påvirke eller 'forurene' på nogen måde. Data foreligger ude i verden, tænker man, og man kan derfor skelne skarpt mellem disse og forskeren, mellem objekt og subjekt. Man ser altså virkeligheden som noget, man kan få adgang til, hvis man anvender de rigtige metoder og målinger (jf. Järvinen 2005, p. 28). Dette naturalistiske syn på verden har man forladt, kan man mene, allerede i oplysningstiden med Kants overvejelser over *Das Ding an sich*. I dag ligger den epistemologiske forståelse i større eller mindre grad inden for konstruktivismen, hvor man ser viden som noget, der ikke bare foreligger ude i verden, men som noget, der produceres/konstrueres, idet forskeren eller mennesket i almindelighed lægger et bestemt fokus på verden og skaber viden ud fra dette.

Den konstruktivistiske eller den hermeneutiske tilgang, som Kvale kalder det, lægger vægt på en fortolkning af de udsagn informanterne kommer med, og formålet med den hermeneutiske tilgang er da også, at få en gyldig og almen forståelse af mening; men i en postmoderne tid, hvor de store fortællinger ikke kan skabe sammenhæng, og forklaringer på fænomener er overladt til en oplevelse af virkeligheden som en social konstruktion, så er vi enige, når Kvale ser analysen af det kvalitative interview som et netværk af relationer mellem udsagn og mennesker:

"En postmoderne tilgang til interview fokuserer på interviewet som et sted, hvor der produceres viden, på dets sproglige og rationelle aspekter, herunder forskellene mellem den mundtlige diskurs og den skriftlige tekst, og lægger vægt på de fortællinger der konstrueres i interviewet." (Ibid, p.71) (Jf. også Bakhtins syn på teksters intertekstuelle samspil)

De to positioner kan sammenstilles i dette skema, hvor Pernille Almlund²³ afdækker både et hermeneutisk og fænomenologisk udgangspunkt med inspiration fra Kvale:

---

²³ Pernille Almlund præsenterede denne figur på en powerpoint præsentation ved et MIL-seminar i februar 2010

Epistemologisk udgangspunkt	Interviewet som repræsentation	Interviewet som konstruktion
Tilgang til problem	Fænomenet afdækkes	Fænomenet konstrueres
Verdensopfattelse	Beskæftiger sig med den ægte livsverden	Beskæftiger sig med en fælles meningsproduktion
Analyse indgang	Krav om empati	Krav om fortolkning
Forskerens udgangspunkt	Den privilegerede adgang	Den udviklende adgang

V. Pernille Almlund DPU 2010

Her vil vi placere os midt imellem de to tilgange, idet vi mener, at vi nok påvirker interviewet med spørgsmålsformulering, kropssprog, intonation, tavshed osv. men at der dog alligevel også er tale om, at der afdækkes en viden, som findes hos informanterne på forhånd, og at denne ikke udelukkende konstrueres i interviewet.

INTERAKTIONISTISK KONSTRUKTIVISME

Til analysen af vores data har vi ladet os inspirere af den interaktionistiske konstruktivisme, som den kommer til udtryk bl.a. hos Margaretha Järvinen og Nanna Mik-Meyer m.fl. 2005. Når vi interviewer underviserne, er vi derfor opmærksomme på, at i de spørgsmål vi stiller, påvirker vi svaret, både ved måden spørgsmålene formuleres på og ved kropssprog osv. Vi er selv undervisere og bruger podcast i eget virke, så vi er opmærksomme på at vores spørgsmål og tolkninger af svar kan blive indforståede og måske også lukkede. Dette forsøger vi at imødegå ved at lave en interviewguide som semistruktureret livsverdensinterview, så den interviewede har mulighed for at beskrive sin egen oplevelse og overvejelser over podcasten så meget som muligt.

UNDERSØGELSENS DESIGN

Vi begynder vores undersøgelse med at lave et eksplorativt interview med en af redaktørerne på Danskernes Akademi. Her vil vi undersøge, hvilke tanker man har gjort sig med hensyn til udvælgelsen af de foredrag, der skal podcastes, hvordan man har planlagt den enkelte udsendelse og hvilke overvejelser, der ligger bag sammensætningerne af foredrag og dokumentarudsendelser i forbindelse hermed. Interviewguiden til dette eksplorative og ret åbne interview lægger derfor hovedvægten på at få afdækkes procedurerne i DR omkring Akademiet generelt samt i hovedtræk at finde ud af, hvordan man forstår den podcastede forelæsning. Redaktøren taler med os i godt en time, hvor vi stiller

7-8 planlagte spørgsmål plus en mængde opfølgende spørgsmål.

Til hoveddelen af vores undersøgelse finder vi med hjælp fra redaktøren af Akademiet frem til 5 forskere, som allerede har forelæst i Akademiet og som i kraft af deres ansættelse som forskere også underviser til hverdag. Alle svarer tilbage på vores mail med det samme, og tilkendegiver, at de gerne vil stille op til interview. Det overrasker os meget, at de er så velvilligt indstillede på at hjælpe, men vi tror, at de udover at være hjælpsomme også er interesserede i selv at diskutere deres oplevelser med Akademiet (Jf Kvale 2009, p. 50)

INTERVIEWETS HVAD OG HVORFOR

Vi har i vores teoretiske analyse af podcasts i uddannelses- og massemediesammenhæng fundet ud af, at den podcastede forelæsning kan karakteriseres som en blanding af nyhed/dokumenter, reklame og underholdning samt, at der ligger et stort læringspotentiale i det forhold, at man med podcasten kan gense forelæsningen og også se den enkelte i samspil med de andre forelæsninger mhp almen dannelse, og vi har derfor brug for at afprøve denne hypotese sammen med de forskere, der både i deres hverdag på universitetet og i Danskernes Akademi, har gjort sig erfaringer og overvejelser i forbindelse hermed.

Designet af disse interviews lægger altså hovedvægten på metodisk at være hypoteseafprøvende (Jf. Kvale 2009, 125ff) idet forskningsspørgsmålene handler om, hvorvidt podcasten tænkes anderledes, når den bliver flyttet fra undervisningssystemet og ind i massemediesystemet, samt hvorvidt det er plausibelt at hævde, at massemediet bidrager til større underholdningsværdi i forelæsningen, men også at den videnskabelige atmosfære vanskeligt fastholdes, fordi den tidsmæssige ramme er meget stram, og der ikke kan forudsættes, at der kan forelæses på akademisk niveau, idet målgruppen er ukendt, og sandsynligvis ikke er bekendt med stoffet i forvejen.

Vi skriver derfor en guide til et semistruktureret interview med henblik på at kunne sammenligne interviewpersonernes svar for på den måde at kunne danne os et overblik over disses oplevelse af Akademiet og podcastens rolle heri.

INTERVIEWETS HVORDAN

Det, at vi ikke udvælger forelæsere tilfældigt eller dækkende på nogen måder, gør, at vi i analysen af interview'ene ikke kan udsige noget repræsentativt om forskerne i Akademiet samlet set. Derimod vil vi ifølge Kvale kunne sige noget om den enkelte forskers oplevelse af at undervise i TV og podcast, og vi kan undersøge, hvilke tanker den enkelte har gjort sig omkring det at forelæse til et ukendt og eventuelt meget stort publikum. Så selvom vi lægger op til et hypoteseafprøvende interview bliver interviewguiden struktu-

reret som et livsverdensinterview, hvor vi stiller de samme spørgsmål til alle interviewpersonerne, men vi stiller samtidig også en hel den opfølgende spørgsmål, for at forsøge at få et indblik i, hvilken vinkel de ser Akademiet fra. Vi har altså ikke den kvantitative udsigelsesværdi som prioritet, men tværtimod det mål, at vi vil forsøge at sætte os ind i de tanker, forskeren har gjort sig om podcast som medie og undervisning i en massemediesammenhæng, samt hvordan disse påvirker formidlingen af dennes forskning. (Se bilag for forsknings- og interviewspørgsmål)

EMPIRISK GRUNDLAG

Det empiriske grundlag for denne undersøgelse af podcasten og Danskernes Akademi er som nævnt et lille udsnit af de deltagene forelæsere og en redaktør fra DR. Dette relativt lille datamateriale kan kritiseres for ikke at være generaliserbart, fordi der simpelthen er for få deltagere og at deltagernes faglige baggrund er for ensidig (fem forskere tre med humanistisk baggrund og to med naturvidenskabelig, dog er de ansat ved fem forskellige institutioner), men da vi ikke undersøger de konkrete podcasts for indhold, så vurderer vi, at det har mindre betydning²⁴. Vi har i kraft af forskningsspørgsmålene fokus på, hvilke refleksioner vore respondenter gør over egen praksis i forhold til den podcastede forelæsning.

Man kan dog samtidig diskutere det forhold om et udsagn skal være generaliserbart, når man arbejder med en kvalitativ metode: *"Pragmatiske, konstruktionistiske og diskursive tilgange opfatter derimod social viden som socialt og historisk kontekstualiserede måder at forstå og handle i verden på."* (Kvale 2009, p. 288). Det er derimod vigtigt, mener Kvale, at forholde sig til forskellige former for generalisering Jf. Kvale 2009 p.288ff . Generaliseringerne i denne sammenhæng vil være af analytisk karakter, hvilket i følge Kvale vil sige: *"Analytisk generalisering beror på righoldige kontekstuelle beskrivelser og inkluderer forskerens argumentation for, at interviewresultaterne kan overføres til andre interviewpersoner og situationer såvel som læserens generaliseringer ud fra en rapport."* (Ibid., p.292)

Vi mener altså, at kunne argumentere for, at de fortolkninger og konklusioner, vi kommer frem til i løbet af undersøgelsen, kan gøres relativt generelle, idet der ikke er den store variation i svarene fra vores interviewpersoner, og derfor vurderer vi desuden, at det sandsynligvis ikke ville føre til større afvigelser fra hidtidige svar at inddrage flere respondenter.

---

²⁴ Det sidste interview fik vi kun mulighed for at gennemføre over telefonen, og her afskæres vi fra muligheden for at forholde os til kropssproget, når vi stiller spørgsmål. Dette forhold vurderer vi ligeledes af mindre betydning, fordi det hovedsagligt er respondenternes verbale udtalelser, vi bruger i vores analyser.

VIDEN OG OBJEKTIVITET

Man kan altså diskutere om den viden, der opstår ved disse relativt få interviews, kan udsige noget andet end blot subjektive udtalelser. Karakteren af den viden afhænger i følge Kvale(2009) opfattelsen af objektivitet. Objektivitet er et flertydigt begreb og Kvale skelner mellem flere former²⁵. Hovedidéen med Kvales skelnen mellem forskellige betydninger er at vise, at den viden, der produceres ved kvalitative interviews, ikke behøver at være subjektiv, men skal ses i et lidt andet lys end den viden, der produceres ved kvantitative undersøgelser. I forhold til vores undersøgelse forsøger vi ikke at være ensidige i forhold til, om vi er positive eller negative overfor brugen af podcast i undervisning; vi bestræber os på være opmærksomme på subjektivitet således, at vi ikke fortolker på ikke-erkendt grundlag: at vi fx er undervisere, der undersøger undervisere. Vi lader genstanden altså interviewet "tale" igennem vores analyse, hvor vi i høj grad gør brug af citater til at underbygge vores iagttagelser og argumenter. Den intersubjektive objektivitet er svær at få i stand i et så lille projekt som dette, men man kan tilnærme sig den ved det, som Kvale kalder, kommunikativ validering blandt forskere (Ibid., p.269). Her må vi opfatte os selv, vores klyngegruppe og vores vejleder tilhørende den kategori. Endelig giver vi ikke umiddelbart vores respondenter mulighed for at protestere mod vores fortolkninger, men de har dog i princippet mulighed for at diskutere forudsætningerne for vores spørgsmål til interviewet.

RELIABILITET OG VALIDITET

Den viden, der produceres i vores undersøgelse, skal også sættes i forhold til validitet: undersøger vi det, vi vil undersøge? og reliabilitet: kan vi stole på det resultat, vi får ud af det, vi undersøger?

Reliabiliteten handler altså om troværdighed ved forskningsresultater - vil interviewpersonerne fx ændre deres svar, hvis det var en anden person, der stillede spørgsmålene, eller spørgsmålene er ledende. Spørgsmål om reliabilitet er på den ene side stærkt ønskeligt for at kunne udsige noget generaliseret om et undersøgelsesobjekt, men besidder samtidig en iboende fare for at modvirke kreativitet, fordi gennemførelsen af både interviews og analyse kan være meget bundet og lukket for at undgå de subjektive ele-

---

25

- frihed fra ensidighed - pålidelig viden, der er efterprøvet og kontrolleret.
- refleksivitet med hensyn til forudsætninger - at reflektere over sit bidrag som forsker til produktionen af viden.
- intersubjektiv viden - enten målt statisk ved graden af enighed mellem observatører eller konsensus opnået ved rationel og gensidig kritik blandt dem, der fortolker et fænomen.
- objektsvarende - at afspejle forskningsgenstandens natur, at lade genstanden tale. evne til at protestere (eng. "object") - give interviewpersoner mulighed for at protestere mod fortolkninger og (Kvale 2009, p. 268)

menter.

Validiteten er med reference til sandhed, gyldighed eller rigtighed, det man kan kalde gyldige påstande om viden. Denne gyldighed opstår i det moderne samfund ved at forskellige fortolkninger diskuteres, og man opnår en form for konsensus indtil næste diskussion opstår, fordi nye undersøgelser eller forskningsresultater offentliggøres. Samtidig er det også ifølge Kvale svært at stille fuldstændig klare principper og regler op for, hvordan validiteten overholdes ved kvalitative interviews, hvis idealet er den positivistiske tankegangs krav om målbarhed, hvilket er relativt vanskeligt pga. af denne metodes ikke direkte målbare karakter. Men udvides det målbare til også at omfatte, om vi undersøger det, vi vil undersøge, så kan den kvalitative metode levere videnskabelig viden (Ibid., p. 272). Validitet skal ikke kun forholdes undersøgelsens resultat, men det Kvale foreslår med inspiration fra Glaser og Strauss²⁶ er, at man undersøger og stiller spørgsmål til undersøgelsen gennem hele processen, eller som han pointerer: "*Validering afhænger af kvaliteten af forskerens håndværksmæssig dygtighed gennem en undersøgelse, af kontinuerlig kontrol, af de spørgsmål der stilles og af den teoretiske fortolkning af resultaterne*" (Ibid., p. 276)

Et af de spørgsmål, der trænger sig på i forhold til, om vi undersøger det, vi vil undersøge, er spørgsmålet om at undersøge egen baghave. De personer vi har valgt at interviewe til denne undersøgelse, bortset fra redaktøren på Danskernes Akademi, er alle undervisere og akademisk uddannede, ligesom vi selv er. Det har den fordel, at der på forhånd er insiderkendskab til det at undervise og til dels til organisationen, så vi ikke behøver koncentrere megen energi omkring opklarende spørgsmål, men vi kan gå lige til kernen af det, vi vil undersøge.

Samtidig indeholder dette også den fejlkilde, at vi som insidere forudsætter for mange forhold og i virkeligheden måske ikke får stillet de interessante spørgsmål, fx spørger vi ikke ind til, hvad en respondent mener med "(...)mange didaktiske former i klasserummet" (R3 0.20), fordi vi som undervisere mener at vide, hvad begrebet didaktik i udgangspunktet dækker, men muligheden foreligger, at begrebet kan være belyst fra en uventet vinkel. Vi tager dog i det konkrete eksempel den beslutning ikke at spørge ind til det fordi, det ikke er klasserumsundervisning som sådan, vi undersøger.

Insiderkendskab eller at undersøge egen baghave kan have både fordele og ulemper. Ifølge Alvesson (2003), der arbejder med begrebet selv-etnografi (self-ethnography), som udspringer af den etnografiske, observerende metode med opklarende interviews og specifikt tager afsæt i undersøgelse af akademiske miljøer, kan man som forsker ikke undersøge akademiske miljøer, hvis man ikke må besidde forhåndkendskab til miljøet. Alvesson argumenterer for, at en af fordelene, man har som insider, er kendskab til pro-

---

²⁶ Glaser, B.G. & Strauss A.M. (1967): The discovery of grounded theory: Strategies for qualitative research. New York: Aldine

blematikkerne i miljøet og samtidig kan/skal klarlægge dem. Som insider er man en del af gruppen og må spørge "hvorfør vi gør eller ikke gør dette eller hint?" modsat den den naturalistiske tradition som vil spørge: "*Hvorfor de....*". *Dette forhold skaber nærheds/distance dilemmaer, som man skal være opmærksom på. Man skal fx. holde sig for øje, at man ikke "goes native"* (Alvesson 2003, p.172), det vil sige, at man ikke glemmer overblikket, men fortaber sig i detaljen, eller at man bliver for indforstået (jvf. eksemplet ovenfor med didaktik)²⁷.

TRANSSKRIBERING OG MENINGSKONDENSERING

I analysen af interviewene beslutter vi at transskribere hele interviewet med redaktøren af Danskernes Akademi. Dette gør vi, fordi vi har struktureret interviewguiden som et eksplorativt interview, hvor vi gerne vil have fat i så mange detaljer som muligt, så vi kan designe den kommende interviewguide på baggrund af det, vi finder ud af i denne samtale. Analysen af interviewet med redaktøren fra DR lader vi i opgaven indgå som baggrund for forskernes forståelser af Akademiet, mens vi foretager analysen af interviewene med forskerne på baggrund af en meningskondensering. Vi lytter optagelserne af interviewene igennem mange gange og inddeler disse efter emner i relation til vores interviewspørgsmål. Vi opdager, at vi lægger mærke til nye ting i hver gennemlytning og atter nye ting dukker op, da vi går i gang med meningskondenseringen. Fx viser det sig, at ikke ret mange egentlig har gjort sig overvejelser over, hvad en podcast egentlig er og kan bidrage til i forbindelse med undervisning, så et fokus på, hvori disse misforståelser består, bliver også vigtigt i analysen.

Meningskondensering består i, at den mening, der udtrykkes af interviewpersonerne, skrives sammen til et kortere udtryk (Kvale 2009, p. 227ff). Vi har altså valgt på forhånd, hvad vi er interesserede i at bruge af det, interviewpersonerne siger, og vi foretager ikke konsekvente detaljerede analyser af fx sprog eller narration. På baggrund af meningskondenseringen inddrager vi en fri blanding af metoder og teknikker (Jf Kvale 2009, p. 259), så vi i analysen af interviewpersonernes syn på oplevelsen af at forelæse i Danskernes Akademi benytter elementer fra den narrative analyse, og i deres holdning til, hvorvidt Akademiet kan karakteriseres som forskningsformidling, inddrages enkelte diskursanalytiske tilgange. Vi er altså i analysen hovedsagligt interesserede i at få møn-

---

²⁷ Nogle af de vigtigste fordele ved at lave selv-etnografi, som Alvesson nævner, er, at man kan spare en del tid for at komme længere ned under overfladen, end ved at være udenforstående, og man kan samle megen data, fordi man så at sige "bryder ud" fra det som tages for givet frem for som udenforstående at skulle "bryde ind" (Alvesson 2003, p. 176). Man kan ikke i traditionel forstand tale om, at vi ikke "bryder ind", fordi vi ikke undersøger vore egne kollegaer, og at vi heller ikke "bryder ud", da vi ikke er en del af den universitære verden længere, men vi er som nævnt heller ikke udenforstående, fordi vi bruger samme terminologi og oplever samme forhold i forbindelse med at formidle stof til forskellige modtagere. Det skal dog hele tiden have i mente, at man, når man undersøger egen baghave, skal have fokus på: "(...)the problem of blindspots and of missing or omitting some "dark" or "tabooed" aspects of the home culture must be taken very seriously." (Alvesson, 2003, p. 181). Det blinde pletter eller mørke områder som vi observerer udfra vores perspektiv, har vi måske lettere adgang til, fordi vi hverken "bryder ind eller ud".

stre i synet på podcasten som læremiddel til at træde frem ud fra den teori, vi har analyseret podcasten med i forvejen.

ANALYSE

Vi vil nu i de følgende afsnit analysere empirien ud fra den ovenfor anvendte teori. Afsnittet er struktureret efter interviewenes opbygning og ikke efter teorigennemgangens kronologi.

DIDAKTISK DESIGN

I analysen af det didaktiske design i forelæsningserne vil vi fokusere på respondenternes overvejelser i forbindelse med planlægningen af egne præstationer. Vi har særlig vægt på de elementer af Hiim og HIPPES (2007) relationsmodel som har interesse i denne sammenhæng. Derfor er elementerne mål, indhold og vurdering/evaluering af Danskernes Akademi ikke diskuteret yderligere, da vi i vores interviews ikke får tilført ny viden end behandlet i teoriafsnittet i ovenstående.

RAMMEFAKTORER

Rammerne ved at deltage i en optagelse til landsdækkende tv, på trods af at man prøvede at gøre omgivelserne så naturtro som muligt, er en meget anderledes og uvant situation at stå i for de fleste, og derfor fylder det meget i overvejelserne hos vores interviewpersoner. Alle henviser til den lille scene, der skal gås rundt på, at de har gjort sig forskellige tanker over, hvordan de skal stå, og flere af dem har tænkt over, hvor store teksttyper, deres slides skal indeholde. Ingen af respondenterne har imidlertid gjort sig tanker på forhånd over at deres forelæsning kan ses på en meget lille skærm fx på iPod eller SmartPhone og altså spiller en rolle i forhold til podcast. Som en af respondenterne udtrykker det: *"Det var noget Peter [en kollega, der var blevet optaget til Akademiet dagen før] gjorde mig opmærksom på. Det var overhovedet ikke noget, jeg selv havde tænkt over"* (R1 5.20)

LÆRERROLLEN

Lærerrollen som forelæser i Danskernes Akademi, mener vi i udgangspunktet, må være anderledes end den, der udfoldes i et almindeligt auditorium. DR pointerer fra starten overfor de adspurgte forelæsere, at de bare skal være sig selv:

"Vi instruerer en lille smule, men det er jo sådan en balancegang, kan man jo sige for vi skal jo heller ikke ødelægge folks normale måde at være til stede på, så bliver det jo ikke godt, vel?" (RR p. 7) Eller som en informant fremhæver på spørgsmålet om hvorvidt

DR har bedt forelæserne om ikke at tænke på form kun indhold? *"Ja, altså som det officielt blev serveret, det var I skal bare være jer selv, og det må gerne være nørdet"*(R5 15.30)

Trods forsøget på at skabe et studie som en illusion af et auditorium, så opleves det at holde forelæsningen, som uddybes i afsnittet om podcasten som nyheder, dokumentar, underholdning eller reklame, i højere grad som optræden og mere konstrueret end som undervisning: *"Det var meget pseudo-agtigt at holde en forelæsning der"* (R5 0.20), fordi, som der fortsat argumenteres med, er formatet helt anderledes end ved almindelig undervisning. Dels forekommer der ikke noget egentligt undervisningsforløb, det er som oftest enkeltstående forelæsninger. Forelæsningen må kun i følge DR vare tyve minutter i forhold fx 45 min, som en lektion typisk varer.

Mange af vore informanter trækker i forbindelse med spørgsmålet om, hvordan det er at deltage i Danskernes Akademi frem, at der er tale om performance eller at optræde i et teater, eller som det beskrives af en informant: *"Det med at lave forelæsning det er ligesom at lave skuespil. Man kan op og lave underholdning, du skal kunne komme ud over en scenekant."* (R4 9.55) samtidig trækker han frem, at man som lærer *"skal tænke"* i enhver undervisning, men at dette bliver tydeligere i en situation som en optagelse til tv og som senere podcasts. Denne oplevelse har redaktøren også, for som han siger, bliver han: *"(...) overrasket flere gange, hvor der kommer mennesker ind som jeg jo ikke har mødt for og som virker meget stilfærdige måske lidt tørre i det også lige pludselig så får vi lyset tændt og så kan det nok være den får fuld skrue, fordi der er en stor bevidsthed blandt de her mennesker om det her, om at gælder om at komme ud over rampen."* (RR p.8)

Man kan i denne sammenhæng med Buhls anvendelse af avatarbegrebet (Buhl, 2005) sige, at forelæserne i højere grad reflekterer over deres fremtræden og *"at skulle ud over scenekanten"* på tv, hvor man kun har én chance, fordi der optages i et *"take"* eller som en respondent udtrykker sig: *"Bagefter kan jeg jo se, hvis jeg havde gjort det igen, så var der lige de første fem minutter, hvor jeg måske lige skulle have lagt min energi anderledes, måske skulle jeg ikke have gået så meget rundt og det er jo sådan en underlig ting at sidde og vurdere sig selv på, når det her handlede om hvad jeg sagde og at det her skulle være totalt nørdet og man skulle ikke tænke på form. Men man kan ikke lade være med at tænke på form."* (R5 13.10)

Her oplever forelæseren altså en høj grad af selvregulering i situationen, man vil gerne regulere sin kommunikation i en bestemt retning, men samtidig opstår en konflikt mellem det, at koden for undervisning er pædagogik og didaktik, og derfor er det centrale indholdet i forelæsningen, og at koden for underholdning er forholdet mellem imitation og autenticitet (Luhmann 2002, p. 81). Her spiller det performative en rolle, idet forelæseren foretager en række valg i sin kommunikation, der både går i retning af indhold

og i retning af fysisk fremtræden. Man kan argumentere for, at det bliver massemediet med DR som repræsentant, der kommer til at præge det didaktiske design i højere grad end forelæseren.

Samtidig er det at forelæse i Danskernes Akademi også en deltagelse i den visuelle kultur som massemedierne tilbyder. Her har deltagerne mulighed for, igennem selvregulering at *"Pege på sin egen måde at pege på"* (Buhl 2005, p. 204), hvilket betyder, at nogle af de adspurgte forskere får en mulighed for at forholde sig reflektivt til deres fremtræden i et mere privat rum, hvor der kan skabes klarhed over kommunikationen i gennem diskussionen med andre fx kollegaer eller fagfolk: *"Jeg har et par venner der er journalister, der har arbejdet med kommunikation og erhvervsliv og dem har jeg bedt sætte sig ned og se de der tre forelæsnings sammen med mig og fortælle mig hvad det er de kan se"* (R2 9.33)

Samme forsker fremhæver, at det er vigtigt, at budskabet går igennem ved optaget undervisning, fordi det ikke er muligt for at svare på opklarende spørgsmål, hvorimod man som underviser i en forelæsnings sal kan få opklaret misforståelser.

Et sidste perspektiv på disse svar fra respondenterne kan ses med Goffmanns rollespilsforståelse (Goffmann, 1974). Her ses roller som noget man vælger at tage på sig med henblik på fx at få formidlet et budskab. Normalt er denne ageren i rolle dog udtalt; alle accepterer rollen, hvis ikke der sker brud på den, som hvis rolleindehaveren opfører sig, som man ikke forventer (lægen bryder sammen i latter, læreren giver sig til at danse). Hos vores respondenter ser vi altså meget tydeligt, at rollespillet bliver noget påtaget og meget bevidst valgt. De tænker i høj grad over, hvordan de bliver opfattet af folk hjemme i stuerne, om de *"brænder igennem"*, *"er nørdede nok"* og *"taler som forsker"*. Lærerrollen bliver altså hos respondenterne defineret af mediet, også fordi de kan se sig selv bagefter og ikke af tilskuerne, idet disse netop er ukendte og vedbliver at være det.

TIDSPERSPEKTIVET

Det, at en forelæsning må højst vare 20 minutter, bliver kommenteret af en del af respondenterne, nogle gange som et problem og andre gange som en udfordring: *"Det er jo også meget sjovt for man må jo virkelig skære"* (R2 20.02). Redaktøren på DR bygger valget på sin erfaring som for tv-producent: *"(...) vi har altså valgt at sige, at det medie kan altså ikke tåle mere, og det er uanset om vi snakker om TV eller podcast, vi kan ikke tåle mere end tyve minutter cirka. Det er det vi går efter. Fordi efter tyve minutter kan man ikke holde ud at se mere. Man bliver træt, man begynder at spekulere på sit vasketøj... Man kan simpelthen ikke holde opmærksomheden, der sker for lidt."* (RR p. 11)

Dette synspunkt bliver problematiseret af en af respondenterne: *"Jeg synes bare det er mærkeligt, altså hvorfor har vi ikke tillid til at voksne mennesker kan bruge en halv*

time på noget, hvis de kan bruge 20 minutter? Det er også lidt - hvad vi stiller af forventninger, det er også det vi får igen.” (R2 21.30). Denne kritik af det man kan kalde offentlighedens opfattelse af tid og koncentration, samt det moderne menneskes oplevelse af dette, viser højest sandsynligt, det problem, der opstår, når to systemer i Luhmann'sk forstand "låner" kategorier af hinanden. DR låner forelæsningsrummet og en forelæser fra det virkelige uddannelsessystem og forskerne formidler deres vidensområder, men ikke i deres sædvanlige format på 2 gange 45 min eller mere eller som en forsker forklarer: "Der skulle formidles på en anden måde end den akademiske formidling og det har noget med formatet at gøre, det er kun 20 min. Det er jo ikke engang en hel time " (R5 1.15). Den anderledes måde at formidle på, kan, som samme forsker forklarer, resultere i, at man formidler i pointer, eller som en anden respondent udtrykker det på spørgsmålet om, hvorvidt der var noget, hun ikke ville have sagt i undervisningen, som hun sagde på podcasten: "Der var ikke noget jeg ikke ville have sagt. Jeg vil bare sige, at var måske mere omvendt. (...) Det var i hvert fald meget mere lukket i budskabet, altså når man underviser har du jo tit mange forskellige måder at forklare ting på - alle mulige metaforer (...) der kun fungerer i den sammenhæng" (R3 8.05)

Nogle af respondenterne synes, det er sjovt, at deres indhold skal formidles på så kort tid, fordi det tvinger en skarphed ind i formidlingen, mens andre synes, det gør forelæsningsen mere populær, end godt er. DR har lagt rammerne, og forelæserne kan ikke gøre noget for at ændre disse eller folks evne til at koncentrere sig i længere tid. Dette er også et forhold, der peger på, at der i planlægningen fra DR's side ikke er tænkt i podcast i første omgang men næsten udelukkende i Tv-produktion. Podcasts kan være længere, for brugeren kan pause forelæsningsen, når koncentrationen svigter og afspille videre, når vedkommende er klar igen. (Jf. Mark J.W. Lee and Belinda Tynan, in Salmon and Edirisingha 2009, p. 100) Men dette forhold indgår, kan vi altså se, ikke i planlægningen hverken fra DR's side eller fra forelæsernes.

RUMMET

I en undervisningssituation er det også væsentligt, at man gør sig didaktiske overvejelser om rummet, der undervises i. I forelæsningsen ved Danskernes Akademi kan man tale om flere slags rum, der er studiet, hvor forelæseren, et par tilhørere og nogle kamera-mænd er til stede, der er de private stuer eller andre rum, hvor seerne eller modtageren af podcasten er.

Til at begynde med har DR forestillet sig, at optagelserne skal foregå på universiteterne, men da dette umiddelbart ikke kan lade sig gøre, må man optage i studier i stedet for. Vores respondenter har forholdt sig meget forskelligt til oplevelsen af at forelæse i et studie fremfor et auditorium, dette gælder både fysisk i form af, at slides i en PowerPoint-præsentation skal være anderledes, der skal stå meget færre ting på end ved sæd-

vanlig forelæsning, fordi modtageren ikke kan forventes at nå at læse sliden. Et andet eksempel kan være, at DR har konstrueret scenen på en måde, så forelæseren meget nemt kommer til at stå foran sin skærm med slides, hvilket medfører at modtageren ikke kan læse dem samtidig med, at der forelæses. Der klippes dog indimellem, så det kun er den enkelte slide, som er i billedet, hvilket giver muligheden til modtageren for at læse teksten, men samtidig brydes illusionen af at være til stede i et auditorium.

I forlængelse af den brudte illusion forholder flere af forskerne sig kritisk til ikke at have et egentligt publikum: *"Der vil være rigtig stor forskel på den performance- eller undervisningssituation, man er i, om der er nogen der kigger og er tilstedeværende mens kameraet kører."* (R3 3.48) Denne opfattelse af situationen kan hænge sammen med, hvordan man forestiller sig modtageren, altså skal illusionen om et auditorium opretholdes, - eller som en anden respondent pointerer *"Det er meget bedre at holde det i et studie, så du forelæser til en der sidder i en sofa og ser fjernsyn"* (R4 20.41). Her gives klart udtryk for en forestilling om at der tales til de enkelte seere eller brugere af podcast og ikke en stor forsamling i et auditorium.

Det er altså tydeligt at høre på respondenterne, at de tænker på seerne, som nogle, der sidder hjemme i deres stue og ser TV. Ingen af dem taler om, at deres publikum fx sidder i toget og kigger på forelæsningen, hvilket kunne give et fingerpeg om, at respondenterne tænker podcasten ind. Tværtimod er det billedet af TV-seeren om eftermiddagen, forelæserne forestiller sig, de taler til, og det er dagligstuen som seerens rum, de forestiller sig.

Da det med tiden er meningen, at der skal optages ude på institutionerne forholder vores respondenter sig også noget forskelligt: *"Når du står og formidler til en forelæsningsaal, så har man uvægerligt et større kropssprog, du snakker højere, du har en større skærm at vise på, du gestikulerer mere, det passer bare ikke på en tv-skærm"* (R4 20.38) Her er ikke den store tiltro til, at auditoriet vil passe i et tv-format, og det skaber nogle overvejelser hos andre fx i form af forholdet mellem en semi-privatsfære, som en undervisningssituation er, og det offentlige rum, som de elektroniske medier repræsenterer: *"Så tror jeg det får en mere autentisk karakter. I hvert fald hvis man gør det at man bare optager en forelæsning, Det kræver selvfølgelig også at man har nogle forelæsere som er indforståede med at man faktisk har et medie som træder ind i en nogenlunde semi-privat sfære som det jo er med et undervisningshold; det er nogle personer som du skal følge et forløb med, det er et lukket rum og der er i udgangspunktet en forståelse af hvor niveauet ligger og en vis indforståethed. Og når der så kommer et tv-medie ind og åbner det her rum op og gør det meget offentligt. Også offentligt over for en masse mennesker som ikke har noget at gøre i den her sammenhæng inklusiv ens kolleger, som kan komme og lege akademisk politi."* (R5 14.00)

At seerne er ukendte spiller altså en meget stor rolle for indholdet i forelæsningen: forelæserne ved ikke, om det er deres kritikere, der ser på en eller deres studerende, og

derfor er det vanskeligt at vælge en kommunikationsform, som faktisk formidler det, man gerne vil udtrykke.

LÆRINGSFORUDSÆTNINGER

Den anderledes kommunikation eller formidling hænger også sammen med de læringsforudsætninger som modtagerne formodes at have. Som tidligere nævnt kan forelæserne ikke vide præcis, hvilke forudsætninger de besidder, men kun formode, hvilket selvfølgelig er anderledes end ved almindelige forelæsninger på universitetet. På spørgsmålet om, hvem de forventer som modtagere, har alle forskerne nogenlunde samme billede fx folk, der læser avis eller oplyste, men ikke nødvendigvis højtuddannede. Flere af de adspurgte har tidligere holdt en del foredrag i ikke-akademiske kredse og oplever sig selv som gode formidlere, der kan tale et ikke-akademisk sprog og som af samme grund er blevet kontaktet af universiteternes egne kommunikationsafdelinger efter at disse var blevet kontaktet af DR for egnede forelæsere til Danskernes Akademi. (fx R5)

Kommunikationen ud til seerne og det faglige niveau blev problematiseret i forbindelse med forelæsernes selvregulering: hvordan undgås det at formidle forsimplede pointer på bekostning af høj faglig viden, når tidsrammen kun er på 20 minutter? Her må nogle forskere til dels melde pas: *"Der er nogle ting, som man simpelthen ikke kan forklare uden for bridgespillet. Man er nødt til at være med i det."* (R3 16.32) Alle vores interviewpersoner er enige om, at den faglige formidling, der sker via Danskernes Akademi, er en anden og ikke helt på samme niveau, som den der sker på de højere læreranstalter. Men på spørgsmålet, om der er tale om populær-videnskab eller bare ren underholdning, svarer de fleste nej, mens en respondent dog indvender, at nogle kollegaer kan have en anden indstilling til at formidle forskning udenfor videnskabelige tidsskrifter: *"Der er jo mange undervisere der sjældent stiller op til interviews og udtaler sig til pressen fordi det jo også er med til "at reducere ens viden", fordi man skal formidle på en anden måde, hvis man skal formidle udenfor universitetet"* (R5 6.12) Man er altså nødt til at forholde sig til konflikten mellem at simplificere, så modtagere udenfor universitet som system kan forsøge at forstå, hvad der forskes i: *"Jeg håber folk ligesom kan fange ideen bagved og kan se hvor mange nye muligheder der er"* (R1 11.53) og at forsimple så, *[...]det kan blive nogle forkerte billeder man kommer til at bruge"* (R3 19.50)

LÆREPROCESSEN

Læreprocessen i de enkelte podcastede forelæsninger er som det bemærkes: *"Det bliver jo ikke noget læringsforløb og det er nok, det, som jeg synes, er det mest vanskelige som lærer, at der ikke er noget læringsforløb i det, hverken for dem [modtagerne] eller for mig."* (R3 4.56) Her ses en form for identifikation med den traditionelle lærerrolle, hvor der ikke er tale om et avatar-forhold, fordi det opleves svært at distancere sig og

forholde sig refleksivt til avatarerne at være "*forelæser i DR*" og at være "*forelæser på sin egen institution*", men i stedet oplever en utilfredshed ved ikke at kunne give sine modtagere det forløb, som man som lærer normalt forventer at kunne levere.

Ingen af vore respondenter forholder sig til podcasten som en mulighed i undervisnings-sammenhæng; de forhold der reflekteres over, er de mulige negative konsekvenser, hvis den videooptagede undervisning skulle stå alene: "*Det meste er jo dialogen. Du har jo et stofområde du skal igennem og nogle mennesker der skal høre det. Du underviser jo ikke i stofområde, hvor du slår op på side 1 i pensum og så underviser til side 440.(...) Ellers bliver det jo ligesom at tage kørekort*" (R2 16.01)

Da vi bringer gentagelsesperspektivet på bane, opleves det af de fleste af forskerne i relation til egen performance, således at de forestiller sig, at det må være irriterende for modtageren at lytte til de samme talefejl igen og igen. Ingen ser muligheden af kunne supplere undervisning med podcast af tidligere undervisning og nogle ser kun, at deres podcast fra danskernes Akademi, kan bruges i et begrænset omfang. Dette hænger højst sandsynligt sammen ovenstående diskussion af det faglige niveau. Få af respondenterne forholder sig til det faktum, at deres egen forelæsning er et element i en lang række forelæsninger. Redaktøren fra DR tænker dette ind i langt højere grad og overvejer netop, hvordan vægtningen af de forskellige institutters bidrag burde være. "*Og i den første runde var det i høj grad universiteterne, der stillede gode forelæsere til rådighed, stadig i dialog med os, men de fik lov til at levere friere, end vi nok tror, de vil komme til i fremtiden, fordi der skal vi have lidt mere styr på, hvilke emner vi bevæger os ind på, ikke fordi der er nogle emner, vi ikke vil have, men vi vil godt have en så spredning inden for emnerne som muligt. Vi har måske fået lidt for meget naturvidenskab ind her i den første runde eller måske lidt for meget sundhed, for lidt humaniora. Det er sådan nogen overvejelser jeg så er inde i som redaktør: Okay er der den rigtige vægtning?" (RR p.5). Her mener vi at kunne se, at der fra DR's side gøres tanker i forhold til public service forpligtelsen og den almene dannelse, idet man altså peger på, at det er nødvendigt, at mange områder dækkes og at ingen bliver for dominerende, fordi man er interesseret i at give et nuanceret billede af samfundet.*

PUBLIC SERVICE OG DANNElsen

Da vi har som hypotese, at der i Danskernes Akademi er tale om, at DR bl.a. gennem disse udsendelser i TV samt gennem muligheden for podcasting af forelæsningerne kan leve op til public service forpligtelsen. Vi forsøger gennem vore interviews at få undersøgt, om denne hypotese deles af de forelæsere, der deltager i Akademiet. Public service skal jo være med til at oplyse borgerne om mange sider af samfundet og dette set ud fra forskellige vinkler mhp at styrke demokratiet og stillingtagen i dette. Interviewpersonerne er imidlertid ikke helt enige med hinanden, når de skal forholde sig til vores synspunkt her. Vi spørger dem, hvorvidt man kan betragte Akademiet som undervisning,

forskningsformidling, underholdning eller reklame eller en blanding af alle disse. Nogle af dem er enige med os og mener, at der i genrebestemmelsen af Akademiet er tale om en blanding: *"Det er almen viden om, hvordan samfundet ser ud"*, mener en respondent (R3 13.25), fordi der er mange forskere, der tilsammen er med til at give et billede af dette samfund. Samtidig kan de enkelte forelæsninger i Akademiet ses som undervisning, hvis det er interesserede modtagere, der allerede er lidt hjemme i det stof, der forelæses over, eller det kan afspilles i baggrunden, mens der laves andre aktiviteter og dermed få karakter af underholdning. Eller som en anden respondent udtaler: *"Jeg tror det ligger et sted mellem forskningsformidling og underholdning"*. (R5 7.53)

Det ses tydeligt, at der er forskel i besvarelserne omkring dannelse i forhold til, om man tænker det enkelte podcastede foredrag alene, eller om man tænker alle foredragene sammen. Fx udtaler en informant vedrørende den forestillede målgruppe: *"Det er nok den interesserede borger, som læser avis, der ikke er BT eller Ekstra Bladet."* Dette falder godt i tråd med den forståelse af mennesket, vi ser i analysen af demokratiet, og hvor mennesket bliver set som borger (Loftager 2007) Her er borgeren den, der har brug for information om samfundet på mange fronter for herigennem, at kunne danne sig en mening om og forståelse af det demokrati og samfund, som vedkommende er en del af. Kun ved at betragte alle de podcastede forelæsninger sammen vil der kunne være tale om at disse bidrager til den almene dannelse. Dette er samme informant tilsyneladende enig i og mener, at det er en fantastisk mulighed for folk til at søge nye emner og lære noget: *"Det er jo en nem måde for folk at få information på"* (R4 6.51). Denne informant ser altså mennesket som den, der selv opsøger information og viden og også har brug for og lyst til dette.

Anderledes ser en anden respondent på det, idet han i højere grad problematiserer dette syn på viden som noget, nogle kan være i besiddelse af, og som kan deles med andre, hvis man bare formidler det på en hensigtsmæssig måde. Han siger om denne envejskommunikation: *"Det er jo lidt "Her står vi! Vi befinder os inde i universitetet; vi ved noget og nu kommer vi hen til jer og fylder det ind med skovle"... Det får et anstrøg af, at vi har noget der hedder viden som findes i en særlig sfære udenfor samfundet. Den kan vi så fylde ind i det"*(R2 12.03). Respondenten mener altså ikke, at den almene dannelse kan betragtes som viden alene med måske derimod noget som, man skal forholde sig aktivt til. *"Det er fantastisk af få lov til at stå på nationalt TV og sige, hvad jeg synes er vigtigt, hvad jeg synes hovedspørgsmålene er og ligesom prøve at trække diskussionen den vej jeg synes"* (R2, 17.40) Her kan vi se, at vedkommende forstår den almene dannelse som noget, der har med demokratisk diskussion at gøre, og at denne diskussion bør foregå på et kvalificeret grundlag, hvilket Akademiet vil kunne bidrage til.

Akademiets bidrag til samfundet ses også i udtalelser om den forestillede målgruppe: *"Hvis man kan vække noget interesse måske også blandt unge mennesker, der lige er*

kommet hjem fra skole, det ville ikke gøre noget." (R1, 3.47) Sammen med en anden informant mener hun, at naturvidenskab burde styrkes, og at Danskernes Akademi altså kan medvirke til dette.

Hos Loftager (2007) diskuteres brugen af eksperter udsagn, når der skal være tale om borgerdemokratisk saglighed på baggrund af hvilken, folk kan deltage kvalificeret i demokratiet og tage stilling til forskellige samfundsrelevante ting. *"Naturligvis vil det ofte være nødvendigt at gøre brug af ekspertviden, men eksperter er som eksperter bundet til bestemte faglige perspektiver, som aldrig udtømmende kan beskrive en given sag. Det taler for at gøre brug af flere eksperter"* (Loftager 2007, p. 242) Dette mener også en respondent, når hun siger, at det, hun siger, har værdi, i og med at hun udtaler sig som forsker og ekspert på området. *"Jeg siger det som forsker, og det vil være noget som en ikke-forsker ikke kunne sige. For det første har man legitimiteten, for det andet er man den eneste, der er inde i det."* (R3 15.07)

De podcastede forelæsninger fra Danskernes Akademi kan altså ses som bidrag til public service forpligtelsen, både fordi deres indhold bidrager til viden om samfundet set fra mange vinkler, men også fordi public service forpligtelsen, som det fremgår af kontrakten med kulturministeren, *"(...) skal styrke borgernes handleevne i et demokratisk samfund ved at sikre befolkningen adgang til væsentlig samfundsinformation og debat, ... og medvirke til at folkeliggøre de nye digitale medieformer ved at skabe nye programmer og informationstjenester, som kan gøre seere, lyttere og brugere bekendt med teknologien og inspirere dem til at bruge dem."* (Loftager 2007, p. 239 og jf. Public Service Kontakten, 2007, p. 2)

Sammenholdes disse ovennævnte resultater med Qvortrups vidensformer ses et tydeligt sammenfald i DR's public service forpligtelse, hvor den faktuelle viden opnås gennem formidlingen af det faglige stof, som præsenteres i Danskernes Akademi, refleksiviteten ses i det fokus, der lægges på den danske kultur og i vores tilfælde den danske forskning. Et eksempel på dette ses i en informants udtalelse om, at Akademiet giver mulighed for at præsentere, hvor langt dansk forskning er på nuværende tidspunkt. Også i forhold til metarefleksivitet har DR en public service forpligtelse, idet det præciseres, at DR skal *"stimulere kreativitet og kultur"*, hvor kreativitet er resultatformen af metarefleksiviteten hos Qvortrup. Endelig ligger der som nævnt en hovedvægt i public serviceforpligtelsen på den almene dannelse, som det også påpeges af forskerne, vi har interviewet.

GENTAGELSEN OG POLYFONIENS BETYDNING

Gentagelsen er det træk ved podcasten som værktøj, der som nævnt er det stærkeste. Det at kunne lytte eller se en forelæsning eller undervisning flere gange giver mulighed

for som Bakhtin kalder det, at opfatte flerstemmigheden eller polyfoniens forskellige stemmer fra gang til gang. Men ingen af vore interviewpersoner har erfaring med at bruge podcast af forelæsninger i undervisningen og har heller ikke gjort sig de store overvejelser omkring de læringsmæssige fordele eller ulemper ved denne teknologi.

Dette sætter i høj grad fokus på vores roller som interviewere, og som fortolkere af vores interviews. (Jf. Alvesson 2003) For eksempel er vi begge som nævnt undervisere ligesom vores interviewpersoner og bruger podcasts i vores undervisning som en del af hverdagen; vi regner også med at vores interviewpersoner fra universiteterne gør det samme i et eller andet omfang, og derfor er et af vores første indledende spørgsmål, om de bruger podcast i deres almindelige undervisning. Dette svarer de alle benægtende på, hvilket overrasker os meget og betyder, at vi i interviewene ikke kan få forskerne til at drage de ønskede paralleller mellem brug af podcast i deres almindelige undervisning og den, de forberedte til Danskernes Akademi. At en sådan uhensigtsmæssig forudforståelse forekommer i forberedelsen af interviewene har selvfølgelig også konsekvenser for analysen af disse og er sandsynligvis et eksempel blandt mange på, at vi kommer til at forudsætte ting, som ikke kan forudsættes, fordi vi har en anden viden end interviewpersonerne. På den anden side: *"Hvis vi som forskere tror, at vi kan analysere -eller 'leve os ind i' - andre menneskers perspektiver på tilværelsen uden at selv have et perspektiv på det, vi studerer, så risikerer vi, at vore forskningsresultater blot bliver en gentagelse af vores ubevidste forforståelser"*, skriver Bourdieu (1993, p. 51 in Mik-Meyer & Järvinen 2005, p. 13) og peger altså på, at man er nødt til at "blande sig" i det, man studerer, men at forsøge at være opmærksom på, hvad det er, man gør, så man altså ikke ubevidst læser sin egen forståelse ind i det, der siges i interviewet. (jf. Kvale 2009, p. 233) Kun fordi vi interviewer forskerne, får vi altså på tydeligste vis afkræftet den forforståelse, at podcasting er almindeligt ikke bare i vores egen undervisning, men hos alle andre også.

Flere af underviserne vil heller ikke bruge deres aktuelle optagede forelæsning i deres egen undervisning på universitetet. Dette skyldes stoffets generelle karakter og faglige niveau, der ikke er egnet til den form for undervisning. Andre mente at kunne bruge podcasten til studerende, der søger oversigt over problemstillinger berørt i undervisningen. Endelig mener flere, at kunne bruge deres forelæsning ved Danskernes Akademi som reklamemateriale ved egen foredragsvirksomhed.

Yderligere adspurgt om mulighederne ved podcastede forelæsninger nævner enkelte respondenter, at det må være irriterende at høre forelæserens talefejl igen og igen, så man som lytter eller seer ikke længere er opmærksom på indhold, men i stedet på fejlene, som en respondent fremhæver: *"Man laver nogle fejl af og til også sprogligt, man stopper sig selv også sige men noget andet (...) Det kan være rigtig træls at sidde og kigge på igen og igen (...) Man vil bare igen og igen blive irriteret over; åh nej det er der hun stopper (...)"* (R3 12.10)

Endelig giver nogle som nævnt udtryk for skrækvisionen om, at man kan erstatte en underviser med en lyd- eller filmoptagelse, men her vil forestillingen om tekstens polyfoni vanskeliggøre denne mulighed. Tekstens dialogiske form betyder som nævnt, at den hele tiden forandrer sig både for den, der udsiger den (forelæseren/forskeren) og den, der modtager (studerende fra forskellige årgange). Teksten vil selvfølgelig afhængig af indhold hurtigt blive forældet, idet der er forskel på om emnet er af humanistisk art så som talesprogsanalyse i ungdomskulturer, der er præget af stærk foranderlighed eller af naturvidenskab fx geologiske undergrundsanalyser i Grønland, der har en noget længere holdbarhed. Men ingen af de adspurgte forestiller sig, at podcasten af egen undervisning kunne fungere som supplement til egen praksis, således at de studerende har mulighed for at gense forelæsningsen efter ny læsning eller gruppearbejde med andre studerende. Endelig som en sidste mulighed mener en respondent, at når man ikke bruger at podcaste undervisning skyldes usikkerhed: *"Jeg tror, det er det med, at vi ikke har tradition for det på humaniora... Det er et helt andet slags medie at formidle i også som underviser, og mange af os vi sidder jo og læser i gamle bøger og gamle kulturer, så der er mange af os, der har en berøringsangst overfor nye medier."* (R5 4.30)

At muligheden for podcasting af forelæsningserne i Danskernes Akademi skulle spille nogen særlig rolle hos vores respondenter i forhold til dannelse, er der altså kun ganske få udtalelser, der peger på. Vores interviewpersoner har tydeligt rettet deres opmærksomhed mod indholdet af forelæsningserne og disses bidrag til dannelse hos befolkningen. Så på spørgsmålet om, hvorvidt gentagelsesmuligheden spiller nogen rolle, svares der hos en af dem bare et tydeligt *"Nej"*.

Det mener vi dog det gør, idet der til den almene demokratiske dannelse hører en alsidig viden om mange aspekter af samfundet. Det er altså ikke nok, at man bare ser enkelte af Akademiets udsendelser, hvis man skal kunne tale om, at dette skal bidrage til dannelse. Derfor spiller podcasten en særlig rolle her: Alle forelæsningserne pushes ud til borgerne, som derfor har mulighed for at se ikke bare det, der interesserer umiddelbart men derimod kan se dem alle og på den måde se samfundet fra mange forskellige vinkler.

Samtidig er det interessant at se, at forelæserne i Akademiet slet ikke overvejer gentagelsesmuligheden som spillende nogen rolle i en læringsammenhæng. Dette, tror vi, hænger sammen med det forhold, at de i første omgang orienterer sig mon TV som medie og ikke ser podcasten som andet end en genudsendelse af TV-udsendelsen. Flere af vores respondenter tilkendegiver også på vores spørgsmål særligt til didaktisk design, at det er noget de ikke har tænkt over, hvilket vi må tage som et fingerpeg om, at overvejelserne over det didaktiske design i ikke har ligget hos forelæserne, men i højere grad hos redaktørerne af Danskernes Akademi.

MASSEMEDIETS BETYDNING

Ovenfor finder vi, hvor vanskeligt det er præcist at fastslå om podcasten i Danskernes Akademi er nyhed, dokumentar, underholdning eller reklame, og vi ser i vores teori-afsnit, at man kan argumentere for, at den kan ses som formidling af nyheder i forskningen, pakket ind i et underholdende udtryk med kameraføring og under anvendelse af særligt set-up, som peger på, at der er tale om undervisning eller forelæsning. Endelig argumenterer vi for, at dette i sig selv kan fungere som reklame for universiteterne.

Disse betragtninger afprøver vi på vores interviewpersoner, som dog vægtlægger genrerne underholdning, nyheder, reklame osv. forskelligt. Flere af dem peger selv på en form for teater, når deres forelæsning filmes: *"De havde en lille scene, som jeg skulle træde rundt på og et lille podie som jeg så skulle holde mig til"* (R2 3.06) *"Det er meget konstrueret, og det er man ret bevidst om"* (R5 12.20) *"Der er helt klart performance over det. Der ville jeg helt klart sige, det er sådan skuespil. De første fem minutter har jeg sådan nogenlunde tjek på hvad jeg siger, så jeg ikke går fuldstændig i forkrampninger"* (R5, 15.13) Især det, at forelæsningen kan ses mange gange, gør, at flere af forskerne er meget opmærksomme på, hvordan de fremtræder.

Flere af interviewpersonerne taler netop om, at medietræning kan være en nødvendighed, for at *"få budskabet igennem"*, mens andre ikke ser det at blive optaget på DR er anderledes end en almindelig forelæsning: *"Det med at lave forelæsning det er ligesom at lave skuespil. Man skal op og lave underholdning, du skal kunne komme ud over en scenekant"* (R3, 9.55)

"Og så tilbyder vi jo noget medietræning. Det er ikke rigtig blevet sat i system endnu men det skal nok komme på plads altså hvor vi ved hjælp at nogle af de folk vi bruger her i huset, der har en vis erfaring med at træne folk, må man nok sige, tilfældigvis, dem vil vi tilbyde universiteterne nogle kurser eller seminarer eller et eller andet og kigge på nogle af deres forskere igennem vores maskine. Det kan ikke blive så mange selvfølgelig men..." (RR, p.10)

Fra DR's side kan vi altså se, at man lægger vægt på, at der skal formidles på en måde, som er hensigtsmæssig for tv-mediet, og hvor man kan se, at det er lettere at få et budskab igennem på en underholdende måde. Samtidig fortæller forskerne, at de alle får at vide, at *"de bare skal være sig selv, og at de gerne må være nørdede"*.

Vi kan altså se, at massemediet påvirker lærerrollen på en sådan måde, at forelæseren i højere grad end i almindelig undervisning er sig sin rolle bevidst. Både fordi seertallet kan være meget højt, så mange betragter vedkommende, men ikke mindst fordi forskeren kan se sig selv efterfølgende med den dertilhørende selvkritik. Massemediet får forskerne til at forsøge at blive tydeligere i deres roller, og dette må også set fra DR's side gerne kunne karakteriseres som nørdet.

Nyhedselementet i forelæsningerne er der kun meget få, der peger på. En informant

siger, at hun til Akademiet har taget udgangspunkt i en forelæsning, som fortæller, hvor langt man er i måling af sprængstoffer lige nu. Ellers ser forskerne Danskernes Akademi som en mulighed for at samle hovedpointer i deres forskning. En anden informant ser helt store muligheder i, at forskningen kan formidles via podcast: *"Der er enormt potentielt i det her til at lave e-learning. Som vi kan sende på internettet til en afrikansk landsby. Vi kan udvikle verdens befolkning på det her."* (R4, 2.0) På den anden side kan det, at forelæserne og podcastingen af disse lægger vægt på pointer, for en respondent at se, være et problem for især humaniora, hvor forskningen ikke bevæger sig lineært fremad, men i høj grad har fokus også på processen: *"Det synes jeg er en grundlæggende forskel: når man formidler i et foredrag eller en podcast eller man formidler til et hold; man formidler problemstillinger eller man formidler i pointer."* (R5, 2.16)

Derimod er der i høj grad tale om features eller fortællende dokumentar, hvilket forskerne også tilkendegiver, idet de taler om den forestillede målgruppe som den interesserede borger, eller folk der normalt går til foredrag på folkeuniversitet. Forskerne forestiller sig altså ikke deres egne studerende som den primære målgruppe ligesom ingen af dem kunne forstille sig at bruge foredraget fra Akademiet i en sammenhæng med andre forskere. En forsker siger: *"Det er meget bedre at holde det [forelæsningen] i et studie, så du forelæser til en, der sidder i en sofa og ser fjernsyn"*. (R4 20.38)

Dramaturgien i de podcastede forelæsninger, - hvor vi vælger at se disse i forlængelse af hinanden, således at de danner et bredt billede af dansk forskning i øjeblikket, - bygger i følge Harms Larsen på de tre niveauer bearbejdning i afsender og modtagers faktakontrakt, det første niveau, hvor det er virkeligheden, der er centrum, altså de forskellige centrale forskningsområder, som forelæserne tager op. Det andet og tredje niveau smelter sammen idet afsender både er DR og de enkelte forskere, som en respondent fremhæver: *"Vi er her ikke for at fortælle folk, hvad de skal mene, men vi er her for at hjælpe folk til at finde ud af hvad de mener"* (R2 23.30). Her opleves rollen som forelæser som værende både vidensformidlende og holdningsbearbejdende, men fordi fortællerrollen, der som nævnt er overtaget af forelæseren besidder denne stor autoritet og troværdighed i kraft af mediet, kan der foregå en ikke-intenderet påvirkning af modtager i retningen af *"Hvordan vedkommende skal forstå og tolke meningen med det der ses og høres"*.

Reklameelementet, som Luhmann argumenterer for som en af de genrer, massemediesystemet kan benytte sig af, ses også tydeligt at forskerne, selvom dette kommer til udtryk på to forskellige niveauer. Det ene niveau handler om reklame for universiteterne og legitimering af brug af penge på forskningen. Her siger redaktøren fra DR: *"[...] reaktionen [fra universiteterne har været] meget positiv i den forstand at de vil rigtig gerne være med, fordi de betragter selvfølgelig det her som et vindue, hvor de kan vise noget af det de laver, får penge for at lave til en større offentlighed"*, hvilket flere informanter er enige med ham i: *"[...] vi bliver nødt til at vise, hvad vi laver for at retfærdiggø-*

re forskningen". (R4, 17.25) *"Universiteterne bruger mange flere penge på at reklamere for sig selv, end de har gjort tidligere, at universiteterne også er blevet masseuniversiteter og skal ud og konkurrere med hinanden og markere sig ligesom alle mulige andre virksomheder skal og derfor så er Danskernes Akademi en måde ligesom at promovere deres forskere på"* (R5 21.10) Andre ser dette reklame- eller legitimeringskrav som vanskeligt at have med at gøre *"Grunden til at jeg har et problem med det og jeg synes det er træls, det er jo at der er nogle ting, man ikke kan forklare, man kan kun forklare det til andre forskere... Man kan ikke forklare det til sidste blodsdråbe. Man skal simpelthen være en del af systemet for at forstå det"* (R3, 17.22) Det er altså ikke uproblematisk at se Danskernes Akademi som et vindue ud mod verden, fordi forskningen er nødt til at blive formidlet på en anden måde, når målgruppen ikke er andre forskere eller studerende, men derimod almindelige borgere, der ser TV eller har podcastet foredragene, og derfor kan reklameelementet og den lidt lettere formidling af faget komme til at veje tungere end den reelle forskningsformidling. *"Ingen formler, ikke for kompliceret"*, siger en respondent (R1 3.47), selvom de næsten alle umiddelbart svarer, at Akademiet giver mulighed for forskningsformidling.

Forskerne selv lægger vægt på, at forelæsningerne fra Danskernes Akademi og podcastingen af disse kan fungere som reklame i højere for faget end for universitetet, som især de to naturvidenskabelige forskere hæfter sig ved: *"Det er godt, hvis folk bliver interesserede i naturvidenskab"* (R4 14.19) Nogle af forskerne ser Akademiet som en mulighed for at gøre opmærksom på sig selv også og ikke bare faget eller universitetet: *"Den der synlighed, den betyder noget, den anerkendelse, du får[...] Det betyder noget i forhold til den gennemslagskraft du får i forhold til debatter og diskussioner."* (R4 17.17) Og selvom forskerne hverken får point i den akademiske verden eller kan bruge det i deres undervisning, har det en betydning for dem. *"Jeg kan godt referere til den [podcasten], hvis der er nogen, der spørger, altså de gerne vil se hvad jeg har lavet, og så er det jo fedt at sige, jamen altså der ligger tyve minutter derinde, du kan se, uden at læse en artikel."* (R5 11.48) Her er det altså tydeligt, at det at forelæsningen kan hentes på et senere tidspunkt, end da det blev sendt i TV spiller en stor rolle for dem.

RESULTATER OG DISKUSSION

I analysen af vores samlede datamateriale når vi frem til, at i forhold til didaktisk design forholder forelæserne i Danskernes Akademi sig primært til spørgsmål omkring ramme-faktorerne, og det er særligt lærerollen og rummet, der har en betydning for dem. I forhold til lærerollen bringer de fleste af vore respondenter teatermetaforik ind som bil- leder på de oplevelser, de har ved at forelæse på en tv-optagelse, hvor det er vigtigt at brænde igennem til modtageren i det ene take, der er til rådighed. Det er samtidig ikke blot en rolle i traditionel sociologisk forstand - at være underviser- som respondenterne reflekterer over, det er også en grad af selvregulering, hvor der spekuleres over hvor-

dan, der kommunikeres, fordi der i forhold til almindelig undervisning ikke er mulighed for at regulere og forsøge at rette op på sin kommunikation, så den virker bedre.

Teatermetaforikken hænger ikke kun sammen med lærerrollen, men også med rummet, fordi der bogstavelig talt, er sat en scene, som forelæserne skal gå på og kameraerne tilstedeværelse er meget præsent for deltagerne. Neden for scenen er der ganske få tilhørere, dette virker meget forskelligt på vore informanter, idet nogle synes, det er kunstigt og yderligere understreger teaterproblematikken, mens andre synes, det er fint, for så kan der fokuseres på egen præstation og i højere grad på indholdet. Denne forskel kan afspejle forelæsernes forskellige forventninger til det setup eller hele konceptet, der møder dem i DR's studier. Den forelæser, der fokuserer på at få et vindue ud til befolkning i Danmark, hvor vedkommende kan formidle resultater af sin forskning, er meget positiv og ikke så kritisk i forhold til den brudte illusion. Hvorimod den forsker, der ikke føler den feedback fra salen, som vedkommende oplever som væsentlig og måske mere vigtig i det øjeblik, hvor interviewet om deltagelsen finder sted, bliver opmærksom på fx at det er godt have erfaring fra at have lavet foredrag tidligere.

Tidsperspektivet er det sidste element i rammefaktorerne, som mange af vore respondenter reflekter over. Det er jo kun korte forelæsninger på højst 20 min, der udsendes og kan podcastes. Det opleves af informanter både som en hæmsko, men også som en udfordring. Hvordan kan man formidle et stort forskningsmateriale på 20 min. uden at det bliver underlødigt, og dette er samtidig det, som ses som en udfordring, men som en respondent fremhæver: der er stor sandsynlighed for at der formidles mere i pointer end i problemstillinger. Men denne problematik, mener vi, udspringer af det forhold, at systemerne låner kategorier af hinanden og med deraf følgende misforståelser, fordi når massemediet låner kategorien forelæsning til kommunikation, så kan forelæserne have nogle andre forventninger til kommunikationen.

Det næste element fra Hiim og Hippos relationsmodel(2004) læringsforudsætninger, hvilket det som udgangspunkt er umuligt at sige noget om, men vi spørger alligevel ind til det, fordi forelæserne må have overvejet målgruppen i løbet af deres forberedelse til optagelsen. Det har de også og når til nogenlunde samme konklusion: den oplyste og interesserede borger. De er også meget enige om, at det, der er skaber problemer, er det faglige niveau, som igen fører til selvregulering hos informanterne, da forelæserne ikke kan gøre som sædvanlig, men må reducere niveauet i budskaberne for forsøge at sikre sig at den forestillede målgruppe kan følge med.

Det sidste element i relationsmodellen, der behandles her, er læreprocessen, her forholder flere respondenter sig til, at der ikke rigtig er tale om noget forløb, fordi der ikke ligger noget før eller efter optagelsen, men ingen af vore informanter forholder sig til podcasten som en mulighed i en undervisningssituation end ikke gentagelsesperspektivet opleves som en mulighed. Det eneste, der fokuseres på hos flere informanter, er muligheden for selvrefleksion og refleksion over egen praksis.

Public service forpligtelsen danner grundlag for vores hypotese om Danskernes Akademi kan medvirke til at DR kan opfylde dette krav som licens-finansieret mediehus. Men vore respondenter ser noget forskelligt på synspunktet, det kan skyldes en måske ikke helt klar definition af public service begrebet fra vores side.

I forhold til dannelsesperspektivet på Danskerens Akademi er der også uenighed, men denne går til dels på, om der forholdes til den enkelte podcastede forelæsning eller en hel række af forelæsninger, der danner grundlag for almen dannelse. Igen er der, som ved public service begrebet en divergens i måden respondenterne forholder sig til dannelse på; kan man passivt sidde og blive dannet foran sin computer eller skal der interageres for at dannelsen opstår? I forhold til at agere med pc'en kommer gentagelsen ind i billedet, idet den podcastede forelæsningsrække giver mulighed for at se og gense forelæsninger brugeren gerne vil se og have lejlighed til plukke i de for denne spændende og interessante steder.

Gentagelsen og polyfoniens betydning er begge forhold, som vi i det teoretiske afsnit om læringspotentialer tillagde stor betydning, men analysen af vores datamateriale viser, at vore respondenter ikke oplever det samme. De fleste informanter ser gentagelsen som en mulighed for modtageren altså de studerende til at få en oversigtsforelæsning af forskellige begreber eller lign. Desuden ser flere respondenter det som et irritationsmoment, hvis den podcastede underviser laver sproglig fejl, det forventes opfattet som forstyrrende for modtageren, der skal koncentrere sig om indholdet og ikke om udtale eller sproglige fejl.

I vores analyse af podcasten som nyheder, dokumentar, underholdning eller reklame fremtræder et noget broget billede, fordi flere respondenter lægger forskellig vægt på de forskellige genrer. Men fælles for dem alle er, at de oplever, at alle elementer indgår i den podcastede forelæsning. Således forholder alle respondenter sig til podcasten som underholdning, der igen understreges af anvendelsen af teatermetaforikken. Nyhedselementet opleves ikke i særlig stor grad, hvorimod der peges på dokumentaren som genre. Når der spørges ind til podcasten som dokumentar, anvender vi Harms-Larsens begreber om fakta-genrens historiefortælling. Harms-Larsen opstiller en model til at karakterisere denne fortælling, der hvis udgangspunktet er én podcast er et vidensformidlende program, men hvis der fokuseres på en række udsendelser kan blive tale om en holdningsbearbejdende effekt eller almindelse, som Luhmann taler om, med en fortæller (forelæser), der kan forklare kompliceret stof for almindelige mennesker. Endelig ser flere af de adspurgte deres forelæsning som reklame på flere forskellige niveauer. De ser dels en mulighed for reklame for deres universitet, dels deres fag og som en sidste mulighed, at bruge podcasten i sammenhæng med egne foredrag i uden for universitetet. De fleste respondenter kan følge vores påstand om, at deltagelse i Danskernes Akademi skaber legitimitet over for det omgivende samfund, der måske gerne vil have indsigt hvad der forskes i på de danske universiteter.

KONKLUSION

BESVARELSE AF PROBLEMFOMULERING

Vi spørger i problemformuleringen, hvordan podcasten fra Danskernes Akademi kan karakteriseres i forhold til lærerrollen og hvilke læringspotentialer, der ligger heri. Hertil kan vi svare, at fordi det er TV-udsendte forelæsninger, der podcastes, bliver det i høj grad dette massemedie, der påvirker både lærerrollen og læringspotentialerne i podcasten. Med Luhmann så vi, at undervisning kan betragtes som den særlige kommunikation, der ønsker at forandre en elev eller studerende, og i forlængelse heraf argumenterede vi med Hiim og Hippos relationsmodel for, at det derfor er nødvendigt at kende målgruppen for undervisningen, hvis der skal være tale om et didaktisk design, som kan resultere i læring. I Danskernes Akademi er den reelle målgruppe ukendt, hvorfor det er vanskeligt at tale om noget læringsforløb og evaluering af dette. Alligevel vil vi mene, at den podcastede forelæsning i Akademiet kan betegnes som læring, fordi den kan ses i sammenhæng med de andre forelæsninger, idet der abonneres på dem, og den viden, der kan formidles, bidrager til oplysning om samfundet set fra mange forskellige vinkler. Til den public service forpligtelse, som ligger hos DR, ses et fokus på, at det er en demokratisk dannelse og med dette også en opfordring til at bruge teknologi i dette arbejde, som man lægger vægt på, og dette mener vi at kunne se komme til udtryk i Akademiet. Der er altså for os at se tale om et læringspotentiale i form af bidrag til almen dannelse, i højere grad end der er tale om forskningsformidling eller direkte undervisning.

Lærerrollen i Danskernes Akademi er altså i høj grad påvirket af massemediet. Selvom der fra DR's side lægges op til, at man vil formidle forskning direkte fra universiteterne, som om det var undervisning, så spiller massemediet en så stor rolle, at forskerne langt mere udtalt end i almindelig undervisning er sig deres lærerroller bevidst og dermed kommer til at *spille* rollen som lærer og forholde sig til denne rolle imens. Forskerne agerer altså tydeligt i forhold til TV-mediet og i mindre grad i forhold til seerne, da disse jo er ukendte. Samtidig kan vi konkludere at det netop er i forhold til TV, forskerne forholder sig til på deres optræden og ikke i forhold til podcasten.

I vores interviews undersøgte vi, hvordan den podcastede forelæsning er tænkt fra redaktørs og fra forskernes side, og her kan vi konkludere, at der fra DR's side lægges op til, at Akademiet skal have en almen orientering af borgerne som overordnet mål, men at underholdningsværdien også tages i betragtning under planlægning af udsendelserne. Dette underholdningselement, må vi også konkludere, er af stor betydning hos de forskere, vi interviewede. De ser alle deres forelæsning som "*kunstig*" og beskriver oplevelsen med teatermetaforer for at tilkendegive, at der i Danskernes Akademi for dem at se, ikke er tale om ren forskningsformidling, men at formen og det at kunne få sit budskab

ud på en spændende måde er af stor vigtighed både for underholdningsværdien, men også for læringsværdien.

Ligeledes kan vi konkludere, at podcastens mulighed for gentagelse og fleksibilitet spiller en altafgørende rolle i forhold til læringspotentialer generelt, særligt når podcasten ses i en ren undervisningssammenhæng, hvor målgruppen er kendt, og hvor underviseren derfor kan henvende sig direkte til de studerende, som han eller hun normalt ser i face-to-face undervisning. Her argumenterer vi med Fritze for, at der kan tales om, at der i den podcastede forelæsning kan foregå en monologisk dialog, altså at læreren kan indlægge retoriske spørgsmål, fællesskabsstyrkende formuleringer som fx hyppigere brug af de personlige pronominer i 1. og 2. person pluralis, og han eller hun kan derfor give den studerende en oplevelse af at blive tiltalt og inkluderet. I den rene undervisningssammenhæng vil podcastens gentagelsesmulighed derfor af læreren didaktisk kunne indtænkes som et element i undervisningen, hvor vanskeligt stof, faktagennemgang, oversigter mm kan styrke den undervisning, der finder sted, når læreren og de studerende er sammen, og hvor den studerende selv vil kunne forholde sig til sin læring og til, hvorvidt det podcastede indhold er forstået. Podcastede elementer i undervisningen vil kunne få ny betydning, når de indgår i undervisningen på et senere tidspunkt, fordi tidligere stof vil kunne klinge med og skabe polyfoni, hvilket af forskellige grunde ikke er tilfældet ved første gennemlytning.

UFORUDSETE OG NYE RESULTATER

Det, som overrasker os mest, er, at vi først ved gentagne gennemlytninger af vores interviews hører, at respondenterne faktisk ikke, hverken i planlægningen af deres forelæsning eller efterfølgende, forholder sig til det faktum, at deres forelæsninger kan podcastes fra DR's hjemmeside. På flere af respondenternes udtalelser kan vi høre, at de måske ikke rigtig har forstået, hvad podcast egentlig er for noget, og hvad teknologien kan bidrage med, men tværtimod i høj grad orienterer deres forelæsning imod TV, som medie og ikke mod podcasten. Tegn på, at de havde gjort sig overvejelser over podcastens mulighed, kunne være, at de havde indtænkt i deres planlægning, at vanskelige ting godt kunne indgå, idet den interesserede seer eller bruger jo kunne stoppe forelæsningen, høre den igen eller spole tilbage og få det vanskelige stof gentaget. Men dette tager ingen af respondenterne med i deres betragtninger, og da det først er i analysen af interviewene, at vi opdager dette, får vi ikke fulgt op på det sammen med vores interviewpersoner. Samtidig er vi også under selve interviewene så overraskede over, at de ikke anvender podcasts i deres almindelige undervisning nogensinde, at det bliver vanskeligt for os at kunne trække de sammenligninger mellem podcast i undervisning og i massemediesammenhæng, som vi havde tænkt os.

Et yderligere aspekt, som overrasker os, er, at ingen af respondenterne tænker deres

forelæsning ind i en større sammenhæng i Danskernes Akademi, måske netop fordi de ikke forholder sig til podcastens abonnementsform, hvor abonnenten netop får alle forelæsningsindholdene på sin mobile enhed. Der, hvor vores respondenter forholdt sig til andet end TV-mediet, er der tale om forelæsningsindholdets mulighed for at blive set på nettet, og det kunne tyde på, at her tænkes i retning af bare at kunne se TV-udsendelsen genudsendt. Vi mener at kunne begrunde dette i, at der faktisk er tale om en dobbelt mediering: Først medieres forelæsningen gennem massemediet TV og dernæst medieres TV-forelæsningen gennem podcasten. Dobbeltmedieringen betyder, at det bliver den første mediering, forelæseren orienterer og planlægger sin forelæsning i forhold til og først adspurgte forholder sig til podcasten i begrænset omfang.

Et sidste forhold vi vil pege på, som i høj grad overrasker os, er vores egen forudindtægtethed. Vi var helt sikre på, at vi kunne forvente, at forskerne forholdt sig til deres egen undervisning i forhold til teknologiske hjælpemidler på samme måde, som vi selv gør i vores undervisning. Og vi var også ret sikre på, at vi stillede helt åbne spørgsmål, som var lette at svare på, hvilket vi på tøven hos flere af respondenterne kan se, ikke er tilfældet, og hvorfor problematiseringen af forskning i egen baghave bliver meget relevant for os i dette projekt.

DISKUSSION AF RESULTATER

Vi mener at kunne se, at denne mangel på overvejelse over podcastens muligheder blandt forskerne spiller en meget stor rolle, når podcastens læringspotentialer skal undersøges. Det, vi derfor kan konkludere, er, at forelæserne simpelthen ikke forholder sig til det faktum, at deres forelæsning kan podcastes, og at denne mangel på viden om og forståelse af podcastens læringspotentialer måske er repræsentativ for mange undervisere fx på universiteterne.

Pernille Rattleffs undersøgelse fra DPU konkluderer blandt andet, at underviserne i Danmark ikke ønsker at podcaste deres undervisning, fordi de ønsker en mere dialogisk præget form, hvilket ikke er noget oplagt indhold for en podcast, og samtidig påpeges det i samme undersøgelse, at fordi forskere er vant til at forberede manuskripter meget grundigt, ønsker de ikke at få optaget forelæsningsindhold, som ikke er grundigt indstuderet, velargumenteret og -disponeret. Heroverfor peger vores teori i modsat retning: Dialogisk undervisning kan i høj grad foregå i en form, hvor podcast inddrages. Enten kan forelæsningsindhold optages og ses før face-to-face-undervisningen, podcasts kan indgå som supplement til forelæsningsindhold i klasseundervisningen, eller forelæsningsindholdet kan optages og ses efterfølgende af de tilstedeværende eller de fraværende studerende, der normalt går på holdet. Men et meget vigtigt forhold, der gør sig gældende, når det handler om podcast i undervisningen, er, at den ikke kan stå alene eller erstatte undervisning, hvor der foregår samspil mellem studerende og mellem lærer og studerende.

På den anden side kan den velforberedte forelæsning, som baseres på manuskript og grundig tilrettelæggelse jo meget vel bruges som indhold i en podcast på linje med en kortere artikel, men hvor muligheden for med kropssprog og stemmeføring at understøtte pointer er en styrke, som den skrevne artikel ikke har.

Vi mener derfor, at forelæsernes frygt for podcasts til dels bunder i en uvidenhed om, hvad podcast egentlig er dels en mangel på didaktisk refleksion over denne i læringsammenhæng. Dette kan man dog for os at se meget vanskeligt få bekræftet hos undervisere, da en mangel netop er svær at se andre steder end der, hvor den forventeligt skulle have været og derfor kan konstateres fraværende. Dette mener vi altså overraskende nok at kunne konstatere i vores undersøgelse.

PERSPEKTIVERING OG HANDLEANVISNINGER

Sættes ovenstående resultat af vores undersøgelse i perspektiv, finder vi, at der er et stykke vej endnu, før podcast bliver en del af undervisningsmiljøerne rundt omkring på undervisningsinstitutionerne i Danmark. Vi vil derfor trække et par tråde til et eksempel på et projekt eller tiltag, der er en realitet allerede og dernæst give nogle bud på, hvor podcasten kan støtte og berige forskellige undervisningsformer.

På en af os kendt læreruddannelse ved skal man - for atter at reducere udgifter - til at gennemføre fælles forelæsninger for flere hold studerende, hvilket betyder, at de studerende får vanskeligere ved at stille spørgsmål ved en forelæsning, idet der vil være mindre taletid pr. studerende, eller der kan opleves blufærdighed ved at stille spørgsmål i en stor forsamling. Ved at producere podcasts af disse forelæsninger, får de studerende de fordele, som vi tidligere har gennemgået ved podcast: gentagelsen, det mere aktive forhold til forelæsningen, mulighed for at lytte, når det passer og den polyfoniske medklang (Mount & Chambers 2008, p. 51) og den podcastede forelæsning kan bruges som baggrund for vejledning eller videre arbejde i grupper blandt de studerende.

Man kan endvidere udbygge forelæsningspodcasten ved fx at inddele den i kapitler, således at det bliver nemmere at søge sig frem til de steder, der opleves relevante for den enkelte studerende. Man kan også tænke podcasten mere aktivt i en læringsammenhæng ved at lade de studerende få feedback via podcast, hvor fordelene opleves for både den studerende og underviseren, idet der er en tendens til at få mere og flere detaljer med i en mundtlig feedback; men dette forhold kan samtidig være en faldgrube, fordi man som underviser skal overveje, hvor meget den studerende kan kapere af velmenende feedback (France & Ribchester 2008, p. 75 ff).

Endelig kan de studerende selv producere podcasts. Sådanne processer vil dels fremme læring for den enkelte studerende, da den studerende skal formulere sit stof til en mod-

tager, dels kan produktionen af podcasten indgå i en kollaborativ proces med andre studerende, således at en konstruktivistisk læreproces styrkes og understøttes. Endelig har underviseren en nærliggende mulighed for forskning i egen praksis, idet vedkommende let kan få indblik i hvorledes lærestoffet er forstået, en mulighed der underbygges af, at podcasten kan spilles gentagne gange sammenlignet med et oplæg ved studerende, der kun kan opleves én gang.

Vi ser derfor ikke podcasten som en trussel for undervisningen, men tværtimod som en mulighed for fastholdelse af en god undervisning også i nedskæringstider og samtidig rummer podcasten potentiale for videreudvikling af tilgange til læring og undervisningsmetoder.

LITTERATURLISTE

- Alvesson, Mats (2003): *methodology for close-up studies - struggling with closeness closures*, Higher education 46
- Andersen, Nina Møller & Jan Lundquist (red.)(2003): *Smuthuller. Perspektiver i dansk Bachtin-forskning*, Rævens Sorte Bibliotek
- Bakhtin, Michail Michailovitj (2003): *Ordet i romanen*, Gyldendal
- Bolter, J. og R. Grusin (1999) *Remediation: Understanding New Media*. MIT Press, Cambridge, Mass.
- Buhl, Mie (2005): Den æstetiske aktualisering af læringspotentialer med medier og it, in *Medier og it - læringspotentialer*, Danmarks Pædagogiske Universitet
- Dyste, Olga (2000): *Det Flerstemmige Klasserum. Skrivning og samtale for at lære*, Klim
- France, Derek & Chris Ribchester (2008): Podcast and feedback, in *Podcasting for Learning in Universities*, Open University Press
- Fritze, Yvonne (2004): *Mediet gør en forskel*. Syddansk Universitet, Odense
- Goffman, Erving (1992): *Vore rollespil i hverdagen*. Pax Forlag
- Heilesen, Simon(2009) *Om erfaringer med podcasts i universiteternes undervisning*, LOM nr. 2, 2009
- Hiim, Hilde & Else Hippe (2007): *Læring gennem oplevelse, forståelse og handling. En studiebog i didaktik*, Gyldendal Undervisning
- Jenkins, Martin & Jo Lonsdale (2009) Podcasts and storytelling, in *Podcasting for Learning in Universities*, Open University Press
- Järvinen, Margaretha & Nanna Mik-Meyer (2005): *Kvalitative metoder i et interaktionistisk perspektiv. Interview, observationer og dokumenter*. Hans Rietzels Forlag
- Katzenelson, Boje(1994): *Homo Socius. Socialpsykologisk grundbog*, Gyldendal
- Jørgensen, Charlotte Kølle: Sig noget! Brug af digital lydteknologi i undervisningen in Konnerup, Ulla, Marianne Riis et al. (2009) *Ikt og Læring, reflekteret praksis*, Aalborg Universitetsforlag
- Kvale, Steiner & Svend Brinkmann(2009): *InterView. Introduktion til et håndværk*, Hans Rietzels Forlag

- Kvale, S. (1994): Interviewsituationen. I: Interview. *En introduktion til det kvalitative forskningsinterview*. København, Hans Reitzels Forlag
- Larsen, Peter Harms (2003): *De levende billeders dramaturgi*, DR
- Larsen, Peter Harms (1995): *Faktion som udtryksmiddel*, Amanda
- Lee, Mark J.W. & Belinda Tynan(2009) Podcasts and distance learning, in *Podcasting for Learning in Universities*, Open University Press
- Luhmann, Niklas (2002): *Massemediernes realitet*, Hans Reitzels Forlag
- Luhmann, Niklas (2006): *Samfundets uddannelsessystem*, Hans Reitzels Forlag
- Loftager, Jørn in Carstensen, Martin B, Flemming Svith og Per Mouritsen (red.) (2007), *Dr og TV2 - i folkets tjeneste?*, Forlaget Ajour
- Mortensen, Frands (red.) (2008): *Public service i netværkssamfundet*. Forlaget Samfundslitteratur.
- Mount, Nick & Claire Chambers (2008): Podcasts and practicals, in *Podcasting for Learning in Universities*, Open University Press
- Pilegaard Larsen, Christine (2009): *Medier og medieundervisning*. Gyldendal
- Rattleff, Pernille & Leif Glud Holm(2009): *Barrierer for ibrugtagning af videoptaget universitetsundervisning*, LOM nr. 2
- Salmon, Gilly & Palitha Edirisingha (red.)(2008): *Podcasting for Learning in Universities*, Open University Press
- Qvortrup, Lars (1998): *Det hyperkomplekse Samfund - 14 fortællinger om informations-samfundet*, Gyldendal
- Qvortrup, Lars (2001): *Det Lærende Samfund*, Gyldendal

ANVENDTE HJEMMESIDER:

Danskernes Akademis hjemmeside: (sidst besøgt 25. maj 2010)
<http://www.dr.dk/DR2/Danskernes+akademi/>

Kontrakten mellem DR og kulturministeren om public service: (sidst besøgt 25.maj 2010)

http://www.kum.dk/graphics/kum/downloads/Kulturomraader/Radio_og_TV/Public%20Service%20kontrakt%202007/Publicservicekontraktennyudgave.pdf

Informationsmateriale om Danskernes Akademi: (Sidst besøgt: 25.maj 2010)

http://www.dr.dk/Undervisning_flash/danskernes_akademi/PRINTVENLIG%20FOLDER_final.pdf

<http://www.open2.net/> (Sidst besøgt: 25.maj 2010)

<http://www.ted.com/> (Sidst besøgt: 25.maj 2010)

<http://www.le.ac.uk/impala/index.html> (Sidst besøgt: 25.maj 2010)

LISTE OVER BILAG

Bilag 1: Forsknings- og interviewspørgsmål

Bilag 2: Transskribering af interview med redaktør ved Danskernes Akademi

Bilag 3: Brev til respondenter

Bilag 4: Meningskondenserede interviews med 5 forelæsere ved Danskernes Akademi, forår 2010.

Bilag 5: CD-ROM med interviews

RESUME DE LA THESE DE MAITRISE

Cette thèse de maîtrise étudie comment les cours podcastés de *Danskernes Akademi* (l'*Académie des Danois*) peuvent être caractérisés et quels y sont les potentiels d'apprentissage. Elle étudie d'abord comment le cours podcasté se définit dans un contexte d'apprentissage, et il est montré que la possibilité de répétition joue un rôle important par rapport à un apprentissage actif. Puis, prenant la théorie de Michail Bakhtin comme point de départ, la thèse de maîtrise montre que le podcast peut être considéré comme un texte y compris la possibilité de références intertextuelles parmi les podcasts, le contenu d'apprentissage, les étudiants et le professeur.

Le cours podcasté est analysé ensuite dans le contexte des médias, et on argumente avec Niklas Luhmann que le cours podcasté se présente comme une production qui emprunte les codes de communication surtout au divertissement mais aussi aux informations et à la publicité. A la lumière de cette caractéristique, le design didactique est analysé avec le model de Hilde Hiim et Else Hippe et l'accent est mis sur le rôle que joue le professeur. Ensuite le cours podcasté de *Danskernes Akademi* est examiné par rapport au *public service* à laquelle DR (*Radio du Danemark*) s'est engagé et il est montré que la possibilité de podcaster tous les cours de l'Académie peut contribuer à l'enseignement générale et démocratique des citoyens.

Les résultats empiriques se basent sur une interview avec le rédacteur de *Danskernes Akademi*, et avec six chercheurs et chercheuses qui y ont donné des cours.

La thèse de maîtrise conclue sur les analyses théoriques et empiriques que les cours podcastés de *Danskernes Akademi* peuvent être caractérisés comme un mélange d'information et de divertissement et que les cours reçus en totalité grâce au podcasting peuvent contribuer à l'enseignement générale et démocratique des spectateurs parce que ceux-ci reçoivent un grand nombre d'informations sur la société vu de différents perspectives et basé sur la recherche universitaire. En même temps, l'analyse des interviews montre que les chercheurs et les chercheuses ne s'orientent pas vers le podcast mais uniquement vers la télévision et que les créateurs du design didactique ne sont pas les chercheurs et chercheuses mais DR.

Les chapitres sur la théorie montrent donc que les possibilités de répétition et d'interactivité en raison du cours podcasté sont des potentiels très importants, et le podcast peut alors accorder des avantages aux contextes d'enseignement. Par contre, les interviews ne montrent pas que le savoir des potentiels d'apprentissages du podcasting chez les chercheurs et chercheuses de *Danskernes Akademi* est très présent et les réflexions didactiques sur ce sujet ne se voient ni dans les interviews, ni dans leurs cours concrets à l'Académie.

BILAG 1 FORSKNINGS- OG INTERVIEWSPØRGSMÅL

Vores forskningsspørgsmål havde følgende omdrejningspunkter:

- Hvilken rolle spiller podcasten i underviserens undervisning?
- Hvilken rolle spiller podcasten i underviserens massemediesammenhæng?
- Hvordan ændrer underviserrollen sig fra undervisning til Akademiet?
- Hvilke didaktiske overvejelser ligger til grund for undervisning- og Akademi-podcasten?

og derfor kom interviewspørgsmålene til at hedde:

1. Hvilke erfaringer har du med undervisning i din dagligdag? (forskn.sp. 1)
2. Bruger du podcast i din almindelige undervisning og hvordan? (forskn.sp. 1)
3. Kender du dine studerende? (forskn.sp. 1)
4. Hvordan er dit forhold til de studerende? (Er det blot ansigter i en forsamling eller?) (forskn.sp. 1)
5. Hvordan var det at deltage i Danskernes Akademi? (Var der fx. publikum? Blev du instrueret?) (forskn.sp. 2)
6. Hvordan havde du planlagt dit foredrag; var det anderledes end en almindelig forelæsning? (forskn.sp. 4)
7. Hvad betød det for dig at det kom i TV? (forskn.sp. 3)
8. Hvad betyder det for dit foredrag, at du ved det kan podcastes? (forskn.sp. 3)

Hvordan oplever du Akademiet? er det undervisning, dannelse, underholdning, forskningsformidling? (forskn.sp. 4)

BILAG 2: TRANSSKRIFTION AF

INTERVIEW MED REDAKTØR AF DANSKERNES AKADEMI PÅ DR2

Respondenten (RR) beder om en præsentation af os og vores projektidéer, så det starter vi med som icebreaker

A: Det her det er til vores speciale, hvor vi skal skrive om podcasts læringspotentialer

RR: okay

P: Det var sådan, hvad kan man sige, det var det der var vores udgangspunkt, vi ville.. Vi synes det er et spændende medie, et spændende format i virkeligheden, ikke? Og hvad kan det så i forhold til undervisning. Så var vi til et Erfa-møde, hvor Carl Otto

RR: Detleffsen?

P: Ja han var med. Det var første gang vi hørte om Danskernes Akademi

RR: Var det i Roskilde

A: ja i november eller sådan noget - tror jeg det var

RR: Det var mig der skulle af sted, men jeg kunne ikke, så fik jeg overtalt ham til det.

P: Okay, men det var rigtig godt og vi synes det var, det lød spændende også for at se på det i en anden kontekst end det vi normalt har med at gøre, altså undervisning af 10. kl. elever eller lærerstuderende altså den traditionelle undervisningsdel, så det er sådan vores baggrund for at vi kaster os eller at vi får lov til at kaste os ud i at undersøge Danskernes Akademi. Det lyder som en spændende måde at formidle forskning på.

A: Og også at se på hvordan podcasten eller undervisningen ændrer sig fra at flytte fra universitets rum til at flytte ind i sådan et DR-regi

RR: Hvad øhh er der andre emner i det speciale end vores Akademi her, altså er der andre objekter I undersøger?

A: Det er vores hovedfokus, men det så

RR: det er jeres hovedfokus?

A: Ja, men det er så med udgangspunkt i podcasting i undervisningssammenhæng og så se på

RR: Også se på et par eksempler? Eller sådan noget?

A: Ja, for det er også nemmere at belyse den når den bliver taget ud af den normale sammenhæng

P: Ja så umiddelbart havde vi ikke tænkt os at undersøge øh hvad kan man sige, den måde som den fremtræder på sendefladen, altså med de der dokumentarudsendelser sammen

RR: nå, nej

P: DeRR skulle være den der podcast,

A: ja hm

P: fordi, hvad kan man sige, vores udgangspunkt øhm, hvad kan man sige, det vi stødte på efter vi begyndte at undersøge podcast og videoptaget undervisning osv. er der en stor modstand fra underviserne og en begejstring fra de studerende og en begejstring fra øhh og det kan man sige,

det kunne vi godt tænke os at overføre et mere øh multimedie.. så det ikke kun blev undervisning

RR: Ja, okay øhh

A: Så det er i den sammenhæng

RR: så det er i den sammenhæng, ja, men jeg forstår sammenhængen nu, det lyder jo stærkt interessant, det vil jeg også gerne se resultatet af

P: Ja, ja

A: Det får du

RR: Men altså jeg må jo sige at øhh, jeg vil sige flere ting, for det første vi har jo ikke været i gang så længe, det ved I formentlig, for det andet så er jeg jo øhh, tv-redaktør, det vil sige mit hovedfokus er, har jo ligget på tv: åbningen af Akademiet - hvordan får vi nu det her i gang? Og sådan noget og vi ikke så meget erfaring med det heller med hensyn til om folk nu bruger det her podcast. Vi ved faktisk ikke, jeg har endnu ikke set nogen tal for hvor mange downloads vi egentlig har. Jeg kan se, at på web-siden der er der stor aktivitet, der er mellem 700 og 1000 brugere om ugen og det er faktisk ganske pænt for sådan noget som det der. Der har vi andre sites hvor der er mange mange flere brugere end det der, det siger sig selv. Jeg har tidligere været web-redaktør for vores undervisningsstof også og der ved jeg da fra den periode der at var vi oppe på 20-30 brugere om dagen så var vi sådan set glade. Nu var det så også et af de mere specielle sites, så var vi selvfølgelig interesserede i at se hvor længe var folk derinde, kunne vi deraf udlede, hvad de mon brugte det til? Og det kunne man godt. Et eksempel ganske kort havde vi engang et site om foreningens historie. Der var ikke ret mange brugere men de brugere der var derinde, de var der afsindig længe derinde

(Undervejs kommer P og A med anerkendende gambitter)

A: De boede nærmest derinde

T: de boede nærmest derinde, det kunne vi altså ikke rigtig forstå, det var et af de sites, hvor de var der rigtig lang tid. Det regnede vi ret hurtig ud af at det var gymnasieelever der skulle skrive en stil, ikke? om forurening i Danmark, der havde de lige fundet en guldgrube der!

P: Ha ha

A: ja

RR: Der sad de og skrev af i lange baner

A: Men laver I ellers undersøgelser for at finde ud af hvad det er for nogle brugere, hvor meget...?

RR: Altså jeg ved faktisk ikke hvad vi gør på podcastdelen, må jeg sige, det ved jeg ikke noget om, altså vi gør det. Vi gør det på andre ting, så godt man nu kan, det er jo helt nemt på net vel? Det er noget nemmere på tv, der ved vi ret nøjagtig hvad hvornår, der ved vi alt. Uhyggeligt meget om folks vaner, vi ved ikke ret meget om podcast og det kan vi ikke se

A: Men I kan se om Danskernes Akademi, om det bliver set på det der tidspunkt om eftermiddagen eller hvad?

RR: Det kan vi se altså i fjernsynet, det kan vi se. Jeg har lige siddet med seertallene i en helt anden sammenhæng og det meget interessant, der kan vi se, der jo meget sjovt

A: Det ville jo også være ret interessant for os?

P: Ja, altså , det er jo ikke, altså vi er jo i gang med at afdække. Vi har jo siddet på et seminar for et par dage siden og, ja i virkeligheden har vi jo haft gang i det her længe, men nu skal vi i gang for alvor og vi har rigtig mange idéer og vi har mange vinkler og kaste på og lærerroller og alt muligt, så derfor, kan man sige, jamen vores opgave lige nu vil vi godt afdække det her felt og finde det vi synes er mest spændende og der kan vi sagtens, det kan sagtens være en vinkel: hvem er det der bruger det og i den sammenhæng og tage de der dokumentarer det der pakker den ind

RR: Jamen altså det er ret skægt, at se på sådan nogle seertal det er ret sjovt for vi kan aflæse dem minut for minut, vi kan se præcis hvad der sker hvornår øhh, det vil sige vi kan i princippet tage en forelæsning på 20 min og så sige okay har efter 14 min. der sker der et eller andet

A: Aj, hvor er det spændende, hva'?

P: Ja

RR: Hvad er det der sker her, det kan man jo så gå tilbage og se om der et eller andet ved forelæseren, der gør at de hopper af eller at der er noget på en anden kanal de måske synes er mere interessant. Man kan sige at det statistiske grundlag er ikke så stort, fordi det er små tal om eftermiddagen og det er jo endnu sjovere at sidde og aflæse sådan noget om aftenen, hvor man kan se de helt store udsving, se hvad laver de ovre på den anden kanal, nå det er det folk hellere vil se så rykker de der over og der er lige 200.000 mennesker der flytter over på en anden kanal, der er jo sjovt at se. Men jeg har lige her i anden sammenhæng siddet og set på tallene for tv og de er meget svingende og det kan jeg godt sige en hel del om. Men jeg kan ikke sige ret meget om hvordan tallene er for podcast, for jeg ved det ikke, vi ved det ikke. Vi ved brugertallene på webben, men jeg tror ikke vi har nogen tal på podcasten

A: Men det der bliver podcastet der er jo selve forskeren der, der står og snakker?

RR: Det er kun forelæsningen

A: Ja og det kommer jo også på fjernsynet, så der ville man jo også kunne se de der tal hvornår folk bliver trætte af det eller et eller andet

RR: Det forstod jeg ikke

A: Fordi, vi kan ikke se, hvor mange der podcaster den der forelæsning, men vi kan se på seertallene når der er den der dokumentar også en forelæsning og der vil jo så kunne se tallene for hvornår folk går væk fra den der forelæsning

RR: Eller hvordan det svinger

A: Ja

RR: Ja det kan vi se

A: er det sådan nogle tal der hemmelige eller kan vi få fingrene i dem, hvis vi øh

RR: Jeg tror ikke de er hemmelige, jeg tror godt vi måske kan få fat i dem, det kan vi finde ud af

A: Det ville jo være

P: Ja det ville være

RR: Det skal vi nok lige snakke med Rikke om, så hun kan hjælpe med det for, jeg tror rent ud sagt ikke jeg vil have tid til at sidde og grave dem frem. Jeg har rigtig meget at se til i øjeblikket og det tager temmelig meget tid at lave det rigtige materiale til jer, så skulle vi også snakke om hvad er det for et materiale I skal bruge

P: Ja det er klart

A: Ja

RR: Men det tror jeg godt vi kunne finde ud af, men det er sværere med de andre medier fordi der har vi ikke de samme muligheder

A: Nej

P: Nej

A: Vi hel masse spørgsmål her, jeg ved ikke om vi er kommet ind på noget af det, fordi vi er i gang med at snævre vores felt ind. Også vil vi høre om du kan beskrive den der arbejdsgang, hvordan den planlægges den der, op til den der podcast, altså hvem sætter det i gang? Hvem bestemmer hvem, hvilken forsker man skal have fat i? Hvordan bliver det klippet?

RR: Ja, jamen altså princippet er jo simpelthen at podcasten er jo forelæsningen som sådan. Vi laver ikke noget som kun bliver vist på fjernsyn, og ikke bliver podcastet alle forelæsninger bliver i princippet, der kan være enkelte grunde til at en forsker siger, jeg vil ikke podcastes. Eller noget rettighedsmæssigt der gør, der fx bliver brugt nogle filmklip under forelæsningen eller sådan noget, at sådan af rettighedsmæssige grunde ikke må podcaste, men det er virkelig undtagelsen, altså det er sådan helt marginalt og i virkeligheden uinteressante problemstillinger (..meget lav lyd) der er ikke noget hemmeligt i det, det er bare ikke sjovt, fordi det er meget få. En der ikke var interesseret i at hendes powerpoints kom ud, fordi det skulle jo publiceres i et eller andet tidsskrift.

P: Ja, ja sådan noget

RR: Ja der er sådan nogle ting der

P: Ja det har vi mødt

A: Ja

RR: Men fungerer jo på den måde at vi i redaktionen jo vurderer hvilke forelæsninger vi gerne vil have ind. Altså vi har gjort det i den første runde her, at vi har henvendt os til universiteterne og sagt, vi vil gerne have jer til at lave de her forelæsninger, I skal optage dem på universiteterne og så vil vi gerne sende dem. Men vi vil gerne vide hvad I optager, vi vil gerne diskutere det med jer, sådan at vi kan lave nogle tematisk interessante pakker. Det er så gået sådan at de kunne ikke nå at komme i gang universiteterne, fordi de skulle selvfølgelig først diskutere det her og finde pengene og have det op i styrelser og råd og nævn og jeg ved ikke hvad og de ridder ikke samme dag som de sadler, øhh det mener vi jo at vi gør, men det gør vi altså ikke heller ikke helt når det kommer til stykket

A og P: Ha ha

RR: Og det gik vi jo altså fuldstændig ned på og så måtte vi jo sige: Okay vi har jo annonceret at vi starter det her Akademi, vi er nødt til at gøre noget selv, så vi lavede en slags auditorium ovre i vores studie her i København og også i Århus tilsvarende og så inviterede vi dem simpelthen indenfor. Og i den første runde var det i høj grad universiteterne, der stillede gode forelæsere til rådighed, stadig i dialog med os, men de fik lov til at levere friere, end vi nok tror, de vil komme til i fremtiden, fordi der skal vi have lidt mere styr på, hvilke emner vi bevæger os ind på, ikke fordi der er nogle emner vi ikke vil have, men vi vil godt have en så spredning inden for emnerne som muligt. Vi har måske fået lidt for meget naturvidenskab ind her i den første runde eller måske lidt for meget sundhed, for lidt humaniora. Det er sådan nogen overvejelser jeg så er inde i som redaktør: Okay er der den rigtige vægtning? Det har der nok ikke været, men det vil vi få, det vil foregå i en dialog med universiteterne. Øhh også bliver det jo så optaget i princippet og så bliver det jo lagt på efter igen nogen redaktionelle overvejelser, altså hvad klæder hinanden, hvordan får vi lavet en ordentlig spredning i det vi viser uanset om det nu er nettet eller de andre medier

A: Hvordan har universiteterne reageret?

RR: Jamen universiteterne har jo, ja det kommer an på hvad du spørger til, fordi de har jo reageret meget positivt overfor initiativet som sådan, hvis det er det du spørger til, så er reaktionen meget positiv i den forstand at de vil rigtig gerne være med, fordi de betragter selvfølgelig det her som et vindue, hvor de kan vise noget af det de laver, får penge for at lave til en større offentlighed. Man kan sige nu er seertallene jo ikke, det er jo ikke fredag aften kl. 20, det er hverdageftermiddag, hvor rigtig mange erhvervsaktive slet ikke har mulighed for at se tv, men alligevel må man sige, at seertallene er blevet sådan, at der findes ikke nogen auditorier, der er så store som vores, hvis man kan sige det sådan. Så de får jo en ganske betydelig eksponering og nå nu podcast-princippet bliver mere kendt altså nå flere mennesker ved hvordan man gør og måske også nogle af de målgrupper som vi har her lærer at bruge det medium endnu mere end de gør i dag.

P: Er det fordi I arbejder med en bestemt målgruppe, et segment?

RR: Vi ved jo godt at de unge, de kan jo godt finde ud af det

P: Ja det kan de ja

RR: Og jo ældre folk jo dårligere bliver de (tlf. ringer, der tales et øjeblik)

RR: Vi ved jo at de ældre de skal sådan lige finde ud af det her først, men omvendt så må man sige, at de ved jo godt, hvad de vil have og de skal nok finde ud af det.

A: De sidder jo så de hjemme og kan tænde for fjernsynet når det kommer

RR: De sidder ja, hvis de er så gamle, men nu var ikke engang så gamle jeg tænkte på, mennesker, ældre i den sammenhæng er 40 år og op efter

A og P Ha ha åh åh

RR: Man bliver hurtigt ældre i den her

Der grines en del her af alle

RR: Og så er der, dem der er gamle, det er dem, der er 60 eller sådan der omkring. Altså bortset fra at man i denne her verden ikke er gammel når man er 60, men frisk når man er ældre

P: Jeg tænker også den gruppe der på 60 og efterlønnere osv. Der er jo mange af dem der er med på beatet, hvis kan man sige det sådan, eller som i hvert fald når de så har fundet ud af det - nej hvor smart så kan jeg tage den i bilen, så kan jeg høre den når jeg kører ind til mine børnebørn eller hvad det nu er

A: og hvis deres datter lige har vist hvordan man skal gøre

RR: Også lige have at vide hvordan man gør, altså nogen af dem i hvert fald

P: jeg tænker lidt på også sådan helt lavpraktisk, sådan aktørerne - er det sådan en stor redaktion eller lille? Er det øhh hvordan foregår det?

RR: Jamen jeg kan sige at her i huset eller redaktionen som sådan, der beskæftiger sig med Danskernes Akademi i øjeblikket, når vi regner det hele med, med klippere og hvad der hører til, altså vi beskæftiger hele tiden 1½ klipper, der sidder hele tiden og arbejder med det her. Så er der 3 redaktionelle tilrettelæggere, det er 5, så er der to i to i Århus det er 7, så er der produktionsleder det er 8, så ve er en 10 stykker der arbejder med det her konstant hverdag fra morgen til aften. Så har jeg ikke regnet fotografer og sådan noget med, men redaktionelt der er vi altså oppe på en, hvis vi regner 1½ klipper med så er vi oppe på en 10 mennesker

P: Har I gjort jer nogle overvejelser over hvordan.. Vores perspektiv er sådan et læringsperspektiv: Hvordan kan lære af det her? Har I nogen, hvad kalder man det?

RR: Tilfældigt?

P: ja

A: haha

P: Tilfældigt eller ja eller øh...Bare fordi man synes det er interessant. Det er jo også lidt det som vi i hvert fald tænkte over da vi hørte om det i oktober: Nå men så står der en forelæser og lodser en masse information ud lærer, altså man har også lavet masser af undersøgelser som siger, børn kan ikke lære, man skal røre ved det selv, man skal gøre osv. Er det noget i har haft inde over eller?

RR: Det er da noget vi har tænkt en del over selvfølgelig om det nu er rigtigt og det er det muligvis, men hvad betyder det så for os, hvis det er rigtig, at man skal ind og røre ved det? Eller der skal andre metoder til? End nogen der står og fortæller og måske illustrerer det med nogle billeder eller grafer eller hvad det kan være. Men omvendt så har vi også en tro på, at den gode gammeldags metode stadig kan noget, hvis det virkelig drejer sig om at nogen gerne vil lære noget eller forstå nogle sammenhænge som de ikke forstår og det er jo nok primært dem vi henvender os til, for der er jo altså noget at der her der er rigtig svært, hvor man virkelig skal spidse ørerne og høre godt efter og man så alligevel har en fornemmelse af: det forstod jeg ikke helt. Så kan man jo se det engang til på nettet eller podcastet osv.

A: Siger I noget til forskeren om hvordan han eller hun tale højt eller bruge armene eller ikke bruge armene?

RR: Ja, vi instruerer en lille smule, men det er jo sådan en balancegang, kan man jo sige for vi skal jo heller ikke ødelægge folks normale måde at være til stede på, så bliver det jo ikke godt, vel? Men det er rigtigt, ja, vi siger blandt andet til dem, I må gerne bevæge jer, for der er nogen der har den idé at de skal stå fuldstændig stille og så skal de tale direkte ind i kameraet, så siger vi det skal I ikke, det skal I absolut ikke, for det ser forfærdeligt ud. Men I skal forholde jer som om der sad et publikum i salen, det gør der så ikke, ja det har der gjort enkelte gange, der har vi haft nogen inde, men vi kan simpelthen ikke styre og have så mange mennesker rendende derinde. Så vi kan ikke lave et normalt auditorium. Det har vi prøvet. Det er simpelthen for dyrt, det er for besværligt. Så vi måtte smide folk og så sige okay, der er altså ikke nogen derinde, jo jeg er derinde og enkelte andre, men der er normalt ikke nogen derinde. Men forestil dig som forelæser, at der altså sidder 500 mennesker herinde og det er dem du taler til. Så instruerer vi dem lidt om hvorvidt de må se ind i kameraet og ikke se i kameraet og hvordan man sådan bevæger sig

A: Men I ville helst have haft at der sad et publikum

RR: Ja det ville vi, vi ville helst have haft et levende publikum, fordi et levende publikum vil jo altid give en eller anden form for dialog med forelæseren

A: også selv om de ikke siger noget

RR: Også selv om de ikke siger noget, man henvender sig til, man ser dem i øjnene osv. ligesom vi nu sidder her og det betyder altså noget. Vi kan ikke lave det, det har vi ikke ressourcer til, men det håber vi jo selvfølgelig, at de vil kunne ude på universiteterne, hvor de jo har de studerende i forvejen og det er bestemt idéen for, vi tror det giver mere liv og dynamik. Men vi opfordrer folk til at bevæge sig, til at bruge powerpoints og andre remedier som de måtte have. Der er nogen, der laver små forsøg, der er nogen, der skriver på tavler - whiteboards som det jo hedder nu om dage. Og det vil vi gerne, vi vil gerne møde med og vise. Det må gerne være så levende som muligt. Et af vores allerbedste eksempler er jo vores egen Jesper Theilgaard, som alle kender, som vi har fået til at lave en række forelæsnings og vejret, fordi vi lige skulle afprøve nogle forskellige ting. Og det er jo klart den her mand, han har jo prøvet det her så mange gange før, han rejser rundt med foredrag over hele landet hele tiden, plus han optræder i fjernsynet hele tiden. Han ved, hvordan det her skal gøres og han gør det jo perfekt. Han bevæger sig rundt, han har små anekdoter i sin fortælling osv. Det hele forløber jo bare, så man tænker, ej hvor er det bare... Det er der også andre der kan måske ikke på samme niveau og så alligevel bliver jeg overrasket flere gange, hvor der kommer mennesker ind som jeg jo ikke har mødt for og som virker meget stilfærdige måske lidt tørre i det også lige pludselig så får vi lyset tændt og så kan det nok være den får fuld skrue, fordi der er en stor bevidsthed blandt de her mennesker om det her, om at gælder om at komme ud over rampen. Nogle er gode til det og nogen er mindre gode og skal så have lidt instruktion

A: Laver I det så i flere takes? Hvis det er der er der siger øhh hele tiden

RR: Normalt ikke, vi siger til dem, forestil dig, at det her er en normal forelæsningsituation og der vil du, hvis du laver en fejl, så vil du rette fejlen det skal du også gøre her. Der kan så ske et eller andet, noget teknisk, eller en der falder ud over scenekanten, det har vi jo haft, og så stopper vi, så bliver det alligevel for realistisk. (hahah) og så laver vi selvfølgelig et eller andet et klip mere. Vi har lavet 140 forelæsninger eller deromkring, og der har vi lavet de 90 herovre hos os i København og de resterende i Århus, og de 90, dem har jeg overværet alle sammen eller de 85 af de 90 og der har ikke været ret mange stop, der har været ganske enkelte, det har som regel været fordi der var et eller andet teknik eller en powerpoint, der ikke kom frem eller sådan et eller andet i den stil.

A: Så bliver podcasten jo sat ind i denne her pakke med hvor der er lidt dokumentar og ting og sager. Hvordan finder I ud af, hvad der skal sættes ind? Er det forskeren, der er med til at sige: "Har I ikke en lille...?"

RR: Nej det er noget vi pakker. Det er noget vi pakker. Det gør vi ud fra, hvad vi har af muligheder. Altså dels går vi ned i vores arkiv og se, jeg ved ikke engang hvor det er henne. I gamle dage var det nede i kælderen. Et eller andet sted her som vi kalder en by her er der et arkiv, som vi har adgang til via vores interne net. Det vil sige vi går så ned og kigger om der er noget der tematisk ligger op af det der er blevet forelæst om. Og det er der i mange tilfælde og i andre tilfælde er der ikke noget der ligger lige op af men som måske alligevel sådan måske nok godt kunne interessere den samme type seere. Så prøver vi at lave sådan en lille emnepakke der.

P: Så det er ikke sådan at man sparrer med forskeren og siger "Kunne det klæde den? Hvad siger du til det?"

RR: Nej. Aldrig. Det har de ingen indflydelse på overhovedet.

P: Og I har heller ikke oplevet at der er nogen der siger: "Aj, det vil jeg simpelthen ikke sættes sammen med, ham der" eller hvad det nu kan være man har...?

RR: Nej. Nej det har vi ikke.

Men det minder mig om, at du spurgte mig om før, hvad universiteterne har sagt til det her. Og der sagde jeg jo at jo de vil gerne være med i det her. De kunne ikke nå at komme i gang, og de vil stadigvæk gerne være med. Og de ser det helt tydeligt som et vindue, som en måde at eksponere sig selv på. Og det handler selvfølgelig også om penge. Det handler om bevillinger, om synlighed. Og vi ved jo alle sammen, at nogle universiteter har været rigtig gode til det her. CBS fx hvor tit har man ikke i morgenradioavisen hørt de samme 8-10-15 forskere fra CBS, som om der ikke er andre forskere i det her land der ved noget en de der.. hahah. Og det er fordi de simpelthen har valgt, tror jeg, det er faktisk ikke noget jeg ved men jeg er ret sikker på, at det må være sådan at de har valgt at sige, det her det skal vi altså, det er her vi skal frem. Fordi det betyder noget, når vi skal have penge. Og det er de andre universiteter også meget bevidst om. I stigende grad. De afsætter jo så også medarbejdere til netop at få det her akademi op at køre. Via deres interne processer.

A: Er det noget de skal melde sig til, de der forskere? Ved du det? Eller universiteterne siger...

RR: Det er lidt forskelligt, hvordan de håndterer det. Jeg tror ikke rigtig de har fundet ud af hvordan de vil håndtere det. Men altså jeg har lige oplevet at Syddansk Universitet har meddelt at de gerne vil have at det går igennem en central koordinering hos dem, da vi ikke rigtig havde tænkt over hvordan det skulle foregå altså vi regnede med at de havde nogle kontaktpersoner, der sådan kunne hjælpe os med at få fat i de folk vi syntes var gode eller de selv syntes var gode. Men de vil gerne have lidt mere styring på det og det er også kan jeg forstå, fordi de synes at der er nogle af dem der bliver overeksponeret. Sådan forskere, der hele tiden er i medierne, hvorimod andre ikke rigtig får lov eller aldrig bliver synlige. Og det vil de gerne se om de sådan kan få blødt op på. Og det har vi jo heller ikke noget imod. Det må de sådan set selv om. Det der er afgørende for os, det er at få nogenlunde det vi vil have og vi kan få de emner dækket ind som vi gerne vil have dækket ind. Hvis det så koliderer med nogle af deres egne interesser, det må vi jo så se på. Men det er jo et spørgsmål om interesser fra forskellige sider, der skal mødes her.

P: Ja for hvad kan man sige, det er jo en vigtig institution med public service ansvar og så er der universitetet, der har nogle andre agendaer men stadigvæk kan man jo se at -jeg tænker sådan lidt amerikansk universitetsverden, hvor hvis man er god, hvis man er god professor så er man rigtig god til at fundraise, altså er det der vi er på vej hen, eller hvad, at blive eksponeret i medierne hvis man er en god lærer... Men omvendt så kan man jo også se et studie som geologi der jo er fuldstændig ved at gå i sort, fordi de ikke har nogen...

RR: Jeg tror også at man fra universiteternes ledelse ser det på den måde, at det her kan være med til at øge forskerne bevidsthed om at det betyder noget, hvordan man optræder i et auditorium altså når man underviser. Og det har der jo ikke altid været så meget fokus på. Jeg kan

huske da jeg selv gik på universitet- det er selvfølgelig et par år siden, men alligevel- der havde vi altså nogle helt ubegribeligt dårlige lærere altså helt ufatteligt dårlige formidlere.

A: Som læser op af et manuskript..

RR: For ekspempel!

P: Men det var jo også sådan at det var ikke derfor de var der. De var der jo for at forske og det andet var et nødvendigt onde.

RR: og så havde de en undervisningsforpligtelse ved siden af som de ikke var ret glade for. Og det er jo vendt kan man sige. Eller i hvert fald ændret den balance ganske voldsomt, ikk Og jeg tror også man skal se det i den sammenhæng der, at universitetsledelserne får en ide om at de får nogle bedre undervisere ud af at være med her og have den opmærksomhed der hedder "Kan vi nu komme med i Akademiet?" Det tror jeg virkelig betyder noget.

A: Det kan jo også være godt for underviseren at se sig selv og få øje på de der uvaner..

RR: Det kan være ganske sundt. Og så tilbyder vi jo noget medietræning. Det er ikke rigtig blevet sat i system endnu men det skal nok komme på plads altså hvor vi ved hjælp at nogle af de folk vi bruger her i huset, der har en vis erfaring med at træne folk, må man nok sige, tilfældigvis, dem vil vi tilbyde universiteterne nogle kurser eller seminarer eller et eller andet og kigge på nogle af deres forskere igennem vores maskine. Det kan ikke blive så mange selvfølgelig men..

A: Det er jo kun forelæsningen, der podcastes. Hvorfor kan man ikke podcaste det hele?

RR; Det kan ikke fordi alt det andet stof er belagt med forskellige former for rettigheder, som gør at vi ikke må lægge det ud. Simpelthen. Det er noget med ophavsret. Og det er en jungle.

P: Ja fordi så kan man, men det er jo selvfølgelig streamet man kan jo se masser af jeres dokumentarer på nettet men det er jo noget andet end podcastet

RR: Ja det er streamet, det er noget andet. Det er reglerne.

P: Og de der- jeg kan ikke helt huske det på sitet på nettet, kan man se de der dokumentarer streamet, nej vel?

RR: Nej man kan kun se forelæsningerne. Det er det eneste vi har de rigtige rettigheder til. Vi vil gerne og ideen var at vi skulle have det hele, altså det var ikke min ide, det vidste jeg godt man ikke kunne, men der var nogle der mente at man kunne.

P: Det kunne jo også have været spændende nok

RR: Det kunne have været rigtig spændende.

A: Fordi det gør alligevel noget ved den podcast at det bliver sat ind i en sammenhæng

RR: Ja det gør, det ville have været langt det bedste. Men det kan vi ikke og det kommer nok heller ikke til at ske. Det tror jeg ikke.

A: Hvad har I tænkt, når I laver den der pakke? Er det for at gøre det lidt lettere eller vise andre vinkler eller hvordan tænker I, når I planlægger det?

RR: Jamen vi tænker det jo på den måde at vi øh siger altså øh Vi vil reelt gerne have at det stof vi lægger uden om forelæsningerne kunne uddybe forelæsningerne, eksemplificere forelæsningerne. Det ville sådan være idealmodellen. Og det lykkes også nogle gange, vil jeg sige. Men det skal selvfølgelig ligge ret tæt op af emnet og det er ikke altid vi kan ramme det præcist. Men det er i hvert fald under alle omstændigheder med til at give et indtryk, et hjørne af virkeligheden belyst på forskellige måder: fra en videnskabelig side eller fra en mere journalistisk side og som en helhedsvurdering skulle det gerne give et indtryk af hvad det er for en verden vi lever i. Men det er også et spørgsmål om at man kan ikke holde ud at se forelæsninger i én lang række, for vi kunne sagtens bare sætte forelæsninger bag efter hinanden "Og nu skal vi så høre dit og dat".. Det kunne man jo godt. Men vi har altså valgt at sige, at det medie kan altså ikke tåle mere, og det er uanset om vi snakker om TV eller podcast, vi kan ikke tåle mere end tyve minutter cirka. Det er det vi går efter. Fordi efter tyve minutter kan man ikke holde ud at se mere.

Man bliver træt, man begynder at spekulere på sit vasketøj.... Man kan simpelthen ikke holde opmærksomheden, der sker for lidt.

P: Så skal man virkelig være interesseret.

RR: Ja og så. Ja præcis, man skal virkelig være interesseret, hvis man skal hænge på. Og stoffet er i forvejen så svært noget af det, så man er også nødt til at høre efter, hvis man skal have noget ud af det. Ellers så er det bedre at hoppe over på en anden kanal. Men det er også noget der interesserer os lidt. Vi synes det er lidt sjovt, og det er nemlig det at der alligevel er så mange der hænger på, fordi man er altså nødt til at høre efter, hvis man vil være med her. Og der er så mange muligheder for at gå andre steder hen, men det gør de altså ikke. Altså de x antal tusinde der. Og det er alligevel mange. Det tror jeg ikke jeg har sagt noget om men altså: Når vi starter klokken to om eftermiddagen, så kan vi risikere at lægge ud med 3000 seere men vi kan også risikere at lægge ud med 11.000 seere, og det afhænger altså af forskellige ting. Og det er meget svært at finde ud af præcis hvad der afgør... Det har noget at gøre med, hvad er det for en dag i ugen, det har noget at gøre med emnet, det har noget at gøre med vejret, og så begynder det at blive indviklet, fordi det har vi ikke så meget indflydelse på... Men hvis det virkelig er noget, der interesserer folk og det ligger på den rigtige dag, så kan vi altså godt trække en hel del seere, vi kan godt nå op på en 30.000, som altså vælger at sige "Det kan godt være det her er kedeligt at se på, det er det jo, en mand eller kvinde i billedet, der taler, hvor skægt er det, men der er så alligevel 30.000 mennesker, der så vælger, eller måske bare 13.000, der vælger at sige "Det kan godt være det er kedeligt at se på, men jeg vil gerne høre det, jeg vil gerne se det. Der sker ingenting, der bliver ikke klippet andet end mellem de 3 kameraer.

A: Så I klipper det bagefter mellem de der 3 kameraer?

RR: Nej det er lidt forskelligt hvordan vi producerer. Nogle gange bliver det klippet mens vi laver det, det er lidt afhængigt af den tekniske situation.

A: Hvor der er en der sidder og siger: "Kamera 1"?

RR: Ja og så... ligesom alt andet fjernsyn. Og andre gange optager vi det med 3 kameraer vi har, som vi så limer sammen bagefter.

A: Hvad er det så, der gør om man gør det ene eller det andet?

RR: Det er et spørgsmål om hvad vi har adgang til af kontrolrum...

P: Jeg tænker lidt på: man kunne jo også have valgt en lidt anden løsning, hvor vi har det her utrolig store dokumentarmateriale, så vi vil gerne have nogle forelæsninger, der passer til...

RR: Ja men det er også en model vi går efter. Det går vi også efter fordi vi har jo før oplevet nu her i den første periode at vi har haft lidt problemer med at fremskaffe nok arkivdokumentmateriale fra det eksotiske, så vi måtte opdage, hvad vi godt kunne have sagt os selv at vi har ikke så meget fjernsyn om koens yver, vel? Men vi har en rigtig god forskning i koens yver, så hvad er det nu vi gør? Eller øjets udvikling hos landboende krybdyr, tror jeg den hed. Der gik vi i arkivet, men der kom ligesom ikke noget op, vel ...hahaha

A: Hvad gjorde I så?

RR: Vi har ikke sendt den endnu... vi skal lige finde ud af hvad vi nu gør. Vi er nok nødt til på en eller anden måde at holde de her ting lidt op mod hinanden. Der har vi faktisk mulighed for ... eller vil vi komme i den situation, hvor vi får en række enkeltstående forelæsninger, som bare er dem, og det synes vi nok er lidt for magert ...

P: Man kunne jo podcaste den...

RR: Jo det vil vi nok også gøre: Det er præcis den løsning vi også har valgt med nogle af dem. Også fordi vi har nogle emner, der måske er lidt for specielle, dem tror vi ikke vi vil sende... sundheds..om inkontinens... vi valgte de to som vi mente var de mest interessante, dem der var lidt for specielle, dem må de s'gu finde på nettet. Det kan vi ikke belemre den store offentlighed med ..

A: De der dokumentarting I lægger op imod er der nogen nyhedsrelevans i det, eller er der nogen grænser for hvor gammelt eller nyt det skal være?

RR: Der er grænser for hvor gammelt det må være. Verden forandrer sig jo og nogle områder af verden forandrer sig jo rigtig meget og meget hurtigt. Og det kan man fx se inden for visse stofområder fx teknik, nanoteknologi og sådan noget. Det vi har der der sådan er tre år gammelt,

det er fuldstændig ligegyldigt i dag. Sundhedsstoffet er også et område hvor man siger, det bliver meget hurtigt for gammelt, ikk. Mens kulturstoffet, Grundtvig fx kan man altid, der er nogle der har sagt noget om Grundtvig for mange år siden, som stadig er værd at høre på i dag. Så det er sådan kriteriet: Det må ikke være forældet viden men vi bestræber os på det ikke skal være forældet vide. Eller vi kan vise noget, som måske er gammel men som er interessant at se fordi det er så gammelt fordi man så verden på den måde dengang. Det er sådan noget vi gør opmærksom på i det oplæg vi laver, at det er den vinkel vi har lagt ned over det ”Prøv lige at se det her, for det er ret sjovt at se hvordan vi egentlig så.. Altså jeg har lige siddet med noget i dag som handler om turisme, vi har haft en forsker inde som forelæser om turismes problematik og der havde vi ikke noget aktuelt materiale. Vi valgte så at sende en turismeudsendelse fra 70erne tror jeg det var, som egentlig giver et meget sjovt billede af hvordan det var dengang. Og det er jo ikke aktuelle synspunkter vi har der, men et meget sjovt historisk tilbageblik

P: Jeg tænker på, DK4 har jo haft DK4-universitetet. Er det noget I har kigget på?

RR: Ja ja det har vi kigget på, det har vi selvfølgelig. Og det synes jeg alle dage egentlig har været et meget prisværdigt initiativ ... vi har selvfølgelig nogle ambitioner om at vi kan gøre det bedre. Vi har lidt større ekspertise end DK4 og fordi vores ide er at det skal lægges ind på universiteterne, og få miljøet med, altså ud i auditorierne og på sigt også måske med ud i laboratorierne eller andre steder, hvor der foregår noget som kunne være interessant at vise i den videnskabelige sammenhæng. Men nogle af ideerne er jo de samme. Der er også onde tunger, det siger at det ligner jo også. Det mener jeg jo ikke helt det gør, men altså... Men der er også for vores vedkommende forbedringsmuligheder. Det vil også komme, men altså vi startede meget hurtigt

A: Tænker I at det skal være den nyeste forskning, der skal formidles, eller bare sådan al forskning?

RR: Nej det må meget gerne være den nyeste forskning. Det er bestemt ambitionen. Vi vil gerne vise hvor de forskellige forskningsinstitutioner er henne. Vi vil gerne have det allernyeste.

P: Der kan man så sige, at der er nogle fag, der byder mere ind med det end andre

A: Ja og som har mere ny forskning, altså Grundtvigsforskningen bevæger sig måske ikke så hurtigt som nanoteknikken

RR: Præcis, altså alle de tekniske videnskaber de er jo stærkt...

A: Er vi ikke ved at øhh

P: Jo jeg synes vi har fået et meget godt

RR: Har I en fornemmelse af hvad det er? Altså jeg ville jo sige noget mere specifikt om podcasten, men det kan jeg altså ikke rigtig. Altså som beskrevet, vi ved ikke hvem, der henter det, vi ved ikke hvor mange det er endnu. Det tror jeg godt vi kan måle på men det er nok lige tidlig nok at sige noget om det nu her en måneds tid efter vi er gået i gang.

BILAG 3: BREV TIL RESPONENTER

Til

Vi tillader os at skrive til dig, fordi du har medvirket i Danskernes Akademi på DR2.

Vi er masterstuderende i IKT (Informations- og kommunikationsteknologi) og læring fra AAU, der skriver afsluttende masterprojekt om podcast og læringspotentiale.

Vi vil undersøge, hvorledes podcast kan bruges i undervisningssammenhæng og når podcasten bruges i mere massemediesammenhæng som DR.

I denne forbindelse vil vi gerne interviewe dig, som har forelæst både på Danskernes Akademi og i en almindelig forelæsnings-/undervisningssammenhæng. Vi er interesseret i, hvorledes du forbereder og planlægger begge undervisningsformer.

Vi forestiller os, at vi kunne tale sammen i 20-30 min. Vi vil meget gerne mødes med dig, hvor det passer dig bedst .

Da man som specialstuderende vist altid er i tidsnød, ser vi frem til et hurtigt svar fra dig 😊

Mvh

Anne-Mette Nortvig og Pernille Lomholt

BILAG 4: MENINGSKONDENSEREDE INTERVIEWS

Repondent 1 (R1)

Tidskode	Temaer	Beskrivelse/Kommentarer	Citater
0.00-0.37	Intro og præsentation af vores projekt		
0.37	Undervisningserfaring, indhold i almindelig undervisning	Erfaringer med former for uv: veksler mellem forelæsning og hands-on og opgaver	
1.18	Optage undervisning på video og lyd?	Ingen erfaringer med optaget undervisning. <i>Manglende podcasttanker</i>	
1.29	Perspektiver	<i>Tøvende omkring studenterudbytte</i> Læreren kan lære noget af det. De studerende kan måske få fordele, men man skal tænke igennem at det skal gøres på en anden måde Anderledes forberedelse - andre noter og andre slides <i>Teatertænkning</i>	"Det er fordi man som foredragsholder bare tror man skal snakke som sædvanlig og ikke tænke på at tingene skal altså være store og der ikke skal være så meget på overheads'ene."
3.09	Studerende og Forberedelse af undervisning	Kender sine studerende - betydning for forbederelse - tættere kontakt. Tanker om målgr v. DA <i>Målgruppe</i>	
3.47	Ukendt målgruppe i DA: Betydning? Reklame	Tænkte ikke over <i>målgruppen</i> . Det skulle være spændende Målgruppen er dem der er (teknisk) interesserede	"Ingen formler, ikke for kompliceret" "Hvis man kan vække noget interesse måske blandt unge mennesker, der lige er kommet hjem fra skole, det ville ikke gøre noget"
5.06	Planlægning af DA	Foredrag fra konference. Ikke for fagfolk <i>Teatertænkning</i> Anderledes forberedelse - andre noter og andre slides - meget form, ingen medietræning.	

6.20	Gentagelse	<i>Gentagelse?</i> Nej ingen overvejelse.	
6.23	I tv?	Underholdning. Folk skal kunne relatere sig til emnet	
7.01	Underholdning?	Folk skal holdes til ilden.	
7.37	Oplevelse af DA	Afslappende stemning og fleksibilitet i studiet, lavbudget	
8.28	Publikum	Ingen betydning men at der sad et par stykker	
8.58	Karakteristik af DA?	Blanding af det hele, kommer an på emnet.	”Det er underholdning for dem der har interessen”
9.32	Naturvidenskab og humaniora?	Ingen faglig sammenhæng.	
10.56	Samtale og respons?	Feedback er vigtig	
11.53-12.31	Forskningsformidling	Ikke alle detaljer, overfladisk	”Jeg håber folk ligesom kan fange ideen bagved og kan se hvor mange nye muligheder der er”

Respondent 2 (R2)

Tidskode	Temaer	Beskrivelse/Kommentarer	Citater
0.00	Undervisningserfaring	Forelæsning 40-100 stud. Men prøver at lave klasse undervisning. Kender ikke stud. Ikke er del af et forløb, men prøver at passe sit emne ind i det generelle forløb <i>Læringsforudsætninger</i>	
3.06	DA setup	Håbløst setup, stort rum, scene med lærred som man skygger for når man går frem og tilbage, kun et publikum, kunstigt - <i>Teatertænkning</i>	"De havde en lille scene, som jeg skulle træde rundt på og et lille podie som jeg så skulle holde mig til"
4.35	Målgruppe i DA?	Samme som foredrag i sognegårde; oplyste og interesserede, fælles referencerammer derfor humor. Niveauet skulle være passende. Det er ikke undervisning, men folk kommer af lyst, skal ikke stå af. <i>Målgruppe</i>	"Jeg lægger niveauet efter, hvad har folk af forhåndskundskaber" "De skal have en god oplevelse"
7.15	Reaktion og respons	3x foredrag, men mangler respons fra publikum og igen kunstigt	"Det var meget underligt"
7.49	Erfaring med podcast i undervisning	Bruger ikke optaget undervisning, men er selv blevet optaget i anden sammenhæng, meget ubehageligt at se sig selv, men får tit evalueret sin undervisning og sine foredrag for selv at blive bedre. Ser podcasten i DR som en mulighed for at blive bedre underviser og ved at få response fra mediefolk. <i>Manglende didaktiske podcast-tanker</i>	"Jeg har brugt en del tid på efter at have taget adjunktpædagogikum, at få evalueret min undervisning og jeg ber tit kollegaer om at gå med over og overvære min undervisning og fortælle hvad der fungerede og hvad der ikke fungerede" "Jeg har et par venner der er journalister, der har arbejdet med kommunikation og erhvervsliv og dem har jeg bedt sætte sig ned og se de der tre forelæsninger sammen med mig og fortælle mig hvad det er de kan se"
10.38	TV	Vigtigt at budskabet går igennem	

		ved optaget undervisning, men i alm uv. kan man få opklaret misforståelser.	
11.32	Forskningsformidling	Det er det absolut. Ridser store linjer op med begreber	
12.03	Legitimering, reklame	Det er ok og folk skal vide - pay-back, men problemet er manglede response. I en forelæsningsal kan blive mere levende og derfor kan det være spændende at optage i en rigtig forelæsning. <i>Monologisk dialog</i>	”Det er jo lidt her står vi, vi befinder os inde i universitetet; vi ved noget og nu kommer vi hen til jer og fylder det ind med skovle.” ”Det får et anstrøg af vi har noget der hedder viden som findes i en særlig sfære udenfor samfundet. Den kan vi så fylde ind i det.
14.31	Chatfunktion. Response	Bruge chatfunktionen mere - lægge mere tid i den efter forelæsnings...	
15.40	DA i undervisning?	For at bruge podcasten skal den indgå i en dialog og undervisning, <i>Didaktiske podcasttanker</i>	”Det meste er jo dialogen. Du har jo et stofområde du skal igennem og nogle mennesker der skal høre det. Du underviser jo ikke i stofområdet, hvor du slår op på side 1 i pensum og så underviser til side 440.” (16.01) ”Ellers bliver det jo ligesom at tage kørekort”
16.57	DA podcast i undervisning	Den kan supplere egen undervisning - en undervisningsressource <i>Didaktiske podcasttanker</i>	
17.40	TV	Stor betydning at det kom på tv (personlig tilfredsstillelse), reklame i forhold til universitet og til egen foredragsvirksomhed. Vigtige emner som der forelæses om og derfor berør mange/alle og kan påvirke i sin egen retning på landsdækkende. <i>Demokrati</i>	”Det er fantastisk at få lov til at stå på nationalt TV og sige hvad jeg synes er vig-

			tigt, hvad jeg synes hovedspørgsmålene er og ligesom prøve at trække diskussionen den vej jeg synes.”
20.02	Tiden	Tiden var et svært element, svært at begrænse of man kan ikke forklare grundbegreber. For kort tid, men nej det kunne ikke lade sig gøre at få længere tid. Der tales for hurtigt	”Det er jo også meget sjovt for man må jo virkelig skære”
21.30	Underholdning, undervisning, dannelse, forskningsformidling?	Hvorfor har vi ikke tillid til at voksne kan koncentrere sig i mere end 20 min. Vi gør hinanden dummere. I betragtning af at få viden ud til folk at det <i>Dannelse</i> , undervisning,.... Hvad lægger afsender ned i det - vi hjælper folk til at finde ud af hvad de mener... Dannelse.	”Jeg synes bare det er mærkeligt, altså hvorfor har vi ikke tillid til at voksne mennesker kan bruge en halv time på noget, hvis de kan bruge 20 minutter? Det er også lidt - hvad vi stiller af forventninger, det er også det vi får igen.”
24.15	Medietræning	Medietræning? Nej Universitet har selv valgt deres forlæsere og han har ry for at være godt til at tale med alle slags mennesker.	

Respondent 3 (R3)

Tidskode	Temaer	Beskrivelse/Kommentarer	Citater
0.14	Erfaring med undervisning	Primært forelæsning, klasserum og didaktiske erfaringer, ikke fjernuv. På små hold kender de studerende, der også er ældre og individuelt.	
1.44	Podcast i undervisning	Men ikke optaget undervisning før. <i>Manglende didaktisk podcasttænkning</i>	
2.20	Målgruppe?	Modtager: Kritikere, kolleger og almindelige mennesker er seere, og i udgangspunktet publikum, men endte op med nærmest ingen og derfor meget mærkeligt. Forskel på performance når der er publikum når man optages. Bevidstheden om at mange ser men man kan ikke se dem. Abstrakt fordi man ikke har begreb om sine modtagere. Ikke noget læringsforløb hverken for forelæser eller modtager. Kritikerne sidder blandt publikum og de vil ikke være til stede i undervisning <i>Målgruppe</i>	”Der vil være rigtig stor forskel på den performance- eller undervisningssituation, man er i, om der er nogen der kigger og er tilstedeværende mens kameraet kører.” (3.48) ”Det bliver jo ikke noget læringsforløb og det er nok det som jeg synes er det mest vanskelige som lærer at der ikke er noget læringsforløb i det, hverken for dem eller for mig.” (4.56)
6.24	Forskelle på DA og undervisning	Sige det samme, men målgruppen er en anden end i undervisning Begrænser sig i sit ordvalg vejer sine ord tungere, der skulle ikke være noget at kritisere og mere lukkede budskaber, man bygger ikke på tidligere forløb og metaforer der har været oppe. Er nervøs for nogle områder i sit foredrag og hvordan det modtages. Har bedt om at se sit foredrag for at være forberedt på hvilke diskussioner hun skal deltage i efterfølgende. <i>Var der noget du ikke ville</i>	”Der var ikke noget jeg ikke ville have sagt. Jeg vil bare sige,

		<p><i>have sagt i undervisningen som du sagde på podcasten?</i></p> <p>Svært at forklare et emne som folk tror de ved noget om, men som de ikke ved noget om i virkeligheden set fra forskerens synsvinkel</p>	<p>at var måske mere omvendt. (...) Det var i hvert fald meget mere lukket i budskabet, altså når man underviser har du jo tit mange forskellige måder at forklare ting på - alle mulige metaforer (...) der kun fungerer i den sammenhæng” (Camilla 8.05)</p>
10.40	Podcast til undervisning	ok men hvem er målgruppen.	
11.51	Gentagelse	Man laver fejl og det kan være træls at kigge på igen og igen og derfor er det bedre i det fysiske nærvær.	”Man laver nogle fejl af og til også sprogligt, man stopper sig selv også sige men noget andet (...) Det kan være rigtig træls at sidde og kigge på igen og igen (...) Man vil bare igen og igen blive irriteret over; åh nej det er der hun stopper (...)”
12.46	Oplevelse af DA	Ingen problemer	
13.08	Medietræning	Fik lidt instruktion, men skulle ellers bare være ”sig selv”	
13.25	Dannelse, forskningsformidling, undervisning	Man kan svare ja til det hele i forskellige sammenhænge. Blanding Forskningsformidling fordi man taler som forsker Underholdning hvis det kører i baggrunden	”Det er almen viden om hvordan samfundet ser ud”
15.32	DA som direkte forskningsformidling	Jah.. på et forskningsseminar var der ting, der ikke skulle forklares. Lavere niveau.	
16.32	Legitimering	Hvorfor skal vi have jer?-tiden. Irriterende for noget kan ikke forklare for andre udenfor tårnet. Giver disse podcast større legitimitet, men relevansen er vigtig og hvis man bruger forkerte	”Der er nogle ting, som man simpelthen ikke kan forklare uden for bridgespillet. Man er nødt til at være med i det. ”

		metaforer, så er der andre der synes det er udlagt forkert. Kan legitimiteten hentes så?	<p>”Man kan ikke forklare det til sidste blod-dråbe. Man skal simpelthen være en del af systemet for at forstå det.”</p> <p>”Man kan godt gøre det relevant, men det kan blive nogle forkerte billeder man kommer til at bruge”</p>
19.54	Reklame	Ja	

Respondent 4 (R4)

Tidskode	Temaer	Beskrivelse/Kommentarer	Citater
0.00	Undervisningserfaring	Forelæsninger, gruppeøvelser, ekskursioner. Heldagsundervisning med forskellige aktiviteter - fire runder/ kvarmester.	
2.00	Podcast i undervisning Fordele og ulemper	Aldrig filmet sin undervisning og første gang. Men manglende faciliteter. Men kan ikke se uv-fordele i podcats, men til massemedier og til e-learning. Klager over manglende midler, men ser potentialer <i>Skrækvisionen Manglende didaktiske podcasttanker</i>	”Jeg læste på DTU i sin tid og der havde vi en båndoptager: professor Krabbe, som ellers messede op og så når han sagde dyt, så skulle vi vende siden.” ”Hvis du har et hold på max 50 studerende så er det bedre at have en direkte konfrontation” ”Der er enormt potentiale i det her til at lave e-learning. Som vi kan sende på internettet til en afrikansk landsby. Vi kan udvikle verdens befolkning på det her.”
”Den interesserede borger”4.13	Supplement	Ja måske. Ikke bruge som bærende i konfrontationsundervisning, man skal have feedback.	
5.14	Målgruppe	Den interesserede borger som læser avis, der ikke er BT eller ekstrabladet. Ikke for populært men udfordre sin modtager.	
6.10	Niveau	Nej man har kun 20 min og så skal man have fyret det	

		af.	
6.51	Forskningsformidling	Fantastisk mulighed meget begejstret, man kan lære selv og søge nye emner. Kan ikke bruge det i undervisning fordi det er på engelsk <i>Lærings syn</i>	"Det er jo en nem måde for folk at få information på"
8.24	Niveau	Anden måde men som en oversigtsforelæsning	
8.44	Oplevelse af DA	Sjovt. godt rart at der ikke var flere personer, for så kan man bedre forestille sig at tale ind i folks stuer - fokusere sin formidling. Den nysgerrige seer. <i>Manglende podcasttanker</i>	"Jeg kunne fokusere min formidling fordi der kun var Thorkild og nogle kamerafolk."
9.55	Planlægning af DA	Planlægning: forberedt mig mere, tænkt mere over slides, ikke så tilfældigt som i virkeligheden, Vigtigt at tænde - entusiasmen og det smitter af på modtager. Forelæsning og skuespil - man skal tænde og komme ud over rampen, det er underholdning	Intime og offentlige Teatertænkning Formidling på TV "Det med at lave forelæsning det er ligesom at lave skuespil. Man kan op og lave underholdning, du skal kunne komme ud over en scenekant."
11.36	underholdning	Ja når det er spændende er det underholdning	
12.03	Underholdning i TV og undervisning	ja man har kun et shot i optagelsen. Rummet er anderledes forlæsningen er et lukket rum, hvor man ikke går og på tv kan folk forsvinde uden man ved det.	
13.21	Medietræning	Forskel på underholdning og undervisning: Instruktion - en lille smule, men også vigtigt at vise sin nørdethed eller forskellighed	
14.19	Reklame	Ja. Godt hvis folk bliver interesseret i naturvidenskab	
15.02	Podcasting	Ja her kan unge og andre	

		kigge og tage med på andre medier	
15.51	TV	Social anerkendelse ved at komme på tv - betyder det noget for egen forskning og jo synligheden betyder at man ses, eller er det poppet og tager tid fra at lave publikationer. Gennemslagskraft	
17.25	Legitimitet Reklame	vi har pligt til at formidle, men man får ikke point til at få kroner ved at formidle til massemedier og kun til videnskabelige publikationer. Men vi bliver nødt til at vise hvad vi laver for at retfærdiggøre forskningen	"Den måde man konkurrenceudsætter på så får du nul points for at lave tv-programmer eller noget som helst"
19.55	Dannelse, undervisning, forskning	Underholdende forskningsformidling og derefter dannende og public service.	
20.38	DA i forelæsningsalen på universitetet	Dårligt at få kameraet ud i forelæsningsalen, for fx kropssproget er for stort til formatet. Men optagelse på fx RUC er ikke godt for der skal være en tilhører der repræsenterer modtager. <i>Teatertænkning.</i>	"Når du står og formidler til en forelæsningsal, så har man uvægerligt et større kropssprog, du snakker højere du har en større skærm at vise på, du gestikulerer mere, det passer bare ikke på en tv-skærm" "Det er meget bedre at holde det i et studie så du forelæser til en der sidder i en sofa og ser fjernsyn"

Resondent 5 (R5)

Tidskode	Temaer	Beskrivelse	Citater/Kommentarer
0.00	Indgang til DA	Kontaktet af presseafd. Er god til at lave anden formidling end den akademiske. Formatet er anderledes. Intet forløb, men man kan byde ind med andre emner... Anden slags formidling end undervisning <i>Tid</i>	"Der skulle formidles på en anden måde end den akademiske formidling og det har noget med formatet at gøre, det er kun 20 min. Det er jo ikke engang en hel time" "Jeg havde et stort køkken ur med så jeg havde en eller anden fornemmelse af tiden" "Det var meget pseudo-agtigt at holde en forelæsning der"
2.16	undervisningserfaring	Undervisning planlægges som dialog, fordi problemstillinger formidles og det lægger måske mere op til humaniora. Derfor skal den kombineres med noget andet Holder en del foredrag der ligner formatet i DA mere der planlægges anderledes. Formidler pointer, det kan nogle fag måske bedre end andre. <i>Manglende podcasttanker</i>	"Det synes jeg er en grundlæggende forskel: når man formidler i et foredrag eller en podcast eller man formidler til et hold; man formidler problemstillinger eller man formidler i pointer"
3.37	Læringsudbytte	Forskel på humaniora og naturvidenskab. Podcast kan bruges til svære tekster og teori. Men skal kombineres med noget andet. <i>Didaktiske podcasttanker</i>	
4.30	Podcast i undervisning	Har prøvet det før og det er	"Jeg tror det er det

	ing	<p>måske ikke en tradition i den akademiske verden, fordi der berøringsangst og underlødighed og dialogen forsvinder. Podcasten har et helt offentligt aspekt, men man er nødt til at formidle og måske derfor bliver det opfattet underlødigt idet man må simplificere sine budskaber.</p> <p><i>Dialog Intim og offentlig Manglende podcasttanker</i></p>	<p>med at vi ikke har tradition for det på humaniora... Det er et helt andet slags medie at formidle i også som underviser, og mange af os vi sidder jo og læser i gamle bøger og gamle kulturer, så der er mange af os der har en berøringsangst overfor nye medier. ”</p> <p>”Der er jo mange undervisere der sjældent stiller op til interviews og udtaler sig til pressen fordi det jo også er med til ”at reducere ens viden” (6.12)</p>
6.48	Målgruppe	Den typiske kulturbruger, men som ikke nødvendigvis har en akademisk uddannelse - folkeuniversitet. Har lagt formidlingen på et niveau, så man ikke hægter folk af.	
7.53	Forskningsformidling	Mellem forskningsformidling og underholdning	”Jeg tror det ligger et sted mellem forskningsformidling og underholdning”
8.17	Reklame og legitimitet	Universiteterne skal konkurrere med hinanden og derfor er DA et sted man kan promovere sit universitet. Legitimitet: Det vil presseafd. sige, men måske ikke ledelsen. Fra elitæruniversitet til masseuniversitet derfor må masserne have at vide hvad der foregår	
10.21	TV	Det var altafgørende og vigtigt folk zapper og falder over et program som dette, men søgninger på nettet er mere specifikke og derfor kommer man ikke ud til folk på samme måde	
12.02	Niveau	Formidle anderledes	
12.20	Oplevelse	Er glad for at være vant til foredrag, men det er meget	

		<p>konstrueret og den fysiske fremtrædning. Og det kræver medietræning, man kan ikke lade være med at tænke på form.</p> <p><i>Teatertænkning</i> <i>Manglende podcasttanker</i></p>	<p>”Det er meget konstrueret og det er man ret bevidst om” ”Og det kan man jo også se i podcast og forelæsning, der er man jo ikke bevidst om hvordan man går rundt, hvordan man holder sine hænder, hvordan man taler hvordan man ligesom agerer, fordi ens fysiske fremtoning betyder så meget når man er på TV”</p> <p>Bagefter kan jeg jo se, hvis jeg havde gjort det igen, så var der lige de første fem minutter, hvor jeg måske lige skulle have lagt min energi anderledes, måske skulle jeg ikke have gået så meget rundt og det er jo sådan en underlig ting at sidde og vurdere sig selv på, når det her handlede om hvad jeg sagde og at det her skulle være totalt nørdet og man skulle ikke tænke på form. Men man kan ikke lade være med at tænke på form.</p>
14.00	Optagelse på universitetet	<p>Autentiske karakter - træder ind i en semiprivat sfære... Dette åbnes op og det gør en forskel i forhold til kollegaer og de modtagere man ikke kender. Kræver medietræning og forelæsere, der er ligeglade med disse forhold</p>	<p>”Så tror jeg det får en mere autentisk karakter. I hvert fald hvis man gør det at man bare optager en forelæsning, Det kræver selvfølgelig også at man har nogle forelæsere som er indforstå-</p>

		<i>Kritikere</i>	ede med at man faktisk har et medie som træder ind i en nogenlunde semiprivat sfære som det jo er med et undervisningshold; det er nogle personer som du skal følge et forløb med, det er et lukket rum og der er i udgangspunktet en forståelse af hvor niveauet ligger og en vis indforståethed. Og når der så kommer et tv-medie ind og åbner det her rum op og gør det meget offentligt. Også offentligt over for en masse mennesker som ikke har noget at gøre i den her sammenhæng inklusiv ens kolleger, som kan komme og lege akademisk politi.”
15.30	Manuskrip i DA	Undervisning kun stikord - for at det bliver dialogbaseret og, foredrag et manus - men ikke alle ord og en mere lukket	”Det er helt klart performance over det. Der ville jeg helt klart sige, det er sådan skuespil. De første 5 minutter har jeg sådan nogenlunde tjek på hvad jeg siger så jeg ikke går fuldstændig i forkrampninger”
18.36	At se sig selv som underviser	Ingen fordel	
19.35	Underholdning, forskningsformidling,	DA er et godt koncept dyre institutioner, ved de meste mærkelige ting - give en fornemmelse af hvad der forskes i - dannelse og underholdning - top! Dannelsestænkning	